

วารสารวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ●●●

Muban Chombueng Rajabhat University Research Journal

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 เมษายน - กันยายน 2557

Vol.2 No.1 April - September 2014

ISSN 2287-0628

ชื่อบทความ

นโยบายป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย : ศึกษาเชิงวิพากษ์ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ	1
การวิเคราะห์ภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย : การศึกษาการบริหารงาน สาธารณสุขในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล	10
การศึกษาความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของครูกลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี	29
การบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี	43
แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรม สังกัดเรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี	57
ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารตามหลักอิสลาม ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี	68
การทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทย : ศึกษาการบริหารยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันการทุจริต	83
การพัฒนาเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	98
การศึกษามผลการใช้แนวการสอนการเขียนโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บบล็อกเพื่อเพิ่ม ความสามารถในการเขียนเพื่อการสื่อสารในรายวิชาเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการศึกษา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	106
ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักทศพิธราชธรรมกับการบริหารตามหลักอิสลาม ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี	115

วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

Muban Chombueng Rajabhat University Research Journal

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 เมษายน - กันยายน 2557 Vol.2 No.1 April - September 2014 ISSN 2287-0628

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยที่อยู่ในรูปของบทความวิจัยในสาขาที่ระบุไว้ในขอบเขตของวารสาร
2. เพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานการวิจัยของอาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา บุคลากรของมหาวิทยาลัย และบุคลากรทั่วไป

ขอบเขตของวารสาร

เป็นวารสารวิชาการที่ครอบคลุมสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์
ครุศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และอื่น ๆ

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช

กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์นารถ นาถวรานันต์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองแท่ง ทองลิ้ม
ดร.จันทนา นนทิกกร
ดร.พัชรทิศา สระบัว

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชฎาพร โพธิ์สุวรรณค์
อาจารย์ทรงเกียรติ อิงคามระธร
อาจารย์ชลธิชา พันธุ์สว่าง
นางสาวสุพรรณิ แสงเทศ
นางสาวอมรพิมล พิทักษ์

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

กำหนดเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เมษายน – กันยายน ฉบับที่ 2 ตุลาคม – มีนาคม

สำนักงาน

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
46 หมู่ 3 ต.จอมบึง อ.จอมบึง จ.ราชบุรี 70150
โทรศัพท์ 0-3226-1790-7 ต่อ 1200
Website : <http://www.irdmcru.mcru.ac.th>

พิมพ์ที่ :

บริษัท เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด
18/49 ถนนทรงพล ตำบลลำพญา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
โทร. (034) 259111, 253333, (สายด่วน) 081-8527555
ฝ่ายศิลป์/จัดรูปเล่ม : พัทธยา ใจดี ดวงเดือน ใจดี
พิสูจน์อักษร สุทธิพิทย์ จารุกฤณา

วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

Muban Chombueng Rajabhat University Research Journal

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 เมษายน - กันยายน 2557 Vol.2 No.1 April - September 2014 ISSN 2287-0628

กรรมการประเมินบทความประจำฉบับ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวรรณ จันทร์เทพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรพรรณ นิลทองคำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ตรีสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฐานันท์ ธรรมเมธา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รวิวงศ์ ศรีทองรุ่ง	ข้าราชการเกษียณ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ บุญหนุน	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ ดร.คมกฤษ อู่เต็กเค่ง	มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ ดร.ชุติมา มาลัย	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี
อาจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
อาจารย์ ดร.วรรณิ อึ้งสิทธิพูนพร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
	วิทยาเขตกำแพงแสน

ข้อกำหนดเฉพาะของวารสาร

1. บทความที่ลงตีพิมพ์ทุกเรื่องได้รับการตรวจทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
2. ข้อความหรือข้อคิดเห็นในวารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงฉบับนี้
เป็นของผู้เขียนบทความ คณะผู้จัดทำวารสารไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย
3. กองบรรณาธิการวารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงไม่สงวนลิขสิทธิ์
ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสารวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 เมษายน - กันยายน 2557

Vol.2 No.1 April - September 2014

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ได้ก้าวเข้าสู่ปีที่ 2 แล้ว นับเป็นก้าวอย่างที่มีพัฒนาการที่น่าสนใจ โดยดูจากมีผู้สนใจส่งบทความวิจัยเพื่อให้คณะผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบคุณภาพ เพื่อลงตีพิมพ์เป็นจำนวนมาก ทำให้ได้คัดสรรบทความที่มีคุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่านอย่างแท้จริง ดังวัตถุประสงค์หลักของการก่อเกิดวารสารที่มุ่งสร้างวารสารทางวิชาการที่มีมาตรฐานระดับชาติ เพื่อเผยแพร่แลกเปลี่ยนความรู้ งานวิจัยของคณาจารย์ บุคลากร นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สถาบันการศึกษาอื่น ๆ ตลอดจนนักวิจัยทั่วไป

สำหรับวารสารฉบับนี้ได้นำเสนอบทความวิจัย 10 เรื่อง ในด้านบริหารการศึกษา การพัฒนาบุคลากร การใช้เว็บบล็อกในการจัดการเรียนการสอน และการเตรียมความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงขอขอบคุณนักวิจัยทุกท่านที่ส่งบทความวิจัยเผยแพร่ในวารสารและหวังว่านักวิจัย นักการศึกษา และผู้สนใจโดยทั่วไปจะได้รับประโยชน์และนำไปใช้ตามความเหมาะสมต่อไปและเนื่องในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ 2558 ขออาราธนาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลกได้โปรดอำนวยการอุปการะให้ผู้อ่านวารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงทุกท่านมีความสุข สุขภาพแข็งแรง สติปัญญาแจ่มใส และมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ผลงานวิจัยเพื่อรับใช้สังคมตลอดไปครับ

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

นโยบายป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย : ศึกษาเชิงวิพากษ์ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ Anti-Corruption Policy in Local Administrative Organization : A Study on Policy Implementation กานต์ ศรีวิภาสภิตย์	1
การวิเคราะห์ภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย : การศึกษาการบริหารงาน สาธารณสุขในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล Leadership in Local Administration : The Study on Public Health Service in District Administration Organization คมกริช ฤทธิ์บุรี	10
การศึกษาความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของครู กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี The Readiness of Management in Learning Process towards the ASEAN Economic Community in Secondary School of Ratchaburi Province ชุติมา เทพสวัสดิ์	29
การบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี Employing the Ten Rajadhamma and Islam Principles in Islam School Management ณรงค์ อิสมาแอล	43
แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม สังกัดเรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี An Approach to Develop the Performance Competencies of the Government Officer in Petchaburi Central Prison ธรรมนุญ นพคุณ	57

สารบัญ

หน้า

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี	68
The Relationship between Two Ways of School Administration : The Principle of Sufficiency Economy and Islam พิชัย ระวังหิน	
การทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทย : ศึกษาการบริหารยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันการทุจริต	83
The Corruption in Public Hospital Administration : The Study on Management Strategy to Combat the Corruptive Practices มรกต ศิริวัฒนาโรจน์	
การพัฒนาเว็บไซต์เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	98
Developing Weblog for the Educational Technology Class of Muban Chombueng Rajabhat University สุจิตตรา จันทร์ลอย	
การศึกษผลการใช้แนวการสอนการเขียนโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บไซต์เพื่อเพิ่มความสามารถในการเขียนเพื่อการสื่อสารในรายวิชาเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	106
Teaching by Using Weblog to Enhance Writing Ability of the Student Enrolled in the Course of Educational Communicating Technology สุธิดา ชูเกียรติ	
ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักราชวสุธรรมกับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี	115
The Relationship Between Rajavadudham and Principle of Islam in Islam School Administration in Bangkok and Nonthaburi Province ไอยุบ เจริญสุข	

**นโยบายป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย :
ศึกษาเชิงวิพากษ์การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
Anti-Corruption Policy in Local Administrative Organization :
A Study on Policy Implementation**

กานต์ ศรีวิภาสธิตย์

สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยบริหารรัฐกิจและรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการนำนโยบายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความล้มเหลวในการนำนโยบายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางเพื่อการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การศึกษาภาคสนาม (Field Study) ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าจากงานเขียน บทความ ข้อมูล หรืองานวิจัยที่อาศัยการสืบค้นข้อมูลจากเอกสารเพื่อนำไปสู่คำตอบตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผลการวิจัย พบว่า

1) ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการนำนโยบายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ คือ นโยบาย ทรัพยากร ลักษณะขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ การติดต่อสื่อสาร กลไกการควบคุมภายใน และนโยบายเพื่อการป้องกันการทุจริต

2) ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความล้มเหลวในการนำนโยบายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ คือ ปัจจัยด้านผู้กำหนดนโยบาย ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านประชาชนและสื่อมวลชน ปัจจัยด้านองค์กรเพื่อการตรวจสอบ และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

3) สำหรับแนวทางเพื่อการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยคือ หน่วยงานภาครัฐบาลต้องพิจารณาถึงปัจจัยที่จะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการนำนโยบายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ โดยการนำปัจจัยดังกล่าวมาบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม และต้องให้ความสำคัญถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้เกิดความล้มเหลวในการนำนโยบายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ โดยการขจัดปัจจัยดังกล่าวให้หมดไป

คำสำคัญ : นโยบายการป้องกันการทุจริต/ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this study were to investigate the factors affecting the success and failure of anti-corruption policy in local administrative organization and to find out the way to protect corruption in the organization. Research instruments included an in-depth interview, a field study and a documentary study.

Results indicated that:

- 1) The factors of success in anti-corruption implementation were policy, resource, organization management, communication and internal control mechanism.
- 2) The cause of failure in anti-corruption implementation were policymaker, staff, mass media, inspection organization for corruption and environment of the institute.
- 3) To eradicate the corruption, the government should acknowledge the causes and factors affecting the problem and enforce the anti-corruption policy effectively

Keywords : anti-corruption policy, local administrative organization

บทนำ

ปัญหาการทุจริตเป็นปัญหาที่คุกคามความมั่นคงของประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ และคุณภาพชีวิตของประชาชน การทุจริตเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยเร่งด่วนของประเทศ เนื่องจากส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนในสังคม ทำให้สังคม เศรษฐกิจ และระบบการเมืองของประเทศไทยเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประชาชนหรือพลเมืองพากันคิดแต่เรื่องส่วนตัวเฉพาะตนหรือครอบครัว โดยละทิ้งความรับผิดชอบ บ้านเมือง (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2550)

ในปี 2553 บริษัทที่ปรึกษาความเสี่ยงทางการเมืองและเศรษฐกิจ (Political and Economic Risk Consultancy, Ltd.- PERC) ได้จัดอันดับให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการทุจริตมากที่สุดเป็นอันดับที่ 4 ในเอเชีย จากจำนวน 13 ประเทศ รองจากอินโดนีเซีย เวียดนาม และฟิลิปปินส์ โดยคะแนนจัดอันดับที่ได้คือ 7.64 คะแนน จากผลการจัดลำดับดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยประสบปัญหาการทุจริตและคอร์รัปชันในระดับที่สูง และมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น ในความเห็นของนักวิชาการเกี่ยวกับปัญหาการทุจริต พบว่า มีความพยายามที่จะนำผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยมาใช้ในการกำหนดเป็นกรอบ หรือหาแนวทางเพื่อการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน ในหลายรูปแบบด้วยกัน อาทิ การนำมาตรการเชิงโครงสร้าง และมาตรการเชิงหน้าที่มาใช้ ประกอบด้วยแนวคิดในการดำเนินการจัดตั้งองค์กรอิสระที่มีความเป็นกลางเพื่อทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย แนวคิดเกี่ยวกับการจำกัดอำนาจในการใช้วิจารณ์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และ

การควบคุมพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นต้น (M. Philp, 1997) การจัดตั้งหน่วยงานอิสระเพื่อทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การเสริมสร้างความตระหนักรู้ของภาคประชาชน การเสริมสร้างการรับผิดชอบต่อสาธารณะของกระบวนการยุติธรรม การเสริมสร้างบทบาทของสื่อมวลชน และการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ (K. Gillespie and G. Okruhlik, 1996.)

แม้จะมีความพยายามในการนำแนวความคิด และนิยามความหมายต่าง ๆ มาใช้เพื่อกำหนดกรอบเพื่อหามาตรการในการป้องปรามการคอร์รัปชันแต่มาตรการเหล่านั้นไม่ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ โดยในส่วนของ การนำนโยบายไปปฏิบัติ นั้น ได้มีผู้ทำการศึกษาและพัฒนาแนวความคิดไว้หลายท่านด้วยกัน ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกผลงานที่มีความสำคัญของนักวิชาการต่างประเทศ และนักวิชาการไทยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยชิ้นนี้ อาทิ แวน มีเตอร์ และ แวน ฮอร์น (Donald S. Van Meter and Carl E. Van Horn, 1975) นักวิชาการทั้ง 2 ได้เขียนบทความเรื่อง “The Policy Implementation Process : A Conceptual Framework” มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติมีลักษณะเป็นทฤษฎีเชิงคติฐาน (Assumptive Theory) โดยอาศัยกรอบทฤษฎีองค์กร (Organization Theory) ผลการตัดสินใจพิพากษาคติของศาลและแนวคิดลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐบาล (Intergovernmental Relations) แนวคิดพื้นฐานสามประการดังกล่าวได้ช่วยให้นักวิชาการทั้งสองสามารถออกแบบทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Theory of Policy Implementation)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารกิจการภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษาราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ในการควบคุม หรือกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยประเด็นที่จะมุ่งทำการศึกษาคือ ภายหลังที่หน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่ในการควบคุมหรือกำกับดูแลการบริหารกิจการของราชการบริหารส่วนท้องถิ่นได้มีการกำหนดแนวทาง หรือออกมาตรการหรือนโยบายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตขึ้น หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมีส่วนในความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติหรือไม่ หรือความสำเร็จหรือล้มเหลวภายหลังการรับนโยบายของราชการบริหารส่วนท้องถิ่นมาปฏิบัติเกิดขึ้นจากปัญหาในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเอง หรือมีปัจจัยอื่นใดที่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการนำนโยบายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความล้มเหลวในการนำนโยบายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ

3. เพื่อศึกษาแนวนโยบายเพื่อการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงนโยบาย มีขอบเขตการศึกษาครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ข้าราชการประจำ และข้าราชการท้องถิ่น จากราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ จำนวน 16 คน จากหน่วยงาน ดังต่อไปนี้

1.1 ราชการบริหารส่วนกลาง ได้แก่ ข้าราชการประจำระดับบริหาร ระดับปฏิบัติการ จากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน กรมบัญชีกลาง กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กระทรวงยุติธรรม (ป.ป.ท.)

1.2 ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ได้แก่ ข้าราชการประจำตำแหน่ง ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในเรื่องที่ศึกษาวิจัยในครั้งนี้

1.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ข้าราชการท้องถิ่นตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

1.4 องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ ข้าราชการประจำทั้งระดับบริหารหรือระดับปฏิบัติการ จากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการวิจัยในครั้งนี้

2. ด้านเนื้อหา ประกอบด้วย

2.1 กฎหมาย กฎ ระเบียบ ตลอดจนหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต เฉพาะในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 รูปแบบและลักษณะของการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3 กระบวนการ ความสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ หรือบุคลากรทั้งระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ ตลอดจนปฏิสัมพันธ์และสภาพแวดล้อมนำไปสู่การทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.4 ปัญหาด้านการตรวจสอบการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรมบัญชีกลาง สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กระทรวงยุติธรรม

3. ด้านระยะเวลา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาวิจัย ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2556 ถึงเมษายน 2556

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานที่ในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ตลอดจนองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ โดยดำเนินการดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมโดยใช้การสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Observation)

2. เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ โดยการศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำรา และเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการรายงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ วรรณกรรม บทความ เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสืบค้นผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นรายงานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องนโยบายป้องกันการทุจริต อันเนื่องมาจากการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในรูปเอกสารหรือข้อเขียน และคำพูดที่ได้จากการสัมภาษณ์หรือการสนทนา โดยวิเคราะห์ความหมายทางภาษาโดยตรงของตัวบทและเนื้อในของบท และวิเคราะห์ความหมายทางความรู้สึก หรือวิเคราะห์นัยที่แอบแฝงอยู่ซึ่งจะรวมถึงการตีความและนัยทางบริบท หรือสภาพแวดล้อมประกอบข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ด้วย

นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมภาคสนามมาวิเคราะห์ทั้งในส่วนที่เป็นคำพูดจากการสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรมและปรากฏการณ์ที่พบในสถานการณ์จริง และจากเอกสารที่ได้นำมาสังเคราะห์ โดยให้ความสำคัญทั้งความหมายในภาษา และตีความจากความรู้สึกที่แฝงอยู่ในข้อมูลนั้น ๆ

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการนำนโยบายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ คือ 1) ปัจจัยทางด้านนโยบาย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เป้าหมายของนโยบาย แผนงาน หรือโครงการที่มุ่งตรงไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีความชัดเจน 2) ทรัพยากร ประกอบด้วย งบประมาณเพื่อการสนับสนุนนโยบาย ต้องเพียงพอ 3) ปัจจัยด้านลักษณะขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย โครงสร้างองค์กร วัฒนธรรมภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่งต้องมีความพร้อมและมีศักยภาพในการบริหาร 4) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ประกอบด้วย การติดต่อสื่อสารสองทาง ระบบการสื่อสารแบบเปิด การเชื่อมโยงอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง

กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5) กลไกการควบคุมภายใน ประกอบด้วย การกำหนดกฎเกณฑ์หรือแนวทางเพื่อการควบคุม หรือกำกับดูแลการบริหารงานภายในของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่ง และ 6) ปัจจัยด้านนโยบายเพื่อการป้องกันการทุจริต ประกอบด้วย การกำหนดให้มีการรายงานการตรวจสอบ การจัดตั้งองค์กรเพื่อการตรวจสอบแบบครบวงจร การตั้งภาคประชาชน และสื่อมวลชนเข้ามามีส่วนในการบริหารงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญกับการนำหลักธรรมาภิบาล ประมวลจริยธรรม มาตรการบังคับทางกฎหมาย มาใช้ให้เห็นเป็นรูปธรรม

2. ปัจจัยที่อาจส่งผลให้เกิดความล้มเหลวในการนำนโยบายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ คือ 1) ปัจจัยด้านผู้กำหนดนโยบาย ประกอบด้วย ผู้บริหารขาดภาวะผู้นำ ขาดทักษะ ขาดความเข้าใจ และความตั้งใจจริงในการกำหนดนโยบายเพื่อการป้องกันการทุจริต 2) ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ผู้ปฏิบัติงานไม่มีความรู้ และขาดความตั้งใจในการดำเนินการกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย 3) ปัจจัยด้านประชาชนและสื่อมวลชน ประกอบด้วย ความพร้อม โอกาส และการประชาสัมพันธ์เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนและสื่อมวลชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) ปัจจัยด้านองค์กรเพื่อการตรวจสอบ ประกอบด้วย การขาดแคลนอัตรากำลังคน การขาดแคลนทรัพยากรและการบริหารงานที่ถูกรบกวนการเมืองเข้าครอบงำ และ 5) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย การต่อต้านและการคัดค้านของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เงื่อนไขด้านเวลา สถานที่ และสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม

3. แนวทางเพื่อการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย คือ หน่วยงานภาครัฐบาลต้องพิจารณาถึงปัจจัยที่จะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการนำนโยบายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ โดยการนำปัจจัยดังกล่าวมาบังคับใช้เป็นรูปธรรม และต้องให้ความสำคัญถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้เกิดความล้มเหลวในการนำนโยบายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ โดยการจัดปัจจัยดังกล่าวให้หมดไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. การควบคุมและตรวจสอบการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังจำเป็นต้องมีการกำกับดูแลโดยราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษา ของสุรสิทธิ์ วชิรขจร (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การกำกับดูแลและตรวจสอบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยหน่วยงานภาครัฐและประชาชน” พบว่า โดยภาพรวมผู้บริหารของหน่วย

การปกครองส่วนท้องถิ่นจะเห็นด้วยต่อการกำกับดูแลโดยหน่วยงานภาครัฐ เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานที่เพิ่งเกิดขึ้นได้ไม่นาน เป็นหน่วยราชการที่มีงบประมาณเป็นของตนเอง หากปล่อยให้มีการเมืองท้องถิ่นบริหารงานโดยปราศจากการกำกับดูแลหรือผู้ตรวจสอบอาจส่งผลเสียต่อการทุจริต ประพฤติไม่ชอบ หรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับของทางราชการซึ่งจะต้องมีการควบคุม ตรวจสอบในเรื่องเหล่านี้ หากไม่มีการควบคุมเลย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะไม่มีระบบ แต่การกำกับดูแลก็ไม่ควรมีมากเกินไปเหมือนปัจจุบัน เพราะจะขาดความคล่องตัวในการบริหาร องค์การที่จะเป็นผู้กำกับดูแลควรจะให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือสำนักงานয়รัฐมนตรี หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่กว่าเป็นหน่วยงานกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล ในส่วนของการแก้กฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ไม่ควรแก้ไข ตามปัจจุบันมีความเหมาะสมอยู่แล้ว เพราะครอบคลุมทุกเรื่อง ไม่ต้องแก้แต่อย่างใด หรือหากจะแก้ควรแก้ในบางเรื่องเพื่อให้สอดคล้องกับการบริการประชาชน

นอกจากนี้ผลการศึกษาในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของนวนน้อย ตรีรัตน์ และคณะ (2546 : 6-46) พบว่า สาเหตุของการทุจริตเกิดจากสาเหตุทิศทางการพัฒนาประเทศที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน การแก้ปัญหาแต่เรื่องกระจายเงินจนก่อให้เกิดวัฒนธรรมการรอรับความช่วยเหลือจนเกิดค่านิยมในการยกย่องผู้มีอำนาจหรือผู้มีเงิน ประชาชนมีการบิบัติทางเศรษฐกิจจนพิกเฉยต่อผลประโยชน์ส่วนรวม ชุมชนไม่สามารถพึ่งตนเอง และทุกครั้งที่มีเงินตกลงมาจึงเกิดการช่วงชิงกัน เงินบางส่วนส่งผ่านมาทางองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเกิดการทุจริตเพื่อแย่งชิงเงินส่วนนี้ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย นอกจากนี้การครอบงำของราชการที่มีต่อชุมชนมีมานาน ระบบการอุปถัมภ์โดยส่วนราชการต่าง ๆ กับองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีสูง ความจำเป็นที่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากส่วนราชการเดิมทำให้การฝากโครงการต่าง ๆ มายังองค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถปฏิเสธได้ นำไปสู่การกระทำทุจริตคอร์รัปชันที่จำยอม

2. การควบคุมและตรวจสอบการทุจริตในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยสภาท้องถิ่น พบว่า สภาท้องถิ่นน่าจะเป็นกลไกการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพแต่ปรากฏว่ามีได้เป็นเช่นนั้น กล่าวคือ สภาท้องถิ่นเป็นบุคคลในพื้นที่และเมื่อมีการเข้ารับตำแหน่งของข้าราชการท้องถิ่นระดับบริหาร ผู้แทนของสภาท้องถิ่นจะเข้าให้การต้อนรับโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ภายหลังการเข้าดำรงตำแหน่งของข้าราชการท้องถิ่นระดับบริหารดังกล่าว ก็จะมีการจัดเลี้ยงให้การรับรองและจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นเป็นประจำ เหล่านี้จึงอาจกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับสภาท้องถิ่นได้พัฒนาความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการ ก่อเกิดเป็นระบบอุปถัมภ์ขึ้นแล้วก็เป็นได้ จึงทำให้การทำหน้าที่เพื่อการตรวจสอบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้นั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอรพินท์ สฟโชคชัย และคณะ (2543 : 68-74)

3. การควบคุมและตรวจสอบการทุจริตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ พบว่า งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสมชัย ไทยสงวนวรกุล (2553) ซึ่งพบว่า องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญยังมีปัญหาเรื่องประสิทธิภาพอยู่น้อย โดยเฉพาะสาเหตุที่เกิดจากปัญหาการบริหาร วัฒนธรรมและอุดมการณ์ ด้วยเหตุนี้จึงควรปรับปรุงโดยนำความคิดทางการบริหารใหม่ ๆ มาใช้ เช่น การพัฒนาองค์กร การพลิกโฉมองค์กร การทำงานเชิงรุก การมีส่วนร่วมและการเข้าถึงประชาชน การพัฒนาหน่วยข่าวกรองและสายลับ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. การกำหนดนโยบาย แผนงาน หรือโครงการใด ๆ เพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตในการบริหารราชการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ต้องพิจารณาและให้ความสำคัญที่เกิดขึ้นจากความเปราะบางจากตัวบุคคลในเรื่องมาตรฐานความประพฤติ ศีลธรรมอันดีด้วย และด้วยลักษณะการจัดแบ่งราชการบริหารของไทยเองก็ดี ตลอดจนการให้อำนาจและอิสระในการบริหารกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองก็ดี อาจเป็นเหตุเป็นผลที่ทำให้ปัญหาดังกล่าวยังไม่หมดไป แม้จะได้มีการใช้มาตรการเพื่อการป้องกันการทุจริตไว้แล้วก็ตาม ลำพังอาศัยการลงโทษผ่านตัวบทกฎหมายแต่เพียงอย่างเดียว นั้น ไม่เพียงพอ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงปัจจัยที่จะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการนำนโยบายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ โดยการนำปัจจัยดังกล่าวมาบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม และต้องให้ความสำคัญ ถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้เกิดความล้มเหลวในการนำนโยบายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ โดยการขจัดปัจจัยดังกล่าวให้หมดไป

2. ภาคประชาชนและสื่อมวลชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างจริงจัง แต่ทั้งนี้การมีแนวความคิดที่จะดึงภาคประชาชนและภาคสื่อมวลชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป็นนโยบายป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะต้องพิจารณาถึงความพร้อม โอกาส และความสนใจของภาคประชาชน และภาคสื่อมวลชนในการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นประการสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

นวนน้อย ตรีรัตน์ และคณะ. (2546). รายงานผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ปปช. และ The United States Agency for International Development ผ่านทางมูลนิธิอาเซียน.

- วรเดช จันทรศร. (2539). “การนำนโยบายไปปฏิบัติ : ตัวแบบและคุณค่า” ใน เอกสารประกอบการสอนวิชา รศ.740 การนำนโยบายไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- _____. (2541). การนำนโยบายไปปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : หจก. สหายบล็อกและการพิมพ์ จำกัด.
- _____. (2548). ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : หจก.สหายบล็อกและการพิมพ์ จำกัด.
- สมบัติ อารังอญวงศ์. (2549). นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสมอธรรม.
- สยามจดหมายเหตุ. (2545). บันทึกข่าวและเหตุการณ์. พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : บริษัทเอนิวคอร์ดโปเรชั่น จำกัด.
- สังศิต พิริยะรังสรรค์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2537). คอร์รัปชันกับประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2550). รายงานประจำปี 2550. มปท.
- สุรสิทธิ์ วชิรขจร.(2547). การกำกับดูแลและตรวจสอบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยหน่วยงานภาครัฐและประชาชน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อรพินท์ สฟโชคชัย และคนอื่น ๆ. (2543). แนวทางการนำหลักการธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2550). สร้างการปกครองท้องถิ่นให้เป็นรากฐานประชาธิปไตย.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Banfield, Edward, C. (1975). **Corruption as a Feature of Governmental Organization.** Cambridge: Harvard University.
- Heidenheimer, Arnold J. (1970). **Political Corruption: Readings in Comparative Analysis.** New York: Holy Rinehart and Winston.
- Philip, M. “Defining Political Corruption.” **Political Studies.** 45 (3) (1997) : 436–462.
- Van Meter, Donald S. and Van Horn, Carl E. “The policy implementation process : A conceptual framework.” **Administration Society.** 6 (4) (February 1975) : 463.

**การวิเคราะห์ภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย :
การศึกษาการบริหารงานสาธารณสุขในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
Leadership in Local Administration : The Study on Public Health Service
in District Administration Organization**

คมกริช ฤทธิบุรี

สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์ภาวะผู้นำ และเสนอรูปแบบสภาพการณ์ภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย เฉพาะการบริหารงานสาธารณสุขในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล โดยศึกษาในพื้นที่ อบต.ลำพญากลาง จังหวัดสระบุรี อบต.ปากน้ำปราม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อบต.โพธิ์ทอง จังหวัดชัยภูมิ

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการณ์ภาวะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารงานสาธารณสุข มีส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมและกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเป็นองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถบริหารงานด้านสาธารณสุขให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยใช้การบริหาร การจัดองค์กร มีโครงสร้างและการจัดอัตรากำลัง การวางแผนงาน การอำนวยการ และการกำหนดนโยบายของกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล และพบว่า รูปแบบสภาพการณ์ภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับบริบทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกรณีศึกษานี้มีองค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำในการบริหารงานสาธารณสุข 7 องค์ประกอบ คือ แรงจูงใจ ทักษะทางปัญญา ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ แบบแผนที่ยึดเป็นแนวทางปฏิบัติ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม การมีส่วนร่วมช่วยเหลือสนับสนุนและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

รูปแบบสภาพการณ์ภาวะผู้นำที่เสนอ คือ สภาพการณ์ภาวะผู้นำที่มีอุดมการณ์ ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเองของผู้นำ ความเชื่อมั่นในตัวของผู้ตาม การยอมรับการบริหารงานสาธารณสุขในองค์กร และการเปิดโอกาสการบริหารงานสาธารณสุขในองค์กรแบบมีส่วนร่วม

คำสำคัญ : รูปแบบภาวะผู้นำ/ การบริหารงานสาธารณสุข/ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the generality of leadership in local administration, 2) to propose a model of leadership in public health service for district administration organization. The subjects were district administration organizations of Lamprayaklan in Saraburi province, Paknampran in Prachub Kirikhan province and Phonthong in Chiyaphum province.

The research results can be concluded as follows:

1. The leadership characteristics in public health service consisted of 7 factors: motivation, intellectual skill, conceptual skill, convention, leader-follower relationship, supporting system and transformative leadership.

2. The model proposed for leadership in public health service was composed of self -value perception, follower's reliance, acceptance of administration and participation.

Keywords : leadership model, public health management, local administration

บทนำ

การศึกษาภาวะผู้นำถูกกล่าวถึงความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรสู่ความสำเร็จ องค์กรในยุคโลกไร้พรมแดนต้องการภาวะผู้นำที่นำองค์กรสู่การปรับตัวและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย เฉพาะการบริหารงานสาธารณสุขในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งของประเทศไทยที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีเจตนารมณ์เพื่อการกระจายอำนาจ การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาภายในตำบล สามารถทำหน้าที่และกำหนดกิจกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เสริมสร้างแนวคิดประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชน มีกระบวนการสอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีการเลือกตั้ง มีการถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายสภา ที่มีประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้นำ กับฝ่ายบริหาร ที่มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้นำ มีลักษณะเป็นนิติบุคคล พร้อมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้อย่างชัดเจน ครอบคลุมการพัฒนาท้องถิ่นตนเองทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านการเมืองตามบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล (กองราชการตำบล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2543) ในส่วนการบริหารงานสาธารณสุข ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานตามกฎหมายและรับการถ่ายโอนจากกระทรวงสาธารณสุข รวมถึงการมีกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับตำบลเป็นกลไกสำคัญอีกส่วนหนึ่ง ประเด็นสำคัญในการศึกษา

การบริหารงานสาธารณสุขนั้น เป็นการนำเอาทรัพยากรการบริหาร (Administrative Resource) คือ วิธีการบริหารแผนงาน การกำหนดนโยบายสาธารณสุข การจัดองค์กร การอำนวยการ และควบคุมกำกับของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้งานด้านสาธารณสุขในท้องถิ่นบรรลุวัตถุประสงค์ การวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหารงานสาธารณสุข คือ (1) ส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (2) กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล โดยมีภาวะผู้นำที่เป็นกระบวนการในการแนะแนวและนำทางพฤติกรรมของคนในสภาพของการทำงาน (Nelson and Quick, 1997) และหมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกในกลุ่ม โดยมีผู้นำเป็นตัวแทนในการเปลี่ยนแปลง เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น ๆ (Gibson, Ivancevich and Donnelly, 1997) และคุณลักษณะเฉพาะบุคคล อันเป็นคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่มีอยู่ในตัวและติดตัวเสมอ ไม่ว่าจะอยู่ในสภาวะพื้นฐานหรือสังคมใด (House and Aditya, 1997) เป็นปัจจัยที่กำหนดความเป็นผู้นำเชิงเป้าหมาย และความเป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง (Bass, 1985) มีองค์ประกอบสำคัญของคุณลักษณะภาวะผู้นำ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) อำนาจและแรงจูงใจ (2) ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ (3) ทักษะทางปัญญา (4) แบบแผนที่ยึดเป็นแนวทางปฏิบัติ (5) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม (6) การมีส่วนร่วมช่วยเหลือสนับสนุน และ (7) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญของสภาพการณ์ภาวะผู้นำ (leadership) ที่จะนำไปสู่การสร้างกรอบการศึกษาวิจัยโดยการสังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำที่ยึดตัวบุคคลเพียงคนเดียว ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ พื้นฐานทางสังคม แรงจูงใจในการทำงาน ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะทางปัญญา (Carlyle, 1840 : 3, House and Aditya, 1997 : 409-474, Brown and Monberg, 1980 : 476, Stogdill, 1974 : 74-75) แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาพฤติกรรมผู้นำจำแนกออกได้เป็นสามกลุ่ม ได้แก่ พฤติกรรมการมุ่งคนของผู้นำ พฤติกรรมการมุ่งงานของผู้นำ และประสิทธิผลหรือความสำเร็จของงาน (Fleishman, 1953 : 153-158, Likert, 1967 : 123-233, McGregor, 1960 : 12, Blake and Mouton, 1985 : 115-119, Halpin, 1957 : 39-51) แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำที่ให้ความสำคัญที่การควบคุมสถานการณ์ในองค์กร ได้แก่ พฤติกรรมของผู้นำการสร้างแรงจูงใจ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม โครงสร้างงาน และอำนาจตามตำแหน่งของผู้นำ (Fiedler, 1967 : 538-551, House, 1971 : 321-338, Hersey and Blanchard, 1993 : 388-397) และแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำที่ให้ความสำคัญที่การนำความเปลี่ยนแปลงในองค์กร ได้แก่ การสร้างปฏิสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ การสร้างแรงจูงใจ การมีบารมีหรือการมีอิทธิพลด้านอุดมการณ์ การกระตุ้นการใช้ปัญญา การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลและการสร้างแรงบันดาลใจ (Burn, 1978 : 20-22, Bass, 1985 : 43, Paige, 1977 : 1, Bass and Avolio, 1994 : 132-135, Tichy and Devanna, 1990 : 19-32, Yukl, 1998 : 317)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพการณ์ภาวะผู้นำด้านคุณลักษณะภาวะผู้นำในการบริหารงานสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. เพื่อเสนอผลของการวิเคราะห์สภาพการณ์ภาวะผู้นำเป็นรูปแบบสภาพการณ์ภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย ให้กับองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสาธารณสุขในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้นำและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสาธารณสุขในองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล กำนันตำบล หัวหน้าส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ระดับตำบล 3 แห่ง รวม 18 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองประธานสภาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าสถานีอนามัย ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 3 แห่ง รวม 21 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษา 1) การบริหารงานสาธารณสุขในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล 2) คุณลักษณะผู้นำ ได้แก่ แรงจูงใจ ทักษะทางสังคม ทักษะทางปัญญา แบบแผนที่ยึดเป็นแนวทางปฏิบัติ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม การมีส่วนร่วมช่วยเหลือสนับสนุน และการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้วิจัยจะวิเคราะห์สภาพการณ์ภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้รับบทบาทหน้าที่การบริหารงานสาธารณสุขที่กฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ซึ่งมีความครบถ้วนสมบูรณ์ในภารกิจด้านสาธารณสุขทั้ง 4 มิติ กล่าวคือ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกันโรค และการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ที่กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามมาตรา 16 ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานด้านสาธารณสุข คือเริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ถึง พ.ศ. 2556

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เน้นกระบวนการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกร่วมกับการสังเกตพฤติกรรมแบบไม่มีส่วนร่วม และทางทวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยคัดเลือกตามคุณสมบัติในงานวิจัยกำหนดจากตัวแทนขององค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละภาค จำนวน 3 ภูมิภาค ได้แก่ 1) องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 2) องค์การบริหารส่วนตำบลลำพญากลาง อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี 3) องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เครื่องมือการวิจัย

1) แบบบันทึกการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับเรื่องที่ต้องการศึกษามากที่สุด เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เน้นแบบไม่เป็นทางการ ใช้วิธีผสมผสานการสัมภาษณ์ทั้งแบบมีโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการประกอบกับการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างหรือกึ่งโครงสร้าง เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น (ชาย โพธิ์สิตา, 2547) เป็นการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์แบบใช้มาตรฐานสัมภาษณ์ปลายเปิด (ทวิศักดิ์ นพเกษร, 2548) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีรายละเอียดตามเหตุผลที่ผู้วิจัยต้องการถามคำถามกับผู้ถูกสัมภาษณ์หลายคน ด้วยคำถามเดียวกัน คำถามแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ประวัติผู้ตอบคำถามเพื่อสร้างความคุ้นเคย คำถามสืบค้น แนวความคิดของผู้ตอบ และคำถามเจาะ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ สนทนา พูดคุยด้วยคำพูดของเขาเอง

2) แบบสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม การสังเกตนี้ผู้วิจัยจะเฝ้าสังเกตอยู่ภายนอก กระทำตนเป็นบุคคลภายนอกโดยไม่เข้าไปร่วมในกิจกรรมที่ทำอยู่ เพื่อไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้สึกว่าจะถูกรบกวน

3) การสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้รายละเอียดของข้อมูลขององค์การที่รับรู้ร่วมกันอยู่แล้ว ครอบคลุมข้อมูลพื้นฐาน ประเด็นสำคัญ สภาพปัญหา ที่ผู้วิจัยต้องการให้เกิดการตรวจสอบข้อมูลกันเอง (ทวิศักดิ์ นพเกษร, 2548)

4) การวิเคราะห์เอกสาร โดยกำหนดประเด็นและเกณฑ์ในการคัดเลือกเอกสารเพื่อให้ได้คุณภาพตามต้องการ โดยประเด็นและเกณฑ์นั้นเน้นเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบล

5) ตัวผู้วิจัย ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บข้อมูล การจัดบันทึกข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล (สุภากค์ จันทวานิช, 2543) เครื่องมือดังกล่าวได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงทั้งในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา ด้านความแม่นยำตรงเชิงโครงสร้าง และรูปแบบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลและการสังเคราะห์แนวคิดต่าง ๆ โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นการมองปรากฏการณ์ให้เห็นภาพรวม มองจากหลายแง่มุม เน้นการศึกษาปรากฏการณ์ในสภาพแวดล้อมตามความจริง ด้านปัจจัยหรือตัวแปรความรู้สึกนึกคิด ความหมายที่อยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ทางสังคม หรือสิ่งที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของมนุษย์ (จุมพล หนิมพานิช, 2511 : 220) เป็นการศึกษาปรากฏการณ์สังคมจากสภาพแวดล้อมในทุกมิติ พิจารณาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ในบริบทนั้น แสวงหาความรู้โดยเน้นความสำคัญของข้อมูลด้านการรับรู้ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความเชื่อ การให้ความหมายหรือการให้นิยามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันบริบททางสังคมและวัฒนธรรมทางสังคมนั้น ๆ และใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลแบบการตีความ สร้างข้อสรุปแบบอุปนัยเป็นหลัก (สุภางค์ จันทวานิช, 2554 : 12) มีการวิเคราะห์จากปรากฏการณ์ที่เห็นในสภาพแวดล้อมของหน่วยวิเคราะห์ตามความจริง ให้ความหมายที่ลึกซึ้งเกินกว่าที่ปรากฏให้เห็น โดยนำเอาข้อมูลที่ได้จากกระบวนการวิจัยมาจัดทำให้เป็นระบบ โดยการแยกแยะองค์ประกอบและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลให้สามารถเข้าใจถึงการดำรงอยู่หรือความเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์สภาพการณ์ภาวะผู้นำ ใน อบต. ทั้ง 3 แห่ง ที่ผู้วิจัยทำการศึกษาอยู่ โดยกำหนดการวิเคราะห์ไว้ 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่หนึ่ง การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งผู้วิจัยทำการค้นคว้า และสร้างข้อสรุปจากประเภทของเอกสารของ อบต. ทั้ง 3 แห่ง แห่งละ 1 ชุด ตามประเภทที่กำหนดไว้ คือ (1) ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ประวัติความเป็นมา ข้อมูลหมู่บ้าน ข้อมูลประชากร (2) ข้อมูลโครงสร้าง อบต. ได้แก่ โครงสร้างคณะผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานส่วนตำบล โครงสร้างการบริหารงานของคณะกรรมการส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล (3) ข้อมูลรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหาร อบต. รายงานการประชุมจัดทำแผนสุขภาพ รายงานการประชุมคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล และ (4) ข้อมูลแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสาธารณสุข ได้แก่ แผนบริการสาธารณสุข แผนบริหารงานสาธารณสุขทั่วไป เป็นต้น

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยนำข้อมูลที่ได้มาประมวลตีความและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย โดยผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารตามประเภท โดยจัดลำดับตามเวลา และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ยึดเนื้อหาข้อมูลเป็นเกณฑ์ ได้แก่ หัวข้อ ทิศทาง คุณค่า วิธีการ ลักษณะ เนื้อหา แหล่งที่มา กลุ่มเป้าหมาย สถานที่ ความขัดแย้ง ความลงท้าย เวลา ซึ่งเป็นวิธีการจำแนกประเภทข้อมูลในเอกสาร (Holsti, 1969 ; อ้างถึงใน สุภางค์ จันทวานิช, 2554 : 152-153) โดยผู้วิจัยดำเนินการลดและตัดทอนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้อง ให้การวิเคราะห์เนื้อหาชัดเจนขึ้น ทำให้ข้อสรุปของข้อมูลหนักแน่นขึ้น

ขั้นตอนที่สอง การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามโดยผู้วิจัยสรุปข้อมูลจากรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อมูลการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ตามแนว

ทางวิเคราะห์แบบอุปนัย จำแนกข้อมูลเป็นชนิด ตามขั้นตอนของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกชนิดข้อมูล คือ การกระทำ กิจกรรม ความหมาย การมีส่วนร่วม ความสัมพันธ์ สถานที่ (Lofland, 1971 : 14-15, อ้างถึงใน นิศา ชูโต, 2551 : 141-142)

ขั้นตอนที่สาม การวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยผู้วิจัยสังเคราะห์เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร กับผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม แล้วนำข้อมูลมาสังเคราะห์ แล้วบูรณาการข้อค้นพบ เพื่อให้ได้รูปแบบสภาพการณ์ภาวะผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารงานสาธารณสุขที่เหมาะสมต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการณ์ภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย กรณีการบริหารงานสาธารณสุขในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล โดยผู้วิจัยได้มีการสรุปเชื่อมโยงมาจากผลการศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำองค์กร การบริหารงานสาธารณสุขในองค์การบริหารส่วนตำบล และนำผลการศึกษาเสนอเป็นรูปแบบสภาพการณ์ภาวะผู้นำองค์กร ในการบริหารงานสาธารณสุขในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีองค์ประกอบในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารงานสาธารณสุข 2 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 แห่ง มีการจัดตั้งส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน มีอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ว่าด้วยการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม โดยมีการจัดการองค์กรที่มีคณะกรรมการบริหารสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นคณะกรรมการหลัก มีตัวแทนจากคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ หรือเป็นที่ปรึกษาในส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม แบ่งกองงานออกเป็นงานย่อยมีการเชื่อมโยงงานบริหารอนามัยและสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน บริหารงานสาธารณสุขผ่านแผนงานและสอดคล้องกับปัญหาของท้องถิ่น มีการประสานงานแผนร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การจัดทำแผนสาธารณสุขและตั้งข้อบัญญัติ วิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพจัดทำแผนงบประมาณ มีรายงานและการติดตามประเมินผล

โครงสร้างและการจัดอัตรากำลัง ในการบริหารงานสาธารณสุข มีนายก อบต. เป็นผู้บริหารโดยตำแหน่ง มีการจัดตั้งโครงสร้าง การแบ่งงานและระบบการบังคับบัญชาไม่ซ้ำซ้อน มีผู้อำนวยการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมปฏิบัติงานตามภารกิจและสายการบริหารขึ้นตรงต่อปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ภายใต้การจัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี ในการกำหนดตำแหน่งการจัดอัตรากำลังตามคำสั่ง แบ่งงานตามกรอบ ให้ตรงกับภารกิจและอำนาจหน้าที่ด้านสาธารณสุขของ อบต. มีการสนับสนุนการบริหารงานด้านการบริการรักษา ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

ตำบล ในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อในพื้นที่ร่วมกับชุมชน

การวางแผนสาธารณสุข โดยส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีแผนพัฒนาการบริหารงานสาธารณสุข ระยะ 3-5 ปี โดยนำแผนงานส่วนสาธารณสุขเป็นเครื่องมือ จัดสรรทรัพยากร สนับสนุนการบริหารงานสาธารณสุข จัดทำกรอบนโยบายและแนวทางการพัฒนาประจำปี ตามนโยบายของผู้นำน้องค์กร ให้สอดคล้องกับโครงการที่เกี่ยวข้องกับส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ตามลำดับ

การอำนวยความสะดวก พบว่า ด้านการอำนวยความสะดวกในส่วนที่มีความเหมือนกัน คือ ยึดหลักการกระจายและมอบอำนาจให้ส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ในการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมกับ คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล และรพ.สต. มีนายก อบต. เป็นผู้นำด้านการอำนวยความสะดวกด้วยตนเอง ทั้งฝ่ายอำนวยความสะดวก แผนงานและโครงการที่ครอบคลุม การป้องกันและควบคุมโรค การส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ รวมทั้งการจัดบริการงานสื่อสารและประชาสัมพันธ์ มีการทำหนังสือแจ้งและมอบกิจการปฏิบัติงานให้ผู้อำนวยความสะดวกส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ

องค์ประกอบที่ 2 กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 3 แห่ง มีการจัดตั้งกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล โดยมีรายละเอียด คือ

โครงสร้างกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล พบว่า การจัดตั้งและการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล โดยสมัครเข้าร่วมดำเนินงานกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เมื่อปีงบประมาณ 2552 มีวัตถุประสงค์การจัดตั้งที่ชัดเจนสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ นายก อบต. เป็นประธานคณะกรรมการบริหารโดยตำแหน่ง มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานกองทุน มีคณะกรรมการบริหารคณะทำงาน และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่การบริหารแผนงานโครงการ และงบประมาณกองทุนชัดเจน โดยการสนับสนุนงบประมาณสมทบจาก อบต. ในการบริหารงานกองทุนให้มีประสิทธิภาพ ภายใต้อำนาจที่แตกต่างกัน ตามบริบทของพื้นที่และท้องถิ่น

การกำหนดนโยบายสาธารณสุข มีความสัมพันธ์กับสภาพปัญหาสาธารณสุขของพื้นที่ โดยเป็นนโยบายการบริหารสาธารณสุขไม่ขัดแย้ง ประสานสอดคล้องชัดเจนและเข้าใจง่าย มีคุณลักษณะยืดหยุ่นได้ ครอบคลุมปัญหาและความต้องการของประชาชน โดยผู้นำน้องค์กรเป็นผู้บริหารนโยบาย ให้มีความสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ขององค์กร เช่น นโยบายการรณรงค์และป้องกันโรคติดต่อในเขตชุมชน นโยบายสร้างจิตสำนึกให้เด็ก เยาวชน และประชาชน “รักชุมชนรักบ้านเกิด” นโยบายเหล่านี้เกิดจากการมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจของประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กับเรื่องสุขภาพ ใช้เวทีประชาคมเป็นเครื่องมือหลักในการจัดทำแผนงาน โครงการของ อบต. ทุกเรื่อง และมี รพ.สต.เป็นแกนหลักในการประสานการดำเนินงาน

คุณลักษณะภาวะผู้นำ โดยมีองค์ประกอบสำคัญนำไปสู่รูปแบบสภาพการณ์ภาวะผู้นำ

ในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมี 7 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 แรงจูงใจ เป็นคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความเป็นผู้นำ ในฐานะผู้ใช้ความสามารถของตนให้ผู้อื่นปฏิบัติภารกิจได้บรรลุเป้าหมาย พิจารณาจากข้อมูลสภาพการณ์ภาวะผู้นำ ที่มีวิสัยทัศน์ด้านบริหารการพัฒนาองค์กรและสุขภาพประชาชน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนมาร่วมงาน เป็นผู้กำหนดทีมงานและแบ่งงานให้ผู้ปฏิบัติอย่างเป็นระบบ เท่าเทียมกัน เปิดโอกาส ให้ผู้ตามทำงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย รับฟังข้อเสนอความคิดเห็นผู้ร่วมงาน ไม่ใช้ตำแหน่งในการควบคุมบังคับ มีความรับผิดชอบต่องานและส่วนรวม ได้รับการยอมรับจากชุมชน หน่วยงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร เป็นคุณลักษณะของผู้นำจริยธรรม

องค์ประกอบที่ 2 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นคุณลักษณะที่แยกผู้นำออกจากผู้ตาม เป็นทักษะที่สำคัญในการดำรงตำแหน่งของผู้นำระดับองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาจากข้อมูลสภาพการณ์ภาวะผู้นำ มีความคิดริเริ่ม มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองตัดสินใจ มีความเข้าใจในภารกิจ บทบาทหน้าที่ ให้ความสนใจปัญหาของประชาชน พัฒนาและสร้างประโยชน์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน พยายามตอบสนองความต้องการ โดยนำความสัมพันธจากกิจกรรมที่มีความหลากหลายของชุมชนมาเป็นจุดเชื่อมโยงเป้าหมายการทำงาน “ได้ใจ” ของประชาชนเป็นแกนหลักในการทำงานเชิงรุก ใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ มีความสุขกับการทำงาน ทำให้ผู้ร่วมงานมีความสุข

องค์ประกอบที่ 3 ทักษะทางปัญญา ที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารองค์กร ได้แก่ มีทักษะ ทางด้านความรู้ และประสบการณ์การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประชาชน มุ่งสู่ความสำเร็จ และการเปลี่ยนแปลงสุขภาพของประชาชน ดำเนินกิจกรรมเชิงรุกอย่างทั่วถึงและครอบคลุม เป็นผู้นำที่สร้างตัวเองให้เป็น “ต้นแบบ” ให้ผู้ร่วมงานได้เห็นและปฏิบัติตาม แผนงานและกิจกรรม เอาไว้ควบคุมปัญหาสุขภาพ มุ่งเน้นความสำคัญของเป้าหมายและผลลัพธ์ของกิจกรรมทำงานเชิงรุก ลงถึงประชาชนด้วยตนเอง ผู้ตามและประชาชน มีความเชื่อถือและไว้วางใจ

องค์ประกอบที่ 4 แบบแผนที่ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ เป็นแนวทางของความเชื่อค่านิยมตามธรรมเนียมปฏิบัติขององค์กร พิจารณาจากข้อมูลสภาพการณ์ภาวะผู้นำ นายก อบต.เป็นคนท้องถิ่น รักบ้านเกิด มุ่งไปสู่การบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันทั้งของผู้นำและผู้ตาม โดยมีกระบวนการที่มีขั้นตอนและมีแบบแผน รวมทั้งการพัฒนาความสามารถ มีระเบียบวินัยและประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ตาม ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานหรือองค์กร

องค์ประกอบที่ 5 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องในองค์การในการร่วมปฏิบัติงาน หรือกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของตนให้บรรลุเป้าหมาย นำผลประโยชน์ขององค์กรและประชาชนมาเป็นตัวตั้งในการทำงานร่วมกัน ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ดี มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสุขภาพ เน้นการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้ตาม การติดตามสนับสนุน ชื่นชม

ให้กำลังใจ ความชัดเจนในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ตามในองค์กรทุกระดับ เป็นช่องทางให้ผู้ตามร่วมแสดงความคิดเห็น โดยผู้นำองค์กรสามารถชี้แนะแนวทางการแก้ไขปัญหาได้ และเป็นผู้นำที่สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ตามมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถดำเนินงานตามผู้นำได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังเป็น “ต้นแบบ” การดูแลสุขภาพให้กับประชาชน

องค์ประกอบที่ 6 การมีส่วนร่วมช่วยเหลือสนับสนุน โดย อบต. เป็นตัวกลางในการเชื่อมประสานการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน สาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาช่วยในการดำเนินงาน มีระบบสนับสนุนชัดเจนได้แก่ คน ทรัพยากร จาก อบต. มีการพัฒนาระบบการให้บริการที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ประชาชนได้รับความพึงพอใจ สมทบเงินกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลตามกรอบการบริหารกองทุน มีการจัดทำแผนงบประมาณกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานกองทุนหลักประกันสุขภาพ ทั้งมิติท้องถิ่น มิติชุมชนและมิติภาคี จัดพื้นที่รับผิดชอบการบริหารงานตามแผนโครงการ สถานการณ์ปัญหาและบริบทการสร้างสุขภาพชุมชนตามกลุ่มองค์กรที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานด้านสุขภาพในพื้นที่ โดยผู้นำองค์กรเข้าร่วมกิจกรรมและมีความสัมพันธ์ในการดำเนินงานร่วมกับผู้ตามอย่างใกล้ชิด เน้นการขับเคลื่อนการบริหารงานสุขภาพในชุมชน โดย อสม. เป็นแกนหลักในการดำเนินงานภายใต้หลักการมีส่วนร่วม หลักความเสมอภาค หลักความถูกต้องและหลักบูรณาการ

องค์ประกอบที่ 7 การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการที่ผู้ตามได้รับการเสริมกระตุ้นแรงจูงใจ การเป็นแบบอย่าง ความสำเร็จของผู้นำ อบต. โดยแรงจูงใจนั้นสามารถมีอิทธิพลและบารมี ให้ผู้นำและผู้ตามมีแนวทางร่วมกันในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการคำนึงถึงปัจเจกบุคคลที่ผู้นำเน้นการกระตุ้นส่งเสริมผลักดันให้ผู้ตามเกิดปัญญาในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้นำที่สร้างแรงบันดาลใจ พิจารณาจากสภาพการณ์ภาวะผู้นำองค์กรในการบริหารงานสาธารณสุขใน อบต. ทั้ง 3 แห่ง มีการนำอิทธิพลและบารมีในการเป็นแบบอย่างของ “ต้นแบบ” ในการนำปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพประชาชน เป็นผู้นำที่คำนึงถึงปัจเจกบุคคล โดยสนใจและให้ความสำคัญ การสนับสนุนให้ความช่วยเหลือให้โอกาสส่งเสริมความรู้และพัฒนาศักยภาพผู้ตามและประชาชน ส่งผลให้ผู้ตามเกิดความเชื่อมั่นความตั้งใจในการมีส่วนร่วมบริหารงานสาธารณสุขในพื้นที่ให้บรรลุเป้าหมาย โดยผู้นำองค์กรเป็นผู้กระตุ้นแนวคิดโน้มน้าวชักชวนให้ ผู้ตามเกิดปัญญา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพ โดยเป็นต้นแบบแนวทางการ “สำนึกรักบ้านเกิด” ให้แก่ผู้ตาม ประชาชนภายใต้การทำงานแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ และผู้นำองค์กรเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ตามเกิดกำลังใจและเห็นคุณค่าในการทำงานเพื่อมุ่งประโยชน์ส่วนรวมขององค์กรและท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

องค์ประกอบเกี่ยวกับการบริหารงานสาธารณสุขในองค์การบริหารส่วนตำบล 2 องค์ประกอบ คือ ส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

มีการจัดตั้งส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมี

- 1) การจัดการองค์กร ที่มีคณะกรรมการบริหารสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นคณะกรรมการหลัก มีตัวแทนจากคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพร่วมเป็นคณะกรรมการ มีการจัดทำแผนสาธารณสุขและตั้งข้อบัญญัติ วิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพ จัดทำแผนงบประมาณ มีรายงานและการติดตามประเมินผล สอดคล้องกับการศึกษา การกระจายอำนาจด้านการส่งเสริมสุขภาพในประเทศเม็กซิโก สวีเดน และนิวซีแลนด์ : ในเรื่องการกระจายอำนาจด้านสุขภาพ ได้มีความก้าวหน้าค่อนข้างมาก โดยมีทั้งคณะกรรมการสุขภาพเขตที่ดูแลเรื่องสุขภาพ และรัฐบาลท้องถิ่นที่ดูแลเรื่องการส่งเสริมสุขภาพโดยเฉพาะ โดยกฎหมายรัฐบาลท้องถิ่น ค.ศ. 2002 ได้ระบุอย่างชัดเจนในเรื่องบทบาทและหน้าที่ของรัฐบาลท้องถิ่นในเรื่องนี้ และยังได้มีการแบ่งหน้าที่ระหว่างส่วนกลางกับท้องถิ่น (จิรบุรณ โตสงวน และคณะ, 2552)
- 2) มีโครงสร้างและการจัดอัตรากำลัง มีการแบ่งงาน และระบบการบังคับบัญชา สอดคล้องกับการศึกษาภาวะผู้นำ เพื่อความเป็นเลิศในการบริหารงานเป็นทีมของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุดรธานีและจังหวัดหนองบัวลำภู : ผู้นำให้ความสำคัญเรื่องการแบ่งหน้าที่ของพนักงาน โดยการจัดสมาชิกให้เหมาะสมกับงานและพิจารณาความสามารถของสมาชิก (ธเนศ ยุคินตวนิชชัย, 2549) และสอดคล้องกับการศึกษาบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการบริหารงานสาธารณสุขระดับตำบล อำเภอเมืองและอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี : ศักยภาพในการดำเนินงานด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มาจากศักยภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีโครงสร้างด้านสาธารณสุขรองรับอย่างชัดเจน และมีงบประมาณที่เพียงพอในการแก้ปัญหาต่างๆ ของชุมชน (สุนี วงศ์คงคาเทพ และคณะ, 2540)
- 3) มีการวางแผนสาธารณสุข ซึ่งแผนการพัฒนากิจการสาธารณสุขระยะ 3-5 ปี เป็นเครื่องมือจัดสรรทรัพยากร จัดทำกรอบนโยบายและแนวทางการพัฒนาประจำปีที่เกี่ยวข้องกับส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นของกรมการ้องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี กรมการ้องค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับภาวะผู้นำด้านความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ และกระบวนการวางแผนด้านการรับรู้ข่าวสารในเรื่องการพัฒนาท้องถิ่น ความสามารถในการมุ่งใจให้เชื่อถือศรัทธาและยอมรับ การประสานงานความสามารถในการแก้ไขปัญหา การมีวิสัยทัศน์

ในการพัฒนา (สุภาวดี ติมีนพระ, 2548) โดย John C. Maxwell ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำในยุคโลกาภิวัตน์ไว้ว่า ผู้นำที่ดีต้องทุ่มเททุกอย่างให้กับทุกสิ่งที่ตนทำ ไม่เพียงแต่ต้องทุ่มเทความรู้ความสามารถทั้งหมดที่มีอยู่ แต่ยังคงไม่เกี่ยงงานหนักและทุ่มเทให้หมดทั้งร่างกายและใจ สำหรับในการทำงานใดๆ นั้น ผู้นำต้องรู้จักลำดับความสำคัญของงาน ทำงานที่มีความสำคัญก่อน รวมถึงมีการวางแผนในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ (John C. Maxwell, 2002) และ 4) การอำนวยการที่มีการยึดหลักการกระจายและมอบอำนาจให้ส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ในการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล และรพ.สต.มีนายก อบต. เป็นผู้นำด้านการอำนวยการ สอดคล้องกับการศึกษาภาวะผู้นำเพื่อความเป็นเลิศในการบริหารงาน เป็นทีมของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดหนองบัวลำภู ผู้นำให้ความสำคัญเรื่องการแบ่งหน้าที่ของพนักงาน โดยการจัดสมาชิกให้เหมาะสมกับงานและพิจารณาความสามารถของสมาชิก มีการสื่อสารด้วยการประชาสัมพันธ์ อีกทั้งมีการควบคุมงานโดยชี้แจงเป้าหมายของงานและสามารถควบคุมสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ (ธเนศ ยุคันตวนิชชัย, 2549)

องค์ประกอบที่ 2 กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 แห่ง มีโครงสร้างกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล มีการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลโดยสมัครเข้าร่วมดำเนินงานกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ โดยมีการกำหนดนโยบายสาธารณสุขที่มีคุณลักษณะยึดหยุ่นได้ ครอบคลุมปัญหา และความต้องการของประชาชน โดยนายก อบต. เป็นผู้บริหารนโยบายให้มีความสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ขององค์กร ยึดหลักการนำวิถีชุมชนที่มีอยู่เดิมมาเป็นแนวทางปรับปรุงและแก้ไขปัญหา ใช้เวทีประชาคมเป็นเครื่องมือหลักในการจัดทำแผนงานโครงการ และมี รพ.สต. เป็นแกนหลักในการประสานการดำเนินงาน สอดคล้องกับคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่มีลักษณะเฉพาะตัว ผู้นำจะต้องหาวิถีทางเพื่อก้าวไปข้างหน้าเสมอ โดยต้องมีจุดมุ่งหมายและทิศทางที่ชัดเจน (John Adair, 2003)

คุณลักษณะภาวะผู้นำในการบริหารงานสาธารณสุข มีองค์ประกอบสำคัญ นำไปสู่รูปแบบสภาพการณ์ภาวะผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 แรงจูงใจ เป็นคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความเป็นผู้นำ การให้ความสำคัญกับพฤติกรรมกระตุ้นหรือมุ่งงานของผู้นำ ซึ่งจะถูกกำหนดโดยระบบแรงจูงใจของผู้นำ (Fiedler, 1967 : 538-551) สอดคล้องกับแรงจูงใจในลักษณะของการให้รางวัลเพื่อแลกเปลี่ยนกับการยินยอมให้ปฏิบัติตาม โดยมีกระบวนการสร้างอิทธิพลเป็นรากฐานและเป็นเครื่องมือทำให้เกิดความยินยอม (Bass, 1995 : 463-478) หรือพฤติกรรมที่ผู้นำเป็นผู้ขายความคิดให้ทำ (selling) เสริมแรงให้กับ ผู้ตามด้วยการให้รางวัลหรือชมเชย (Hersey and Blanchard, 1993 :

388-397) สอดคล้องกับแรงจูงใจในการทำงานของภาวะผู้นำเชิงแลกเปลี่ยน (transactional leadership) คือ เป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์และสถานะระหว่างกันเพื่อมุ่งถึงความสำเร็จของงานเป็นสำคัญ (Burns, 1978 : 20)

องค์ประกอบที่ 2 ทักษะทางปัญญา การมีทักษะทางด้านความรู้และประสบการณ์ การแก้ไขปัญหาต่างๆ ของประชาชน มุ่งสู่ความสำเร็จและการเปลี่ยนแปลงสุขภาพของประชาชน ต้องมีทักษะความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถ และ “รู้จักจริง” ในเรื่องการแก้ไขปัญหาของประชาชน มุ่งสู่ความสำเร็จและการเปลี่ยนแปลงสุขภาพของประชาชน เป็นผู้นำที่สร้างตัวเองให้เป็น “ต้นแบบ” ให้ผู้ร่วมงานได้เห็นและปฏิบัติตาม สอดคล้องกับการมีทักษะทางปัญญา ได้แก่ ระดับเข้าใจปัญหา ความเชื่อมั่น ความคิดริเริ่ม และการเปิดใจกว้าง (Brown and Monberg, 1980 : 476)

องค์ประกอบที่ 3 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ การเป็นผู้นำที่มีความคิดริเริ่มรับผิดชอบในการกิจ บทบาทหน้าที่ สนใจและตอบสนองความต้องการของประชาชน เป็นแกนหลักในการทำงานเชิงรุก มีวิธีการเข้าถึงชาวบ้าน โดยสร้างความสัมพันธ์จากกิจกรรมที่มีความหลากหลายของชุมชน ใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และเป็นจุดเชื่อมโยงเป้าหมายการทำงานเกี่ยวข้องกับทักษะทางปัญญาของผู้นำที่มุ่งงาน (initiating structure) และเป็นบุคคลที่มีความคิดริเริ่มและมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ด้วย (Fleishman, 1953 : 153-158)

องค์ประกอบที่ 4 แบบแผนที่ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ แนวทางของความเชื่อ ค่านิยม ตามธรรมเนียมปฏิบัติขององค์กรที่พิจารณาจากข้อมูลสภาพการณ์ภาวะผู้นำ นายก อบต. เป็นคนท้องถิ่น รักบ้านเกิด มุ่งไปสู่การบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันทั้งของผู้นำและผู้ตาม โดยมีกระบวนการที่มีขั้นตอนและมีแบบแผน รวมทั้งการพัฒนาความสามารถ มีระเบียบวินัย และประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ตามให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานหรือองค์กร สอดคล้องกับแบบแผนแนวทางปฏิบัติของผู้นำที่มุ่งงาน จะมีการชักนำให้มีการสร้างแบบแผนที่ดี (Fleishman, 1953 : 153-158) เป็นแบบแผนสำหรับยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติของกลุ่ม (House, 1971 : 321-338)

องค์ประกอบที่ 5 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องในการร่วมปฏิบัติงานหรือกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่นำผลประโยชน์ขององค์กรและประชาชนมาเป็นตัวตั้งในการทำงานร่วมกัน ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ดี เน้นการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้ตาม การติดตามสนับสนุน ชื่นชมให้กำลังใจ ความชัดเจนในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ตามในองค์กรทุกระดับ เป็นช่องทางให้ผู้ตามร่วมแสดงความคิดเห็น โดยผู้นำองค์กรสามารถชี้นำแนวทางการแก้ไขปัญหาได้ และ เป็นผู้นำที่สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ตามมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อีกทั้งยังเป็น “ต้นแบบ” การดูแลสุขภาพให้กับประชาชน สอดคล้องกับการศึกษาภาวะผู้นำเพื่อความเป็นเลิศในการบริหารงาน เป็นทีมของผู้นำองค์กรบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลลี้หวัดอุดรธานี

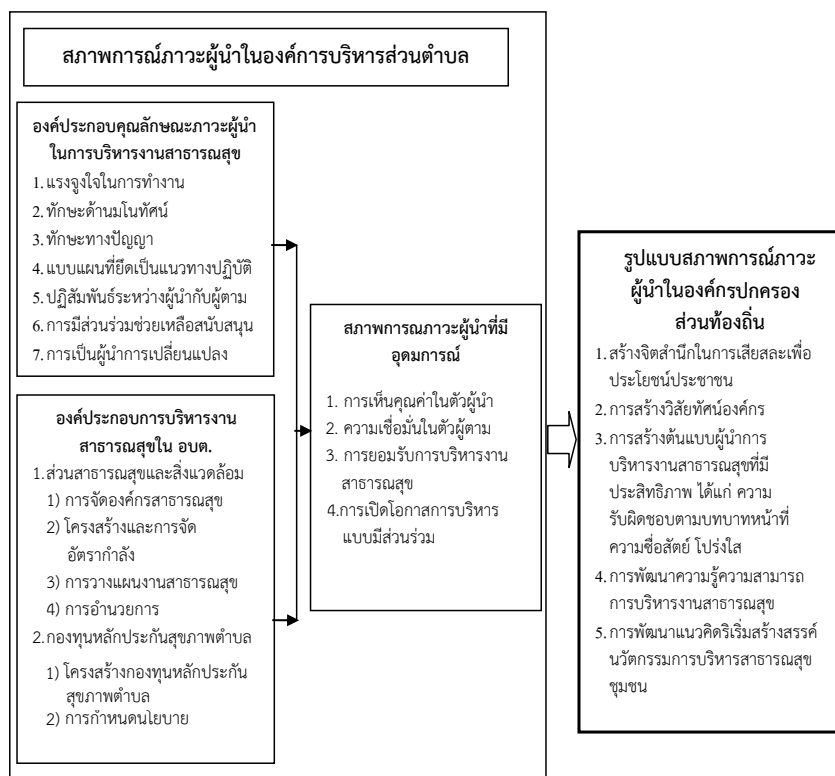
และจังหวัดหนองบัวลำภู ผู้นำให้ความสำคัญกับเรื่องความกล้าหาญ อดทน กล้าตัดสินใจ มีความยุติธรรมเห็นแก่ส่วนรวม มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีความเชื่อมั่นในตัวเองและสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ตนเองได้ สำหรับด้านความเป็นเลิศในการบริหารงานเป็นทีม ผู้นำให้ความสำคัญในเรื่องการจัดกิจกรรมกลุ่มด้วยการประชุมและการทำประชาคม รวมถึงการประชุมสัญจรนอกสถานที่ มีการระดมสมองเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น และยอมรับในความคิดเห็นที่ดี รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน (ธเนศ ยุคันตวนิชชัย, 2549) สอดคล้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามกับความเป็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนและมีแบบแผน เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามในลักษณะที่ผู้นำเป็นผู้ให้กำลังใจ กระตุ้นและชักจูงผู้ตามของตนในการที่จะรับผิดชอบหน้าที่ รวมทั้งการพัฒนาความสามารถ ระเบียบวินัยและประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ตามให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานหรือองค์กร (Burns, 1978 : 440) โดยการสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคม ไม่เกิดขึ้นเพียงกับผู้นำที่มีตำแหน่งอยู่ในอำนาจสูงสุดเท่านั้น แต่ยังเกิดได้กับทุกระดับ (Paige, 1977 : 1) โดยมีการคำนึงถึงปัจเจกบุคคลว่าเป็นลักษณะสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งมีผลต่อความพึงพอใจที่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้นำ (Bass, 1985 : 82)

องค์ประกอบที่ 6 การมีส่วนร่วมช่วยเหลือสนับสนุนการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาระบบการให้บริการที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ประชาชนได้รับความพึงพอใจ สมทบเงินกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล มีการจัดทำแผนงบประมาณกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน กองทุนหลักประกันสุขภาพ สอดคล้องกับการศึกษากระบวนการทำงานและปัจจัยเงื่อนไขในการบริหารงานสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครศรีธรรมราช ปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการบริหารงานสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำการทำงานเป็นทีม การมีกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่เข้มแข็ง และการมีส่วนร่วมของประชาชน (ปิยพร ขนอม, 2554) สอดคล้องกับการศึกษาการกระจายอำนาจด้านการส่งเสริมสุขภาพในประเทศเม็กซิโก สวีเดน และนิวซีแลนด์ ในทุกประเทศที่ศึกษานี้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและทำให้ประชาชนได้รับผิดชอบให้บริการส่งเสริมสุขภาพของพื้นที่ของตนมากขึ้น (จิรบุรณ โตสงวน และคณะ, 2552) สอดคล้องกับการเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารและการมีส่วนร่วม ทำให้ผู้ตามร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ (Fleishman, 1953 : 153-158) มีพฤติกรรมเป็นมิตร ใส่ใจในสวัสดิการความเป็นอยู่ และความต้องการของผู้ตาม โดยให้การสนับสนุนและสร้างบรรยากาศที่ดีของการทำงานรวมทั้งให้การนับถือต่อศักดิ์ศรี และปฏิบัติตนกับผู้ตามอย่างเสมอภาค (House, 1971 : 321-338)

องค์ประกอบที่ 7 การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้นำสามารถมีอิทธิพลและบารมีให้มีแนวทางร่วมกันในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล เป็นที่ผู้นำเน้นการกระตุ้นส่งเสริมผลักดันให้ผู้ตามเกิดปัญญา ในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการสร้างบารมี (charisma) เป็นคุณลักษณะพิเศษในตัวผู้นำ (Bass and Avolio, 1994 : 132-135) สอดคล้องกับการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ เป็นรูปแบบอิทธิพลที่ไม่ใช่มาจากอำนาจตำแหน่ง หรือตามประเพณี แต่สังเกตได้จากการรับรู้ของผู้ตามว่าเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติผู้นำ (Yulk, 1998 : 317) **เป็นผู้นำที่คำนึงถึงปัจเจกบุคคล** โดยสนใจและให้ความสำคัญ การสนับสนุนให้ความช่วยเหลือ ให้โอกาสส่งเสริมความรู้และพัฒนาศักยภาพผู้ตามและประชาชน ส่งผลให้ผู้ตามเกิดความเชื่อมั่นความตั้งใจในการมีส่วนร่วมบริหารงานสาธารณสุขในพื้นที่ให้บรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้นำที่ให้การดูแล เอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคล ทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ (Bass, 1985 : 85-91) โดยผู้นำองค์กรเป็นผู้กระตุ้นแนวคิดในเชิงบวก **กระตุ้นให้ผู้ตามเกิดปัญญา** มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพ โดยเป็นต้นแบบแนวความคิดการ “สำนึกรักบ้านเกิด” ให้แก่ผู้ตามและประชาชน ภายใต้การทำงานแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ โดย “การทำให้ผู้ร่วมงานตื่นตัวและเปลี่ยนแปลงในการตระหนักถึงวิธีการแก้ปัญหาใหม่ ๆ กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้ผู้ตามแสดงความคิดและเหตุผล เกิดความเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ดีกว่าเดิม” (Bass, 1985 : 43-45) และผู้นำองค์กร **เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ** ให้ผู้ตามและประชาชนเกิดกำลังใจและเห็นคุณค่าในการทำงาน เพื่อมุ่งประโยชน์ส่วนรวมขององค์กรและท้องถิ่น โดย “ผู้นำได้กำหนดเป้าหมายใหม่ในอนาคตที่ดีกว่าเดิม สร้างการรับรู้และความตระหนักในความจำเป็นและโอกาสที่องค์กรจะประสบผลสำเร็จ ตามเป้าหมายที่กำหนด” (Tichy and Devanna, 1990 : 19-32) สอดคล้องกับการศึกษาถึงภาวะผู้นำกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ภาวะผู้นำ ได้แก่ การสร้างบารมี การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การกระตุ้นการใช้ปัญญา และการสร้างแรงบันดาลใจ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง (สุธิญา พรหมมาก, 2554) โดย Stewart, G.L., Many, C.C. และ Sims, H.P. ได้กล่าวถึงบทบาทภาวะผู้นำ ; เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลโดยเฉพาะในยุคปัจจุบันถือว่าภาวะผู้นำเกี่ยวข้องกับเรื่องความเปลี่ยนแปลง (change) การสร้างแรงจูงใจ การสร้างแรงจูงใจ และการใช้อำนาจเชิงอิทธิพล เป็นต้น ประกอบกับผู้นำแบบนักวิสัยทัศน์เป็นผู้นำที่ใช้บุคลิกภาพและความสามารถพิเศษ ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของตนเป็นเครื่องมือเพื่อให้เกิดอิทธิพลกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจขึ้นแก่ผู้ตาม เพื่อเป็นผู้นำแบบชั้นยอดที่มุ่งพัฒนาผู้ตามให้มีความซื่อสัตย์ เพื่อใช้การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญ (Stewart, G.L., Many,

C.C. and Sims, H.P., 1999)

จากผลการวิจัยและข้อค้นพบสามารถนำเสนอรูปแบบสภาพการณ์ภาวะผู้นำในองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นไทย กรณีการบริหารงานสาธารณสุขในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังภาพ

ภาพประกอบที่ 1 รูปแบบสภาพการณ์ภาวะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

รูปแบบภาวะผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลกรณีการบริหารงานสาธารณสุขในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นรูปแบบที่มีความเรียบง่ายแต่สะท้อนสิ่งที่พบอย่างลึกซึ้งในส่วนของผู้ผู้นำมีคุณลักษณะพิเศษเฉพาะตัวของผู้นำที่มีอิทธิพลต่อผู้ตามหรือผู้ปฏิบัติงาน ในการสร้างพลังและความศรัทธาให้เกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ตามหรือผู้ปฏิบัติงานเกิดแรงจูงใจในการทำงาน

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ การบริหารงานด้านสาธารณสุขในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสาธารณสุขที่เหมาะสม นำไปสู่การทำงานร่วมกันกับหลายภาคส่วนในชุมชน ภายใต้ระบบสนับสนุนการบริหารงานสาธารณสุขในเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลที่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทยที่ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องเข้ามากำหนดนโยบายและทิศทางการทำงาน ให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารงานสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเป็นรูปธรรม องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสาธารณสุข ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำรูปแบบสภาพการณ์ภาวะผู้นำไปสู่การสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับการบริหารงานสาธารณสุขในองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ประชาชนมีความพึงพอใจและได้รับการบริการด้านสาธารณสุขที่ดี

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการสร้างรูปแบบสร้างจิตสำนึกในการเสียสละเพื่อประโยชน์ของประชาชน การสร้างวิสัยทัศน์องค์กร การสร้างต้นแบบผู้นำการบริหารงานสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ ความซื่อสัตย์ โปร่งใส การพัฒนาความรู้ความสามารถ การบริหารงานสาธารณสุขและการพัฒนาแนวคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมการบริหารสาธารณสุข

เอกสารอ้างอิง

- กองราชการส่วนตำบลกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2543). **คู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล**. กรุงเทพมหานคร : อาสารักษาดินแดน.
- จิรบุรณ์ โตสงวน และคนอื่น ๆ. (2553). “การกระจายอำนาจด้านการส่งเสริมสุขภาพในประเทศเม็กซิโก สวีเดน และนิวซีแลนด์.” **วิจัยระบบสาธารณสุข**. 4 (มกราคม-มีนาคม 2553), 108-122.
- จุมพล หนิมพานิช. (2551). **การวิจัยเชิงคุณภาพในทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2547). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทวีศักดิ์ นพเกษร. (2548). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เล่ม 1 : คู่มือปฏิบัติการวิจัยประยุกต์เพื่อพัฒนาคณะ องค์การชุมชนสังคม**. กรุงเทพฯ : ชมรมพยาบาลชุมชนแห่งประเทศไทย.
- ธเนศ ยุคันตวนิชชัย. (2549). **ภาวะผู้นำเพื่อความเป็นเลิศในการบริหารงานเป็นทีมของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดหนองบัวลำภู**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- นิศา ชูโต. (2551). **การวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพรินต์ติ้งโพร จำกัด.
- ปิยพร ขนอม. (2554). กระบวนการทำงานและปัจจัยเงื่อนไขในการพัฒนางานสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครศรีธรรมราช. **วิจัยระบบสาธารณสุข**. 5 (ตุลาคม- ธันวาคม 2554), 539-547.
- สุธิยา พรหมมาก. (2554). **ภาวะผู้นำกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุนี วงศ์คงคาเทพ และคนอื่น ๆ. (2540). **การศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนางานสาธารณสุขระดับตำบล อำเภอเมืองและอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี**. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2543). **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2554). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวดี ตีมินตระ. (2548). **ภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นของกรมการองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- Adair Jonh. (2003). **Notbosses but leader**. Talbot Adair Press, Westbury Monor, Compton Guildford.
- Bass, B.M. (1985). **leadership and Performace beyond Expection**. New York : he free press.
- Bass, B.M., and Avolio, B.J. (1994). **Improving Organizational Effectiveness through Transformational leadership**. Newbery : park CA.
- Blake, R.R., and Mouton, J.S. (1985). **The managerial grid**. Honton, Texas : Gulf publishing.
- Brown, W. and D.Moberg. (1980). **Organization Theory and Management : A Macroapproach**. New York : John Wiley & Sons, Inc.
- Burn, J.M. (1978). **Leadership**. New Yolk : Harper & Row.
- Fiedler, F.E. (1967). **Theory of Leadership Effectiveness**. NewYork : McGraw-Hill.
- Gibson, J.L., Ivancevich, J.M., & Donnelly, J.H. (1997). **Organization Behavior**

Structure Process. 9thed. New York : McGraw-Hill.

Hersey, P. and Blanchard. (1993). **Management of Organizational Behavior :**

Utilizing Human Resources. 5thed. Englewood Cliffs : Prentice hall.

Likert, R. (1967). **New Patterns of Management.** New York : McGraw-hill,

McGergor, D. (1960). **The Human Side of Enterprise.** New York : McGraw-Hill.

Nelson, D.L., & Quick, J.C. (1997). **Organizational Behavior : Foundations Realities and Challenges.** New York : West Publishing Company.

Paige, G. D. (1977). **The Scientific Study of Political Leadership.** New York :The Free Press.

Stogdill, R.M. (1974). **Handbook of leadership : a survey of literature.** New York :
The free press.

Tichy, R.M., and DeVanna, M.A. (1990). **The Tranfromational leader.** New York :
John Wiley and Sons.

Yulk Gary. (1998). **Leadership in Organization.** 4th ed. New York : Prentice hill.

การศึกษาความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี

The Readiness of Management in Learning Process towards the ASEAN Economic
Community in Secondary School of Ratchaburi Province

ชุตินา เทพสวัสดิ์

สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี จำนวน 132 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า

1. ความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ

2. ครูที่มีเพศและวุฒิการศึกษาที่ต่างกัน มีความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันมีความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี มีความพร้อมมากกว่าครูที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในขนาดสถานศึกษาที่ต่างกันมีความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์กับการจัดการวัดผลประเมินผลมีความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเล็กมีความพร้อมมากกว่าครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดกลาง

คำสำคัญ : การเตรียมความพร้อมประชาคมอาเซียน/ กระบวนการจัดการเรียนรู้

Abstract

The purposes of this study were 1) to determine the readiness of management in learning process towards the ASEAN Economic Community, 2) to compare the readiness in the area of gender, educational background, work experience and school size. The subjects were 132 science teachers in secondary school under the Office of Ratchaburi Secondary Educational Service Area Office 8. Research instrument was 5-rating-scale questionnaire. Data analyzed by mean, standard deviation and one-way analysis of variance.

The results of this study were:

1) The readiness of management was at high level in all factors: content, material, learning process and assessment.

2) The statistical hypothesis testing was as follows:

2.1) No statistically significance between gender and education background

2.2) There was statistically significance in work experience and school size.

Keywords : readiness for AEC, learning process management

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน (Spirit of ASEAN) ในปีงบประมาณ 2553 โดยกำหนดเป้าหมาย/ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการไว้ 3 ประการ คือ 1) โรงเรียนที่เป็นศูนย์อาเซียนศึกษาทุกศูนย์มีความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนได้อย่างมีคุณภาพ 2) ครูและนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และ 3) ครูและนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถใช้ภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ ในการสื่อสารกับประเทศในประชาคมอาเซียน และได้กำหนดโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมใน โครงการ ซึ่งเป็นโรงเรียนนำร่องไว้จำนวน 54 โรงเรียน แบ่งออกเป็น โรงเรียน Sister School คือ โรงเรียนที่จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและมีศูนย์อาเซียนศึกษาเน้นการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ รวมทั้งพหุวัฒนธรรม จำนวน 30 โรง ใน 16 เขต พื้นที่การศึกษา และโรงเรียน Buffer School คือ โรงเรียนที่จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคม อาเซียน และมีศูนย์อาเซียนศึกษาเน้นการเรียนการสอนภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน ที่มีชายแดนติดที่ตั้งของโรงเรียน 1 ภาษา และเทคโนโลยี รวมทั้งพหุวัฒนธรรมจำนวน 24 โรง ใน 14 เขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1, 2553 ; อ้างถึงใน เฉลียว เกื้อนภา, 2554)

การจัดการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในยุคปัจจุบันความก้าวหน้า ของเทคโนโลยีทำให้มีการแข่งขันทางความรู้ เศรษฐกิจ และสังคมสูงขึ้นโดยเฉพาะในปี 2558 ที่ประเทศในกลุ่มอาเซียนจะรวมตัวกันเป็นหนึ่งเดียว ภายใต้การใช้กฎบัตรอาเซียนเพื่อเป็น การเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กและเยาวชนไทยรับมือความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างมีสติ และรู้เท่าทันสถานการณ์ กระบวนการจัดการศึกษาที่สมบูรณ์ควรประสาน ความร่วมมือกับ ทุกภาคส่วนจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นภารกิจการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และเจตคติ (กรมอาเซียนศึกษา, 2552)

จากผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test หรือ O-NET) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ของโรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จังหวัดราชบุรี ซึ่งมีทั้งสิ้น 26 โรง ในปีการศึกษา 2552 มีค่าคะแนนเฉลี่ย 31.82 ปีการศึกษา 2553 มีค่าคะแนนเฉลี่ย 38.20 และปีการศึกษา 2554 มีค่าคะแนนเฉลี่ย 28.59 จากค่าคะแนนเฉลี่ย 3 ปีย้อนหลังนั้นจะ เห็นได้ว่าผลการสอบโอเน็ตของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีแนวโน้มลดลง (สถาบันทดสอบ ทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน, 2555) และเมื่อจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การศึกษา มีความสำคัญในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนให้เป็นรูปธรรมชัดเจน ซึ่งในปฏิญญาดำเนินงาน สำหรับประชาคมอาเซียนที่ได้เน้นย้ำความสำคัญของการศึกษาซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการนำอาเซียน บรรลุวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 โดยกล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนามนุษย์ โดยให้ประชาชน สามารถเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาต่าง ๆ อาทิ การศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรม นวัตกรรม การส่งเสริมการป้องกันคุณภาพการทำงานและการประกอบการ รวมถึงการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิจัย การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการกลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงาน รัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

จากปัญหาข้างต้น การเตรียมความพร้อมของครูและนักเรียนที่จะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สืบเนื่องมาจากผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (โอเน็ต) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีแนวโน้มลดลงทุกปี ดังนั้นส่วนภาคการศึกษาต้องพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสู่ประชาคมฯ เพราะการศึกษาคือกระบวนการ หนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับคุณภาพชีวิต ของประชาชนให้มั่นคงและยั่งยืนอย่างเท่าเทียมกัน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานเตรียม ความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการดำเนินงาน และการบริหารงาน การจัดการหลักสูตรอาเซียนศึกษา อีกทั้งยังเป็นสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อด้านวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวนโรงเรียน 26 โรงเรียน มีครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำนวน 198 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี เขต 8, 2555)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี ในภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2556 จำนวนทั้งสิ้น 198 คน โดยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ขนาดตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 132 คน และใช้วิธีสุ่มแบบอย่างง่าย (simple random sampling) จนครบตามจำนวน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ และด้านการวัดผลประเมินผล

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลจากครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดของแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ และด้านการวัดผลประเมินผล ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert, อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543, หน้า 114) โดยแปลความหมายคะแนนดังนี้

5	หมายถึง	มีความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้มากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้มาก
3	หมายถึง	มีความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้น้อย
1	หมายถึง	มีความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยนำหนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จังหวัดราชบุรี ส่งถึงสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมด้วยแบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งและรับกลับคืนด้วยตนเอง และบางส่วนให้นำส่งคืนทางไปรษณีย์ จากนั้นทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์โดยวิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จังหวัดราชบุรี โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของเบสท์ (Best. 1970 : 190; อ้างถึงใน วิโรจน์ สุดสาคร, 2550, หน้า 76) เสนอไว้ดังนี้

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จังหวัดราชบุรี จำแนกตาม เพศ และวุฒิการศึกษา ใช้การทดสอบค่าที แบบกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (t-test independent sample) ส่วนระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) กรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe) (ศิริชัย วงศ์ใหญ่, 2547)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านการวัดผลประเมินผล โดยภาพรวมและรายข้อ พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับเรียงจากมากไปหาน้อย คือ 1) มีวินัยในตนเอง เพื่อสร้างเครื่องมือหรือแบบทดสอบเพื่อใช้ในการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรบูรณาการ อาเซียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ประสบความสำเร็จ 2) มีความมุ่งมั่นและเชื่อมั่นว่า ตนเองสามารถสร้างเครื่องมือ หรือแบบทดสอบเพื่อใช้ในการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตร บูรณาการอาเซียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม และ 3) มีความเต็มใจต่อการเสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อสร้างเครื่องมือหรือแบบทดสอบ เพื่อใช้ในการวัดผล และประเมินผลตามหลักสูตรบูรณาการอาเซียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีประสบการณ์ที่สามารถวางแผนการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรบูรณาการอาเซียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้อย่างชัดเจนโดยมีการวัด ประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียนพร้อมทั้งแจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนได้รับทราบ

1.2 ด้านเนื้อหาหลักสูตร โดยภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก 6 ข้อ ระดับปานกลาง 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด 3 ลำดับเรียงจากมากไปหาน้อย คือ 1) มีความเต็มใจต่อการเสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อ การจัดทำหลักสูตรบูรณาการอาเซียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 2) มีวินัยในตนเอง เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรบูรณาการอาเซียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ประสบความสำเร็จ และ 3) เต็มใจให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน ในกระบวนการกลุ่มเพื่อ การจัดทำหลักสูตรบูรณาการอาเซียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด คือ มีประสบการณ์ที่สามารถวางแผนจัดทำหลักสูตรบูรณาการอาเซียนกับกลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน

1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก 8 ข้อ ระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อ

ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับเรียงจากมากไปหาน้อย คือ 1) เต็มใจให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในกระบวนการกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการอาเซียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ด้วยความเต็มใจ 2) มีความมุ่งมั่นและเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถจัดกิจกรรม การเรียนรู้บูรณาการอาเซียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้ และ 3) มีความเต็มใจต่อการเสียสละเวลานอกเวลาราชการเพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอนบูรณาการอาเซียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.4 ด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ โดยภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก 8 ข้อ ระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับเรียงจากมากไปหาน้อย คือ 1) มีวินัยในตนเองเพื่อให้การสร้างสื่อการเรียนรู้อาเซียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ประสบความสำเร็จ 2) เต็มใจให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน ในกระบวนการกลุ่มเพื่อจัดทำสื่อการเรียนรู้อาเซียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และ 3) มีความเต็มใจต่อการเสียสละเวลานอกเวลาราชการเพื่อการสร้างผลสื่อเพื่อใช้ในกระบวนการเรียนการสอนบูรณาการอาเซียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มั่นใจว่าสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ทั้งในประเทศและกลุ่มประชาคมอาเซียน

2. ความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จังหวัดราชบุรี จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา สรุปผลการวิจัยดังนี้

2.1 ครูวิทยาศาสตร์ที่มีเพศต่างกัน มีความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูวิทยาศาสตร์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูวิทยาศาสตร์ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี มีความพร้อมมากกว่าครูที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปในทุกด้าน

2.4 ครูวิทยาศาสตร์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์กับด้านการวัดผลประเมินผลมีความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคม

อาเซียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความพร้อมมากกว่าครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้นสามารถนำมาตรวจสอบสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ คือ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรีที่มีเพศ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา ต่างกันมีความพร้อมด้านการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน จึงตรวจสอบสมมติฐานและอภิปรายผลดังนี้

1. ครูวิทยาศาสตร์ที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านมีความพร้อมด้านการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความพร้อมคือ สภาพที่เตรียมพร้อมในการปฏิบัติหรือดำเนินกิจกรรมให้สามารถสำเร็จ ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพอันเป็นผลมาจากการเตรียมตัวไว้แล้วสำหรับกิจกรรมนั้น เพื่อที่จะสามารถกระทำภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคตได้อย่างราบรื่น และประสบความสำเร็จมากที่สุดหรือประสบปัญหาน้อยที่สุด ปกรณ์ฤช อินทร์มงคล (2550) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรศ ทิวราชชัย (2555) ที่ได้ศึกษาเรื่องการเตรียมความพร้อมการบริหารจัดการในชั้นเรียนของครูโรงเรียนสัตหีบเขตฐานทัพเรือและเขตกองเรือยุทธการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า ครูเพศชายและครูเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความพร้อมโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับพระสัมฤทธิ์ เตชบุญโญ จำเนียร (2554) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร พบว่า ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและเปรียบเทียบรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของดารัตน์ พิมพ์อุบล (2549) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 พบว่า ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ครูวิทยาศาสตร์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านมีความพร้อมด้านการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นเรื่องใหม่ที่ครูผู้สอนควรตระหนักถึงความสำคัญในการแสวงหาความรู้ให้ความสนใจและ

มีความกระตือรือร้นในเรื่องการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนประกอบกับสถานศึกษามีการจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้เรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนบ้างแล้วจึงส่งผลให้ครูมีความรู้และความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่อาเซียนที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของขวัญชัย ใจเพชร (2555) ได้ศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ตามระดับการศึกษา พบว่า มีระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรศ ทิวารัตชัย (2555) ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมการบริหารจัดการในชั้นเรียนของครูโรงเรียนสัตหีบเขตฐานทัพเรือและเขตกองเรือยุทธการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่าการเตรียมความพร้อมของการบริหารจัดการในชั้นเรียนของครูโรงเรียนสัตหีบเขตฐานทัพเรือและเขตกองเรือยุทธการเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ครูวิทยาศาสตร์ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันมีความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังที่พรศ ทิวารัตชัย (2555) เสนอว่า ครูที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี มีความพร้อมมากกว่าครูที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไปในทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี จะมีความต้องการในการพัฒนาตนเองมากกว่าครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนฤมล ปิ่นรอด (2541) ได้ศึกษา ความต้องการและการตอบสนองความต้องการในการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า กลุ่มประสบการณ์น้อยมีความต้องการและตอบสนองความต้องการการพัฒนาบุคลากรโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนครูผู้สอนกลุ่มประสบการณ์มาก ผลการเปรียบเทียบโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของเฉลียว เกื้อนเกา (2554) ที่ศึกษาการดำเนินงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนเครือข่ายศูนย์อาเซียนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า ในการรับรู้หรือทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นเป็นการตีความของสารสนเทศของบุคคลที่จะตีความหรือแปลความแตกต่างกันออกไปแม้เป็นเรื่องราวเดียวกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของบุคคลซึ่งประสบการณ์จากการทำงานก็เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลทำให้ประสบการณ์ของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน

4. ครูวิทยาศาสตร์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในขนาดสถานศึกษาต่างกันมีความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการบริหารจัดการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายมีการวางแผนทางการดำเนินงานโดยประชุมคณะกรรมการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักในการดำเนินงาน ส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงาน เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ เอกสาร ตลอดจนวางแผนพัฒนาครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) นอกจากนี้ผลการวิจัยของเมืองปาย รัฐสรวงกิจ (2555) ที่ศึกษาความพร้อมและแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 พบว่า ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญต่อความพร้อมและแนวทางการจัดการเรียนรู้ทุกขั้นตอน ตั้งแต่การประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา ชี้แจงทิศทางและนโยบายของสถานศึกษาสู่การจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมประชุมอบรม และสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา ซึ่งทำให้เกิดความพร้อม และเป็นแนวทางให้บุคลากรปฏิบัติงานและจัดความพร้อมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของนพดล สุตันตวิณชัยกุล (อ้างถึงใน สมใจ กงเดิม, 2556) ที่ทำการศึกษาความพร้อมด้านเทคโนโลยีของสถานศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า ครูวิทยาศาสตร์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในขนาดสถานศึกษาต่างมีความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน ในด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์กับการวัดผลประเมินผล ซึ่งเขากล่าวว่าควรเพิ่มคุณภาพของผู้เรียนด้วยการสนับสนุนอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้นในทุกสถานศึกษาควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพครูอาจารย์ในด้านการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ ด้านการใช้ ICT ด้านการค้นหาคำความรู้จาก internet และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์กับบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้มากยิ่งขึ้น และเมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ครูวิทยาศาสตร์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในขนาดสถานศึกษาต่างมีความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน ในด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์กับการวัดผลประเมินผลแต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของนพดล มุลา (2542) ที่ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว พบว่า การบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีความยุ่งยาก ซับซ้อน เพราะมีจำนวนนักเรียนและบุคลากรมากและโรงเรียนขนาดใหญ่มีทรัพยากร การบริหารงานมาก มีบุคลากรงบประมาณมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ถึงแม้ว่าการจัดโครงสร้างหรือขอบข่ายการบริหารของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะกำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่ด้วยความพร้อมที่แตกต่างกันทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรอื่น ๆ ทำให้สถานศึกษาต่างขนาดกันมีความพร้อมในด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป รวมทั้งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของนพรัตน์ สังข์ทอง และคณะ (2554) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูปฐมวัย โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน โดยครูในโรงเรียนขนาดกลางมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสื่อเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มากกว่าครูโรงเรียนขนาดเล็กและครูโรงเรียนขนาดใหญ่ ตามลำดับ และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของเฉลียว เกื่อนภา (2554) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนเครือข่ายศูนย์อาเซียนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า มีการดำเนินงาน เตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาถึงองค์ประกอบหรือตัวแปรด้านอื่นที่ส่งผลต่อความพร้อมด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
2. ควรศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรมอาเซียน. (2552). **แนะนำให้รู้จักอาเซียน**. กรุงเทพฯ : กรมอาเซียน.
- ขวัญชัย จันทรเพชร. (2555). **การศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลเมืองกำแพงเพชร**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เฉลียว เกื่อนภา. (2554). **การดำเนินงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนเครือข่ายศูนย์อาเซียนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ดาร์ตัน พิมพ์อุบล. (2549). **การศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี**.
- นพรัตน์ สังข์ทอง และคณะ. (2554). **การมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูปฐมวัย โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2**. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 หน้า 19.
- นฤมล ปิ่นรอด. (2541). **ความต้องการและการตอบสนองความต้องการในการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน “พิบูลบำเพ็ญ”**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

- นฤมล มุลา. (2542). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปกรณกฤษ อินทร์มงคล. (2550). ความพร้อมของข้าราชการครูที่มีต่อการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พรศ ทิวรัศชัย. (2555). การเตรียมความพร้อมการบริหารจัดการในชั้นเรียนของครูโรงเรียน สัตหีบเขตฐานทัพเรือและเขตกองเรือยุทธการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระสัมฤทธิ์ เตชบุญโญ (จำเนียร). (2554). ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการคณะสงฆ์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- เมืองปาย รุ่งสรรพกิจ. (2555). ความพร้อมและแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิโรจน์ สุดสาคร. (2550). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัด เทศบาลนครนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร.
- ศิริชัย วงศ์ใหญ่. (2547). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมใจ กงเดิม. (2556). การศึกษาความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สุภาเพ็ญ จริยะเศรษฐ์. (2542). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กาญจนบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

- สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **การจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน (2552-2558)**. กรุงเทพฯ : เพจเมคเกอร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **แนวการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานทางการศึกษา (องค์การมหาชน). (2555). **ผลการสอบโอเน็ต** สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2555. สืบค้นได้จาก <http://www.niets.or.th/index2.php>.

**การบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลาม
ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี**
**Employing the Ten Rajadhamma and Islam Principles
in Islam School Management**

ณรงค์ อีสมแอล

สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี ในภาพรวม 2) เปรียบเทียบระดับการบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลาม โดยจำแนกตามเพศ และ 3) เปรียบเทียบระดับการบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลาม จำแนกตามประสบการณ์การบริหารงาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและหัวหน้างานฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี จำนวน 288 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบระดับการบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลาม จำแนกตามเพศ และประสบการณ์การบริหารงาน พบว่า เพศหญิงมีระดับการบริหารงานโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามสูงกว่าเพศชาย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) ผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากมีระดับการบริหารงานโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามสูงกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : ทศพิธราชธรรม/ หลักอิสลาม/ การบริหารโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the practices of the Ten Rajadhamma in the way of Islam principles in Islam school administration, 2) to compare the management according to gender and working experience. The samples comprised of 288 administrators working in Islam schools in Bangkok and Nonthaburi. Research instrument was five-rating questionnaire. Data were analyzed by mean, standard deviation and t-test.

Results showed that the management by employing the Ten Rajadhamma in the way of Islam Principles was in high level and there was no significant difference according to gender and working experience in practicing the ten Rajadhamma and Islam Principles in school management.

Keywords : Ten Rajadhamma, Islam Principle, Islam school administration

บทนำ

พระบรมราโชวาทแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชความตอนหนึ่งทรงดำรัสว่า ขณะนี้รู้สึกกันไปทั่วว่ามีปัญหาเยาวชนในบ้านเมืองมากขึ้นจากสาเหตุหลายกระแสความจริงเยาวชนมิได้ต้องการที่จะทำตัวให้ยุ่งยากแต่ประการใด แต่โดยเหตุที่ไม่ได้รับความเอาใจใส่ดูแลเท่าที่ควรและขาดที่พึ่ง ขาดผู้ที่ให้ความรู้ให้คำแนะนำที่ถูกต้องเหมาะสม เขาจึงต้องกลายไปเป็นบุคคลที่เป็นปัญหาของสังคม เป็นหน้าที่ของท่านทั้งหลายผู้เป็นครู อาจารย์ เป็นผู้บริหารการศึกษาที่จะช่วยเหลือเขาด้วยหลักวิชาการและความสามารถ ทุกคนได้เรียนวิชาการแนะนำมาแล้วควรจะได้นำหลักการมาปฏิบัติ เพื่อให้เยาวชนได้รับประโยชน์อันแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแนะนำทางความประพฤติและจิตใจซึ่งสำคัญมาก ขอให้เพียรพยายามปลูกฝังความรู้ ความคิดที่ปราศจากโทษให้แก่เขาโดยเสมอหน้า แนะนำอบรมด้วยเหตุผลและด้วยความจริงใจ ประกอบด้วยความเมตตาปราณีสงเคราะห์อนุเคราะห์และนำพาไปสู่ทางที่ถูกที่เจริญ เยาวชนก็จะเกิดความมั่นใจและมีกำลังที่จะทำความดี เพื่อจักได้มีอนาคตที่มั่นคงแจ่มใสในวันข้างหน้า (คลังปัญญาไทย, 2556)

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้มีศักยภาพทั้งทางด้านร่างกาย ปัญญา และจิตใจไปพร้อม ๆ กันจึงจะเติบโตอย่างมั่นคงในยุคนี้ได้ ทั้งนี้ในการพัฒนาการศึกษาของประเทศนั้นจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดในระบบการศึกษา และเป็นหัวใจ

สำคัญของการจัดการศึกษา คือ หลักของผู้บริหาร ฉะนั้นหลักแห่งการบริหารจึงนับเป็นปฐมบทของผู้บริหารจะนำมาซึ่งความร่วมมือร่วมใจร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้อง จากแรงบันดาลใจตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2493 ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ทรงบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ซึ่งคำว่าธรรมก็คือ ทศพิธราชธรรมโดยพระองค์ได้ปฏิบัติพระราชกรณียกิจตามหลักธรรมนี้มากกว่า 60 ปี อันเป็นที่ประจักษ์และยอมรับทั้งชาวไทยและนานาชาติจะพิสูจน์ได้แห่งความจริง ฉะนั้นผู้บริหารทุกระดับและทุกสาขาอาชีพ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องน้อมนำหลักทศพิธราชธรรมมาประพฤติปฏิบัติตนเพื่อเป็นหลักประกันการเป็นผู้บริหารที่ดี และเพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดพลังความร่วมมือ การยอมรับ สามารถบริหารให้หน่วยงานได้มีการพัฒนาอย่างมั่นคงก่อเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เจริญ สุวฑฺฒโน (2545) ได้อธิบายหลักทศพิธราชธรรม ไว้ดังนี้ ทาน หมายถึง การให้มีการช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์เมื่อถูกภัยพิบัติ มีการสละทรัพย์สินของของตนเพื่อการกุศล มีการให้ความรู้ในด้านการศึกษาตามสาขาต่าง ๆ มีการสร้างแหล่งเรียนรู้ตามสถานที่สาธารณะ มีการให้อภัยแก่บุคคลผู้มีจิตสำนึกผิด ศีล หมายถึง ความประพฤติที่งดงาม มีการรักษา กาย วาจา ใจ ให้เป็นปกติ มีการรักษาความสุจริตต่อหน้าที่ทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีการประพฤติตนตามทำนองครองธรรม มีการประกอบสัมมาอาชีพโดยสุจริต มีการละเว้นจากการทำผิดศีล ปริจจาคะ หมายถึง พึงสละเพื่อประโยชน์ที่ใหญ่กว่า มีความเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม มีการให้สิ่งของแก่ผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน มีการเกื้อกูลคำจูงผู้ที่ขัดสนขาดแคลน มีการสงเคราะห์ญาติตามโอกาสอันสมควร การเป็นผู้มีใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น อาชวระ หมายถึง ความซื่อตรง มีการบริหารงานอย่างตรงไปตรงมา ไม่ลำเอียง มีความซื่อตรงไม่ทุจริตต่อหน้าที่การทำงานเพื่อหาผลประโยชน์ มีภาพลักษณ์การแสดงออกที่น่าเชื่อถือได้ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีการให้บริการแก่สังคมด้วยความชอบธรรม มัททวะ หมายถึง ความอ่อนโยนทั้งกายและใจ มีการวางตัวเหมาะสม มีการคิดดี พูดดี ทำดี และรู้จักการอ่อนน้อมถ่อมตน มีการรู้จักทำจิตใจให้เป็นกลาง ไม่เอนเอียงตามกระแส มีความพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี มีความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นจากทุกข์ประสบสุข ตปะ หมายถึง การบำเพ็ญเพื่อให้เกิดเสวยเบาบาง มีการข่มความทะยานอยากที่เป็นค่านิยมแบบผิด ๆ มีการสวดมนต์เพื่อให้จิตใจสงบตามศาสนาของตน มีการสร้างจิตสำนึกความละเอียดและเกรงกลัวให้มีขึ้นในตัว มีการรู้จักอดทน อดกลั้นต่ออารมณ์ที่มากกระทบ มีการรักษาจิตไม่ให้ความโลภ โกรธ หลง ครอบงำ อักโกธะ หมายถึง ความไม่โกรธ ไม่มุ่งร้ายผู้อื่นการมีจิตใจที่ดีไม่มุ่งร้ายต่อผู้อื่นด้วยกาย วาจา และใจ มีการรู้เท่าทันอารมณ์ปัจจุบันว่าเรากำลังทำอะไรอยู่ ถ้ามีผู้มากล่าวว่าร้ายก็สามารถทำจิตใจให้เป็นปกติได้ มีการแผ่เมตตาจิตไปให้ผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ มีการรู้จักให้อภัยและทำความเข้าใจผู้อื่น อวิหิงสา หมายถึง ความไม่เบียดเบียน

ตนเองและผู้อื่นไม่เอารัดเอาเปรียบผู้ที่เสียโอกาสและด้อยกว่า ไม่สร้างหนี้ให้แก่ตนและครอบครัว มีการไม่เลือกปฏิบัติกับเพื่อนร่วมอาชีพ ไม่ใช้อำนาจจนเกินขอบเขต มีการวางตัวเป็นกลางได้ และให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ชันติ หมายถึง ความอดทน อดกลั้นต่ออารมณ์ ทั้งปวง มีความอดทนต่อการเจ็บไข้ ไม่สบายกาย ไม่หวั่นไหวต่อคำนิทาและสรรเสริญ ไม่ละทิ้งงานหน้าที่ไปโดยมิชอบ มีความอดทนต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงาน มีความอดทนต่ออำนาจกิเลสของตน อวิโรธนะ หมายถึง ความไม่ประพฤติดิในธรรม ปฏิบัติหน้าที่อย่างเสมอต้นเสมอปลาย ยึดเอาผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ไม่เป็นบุคคลที่มีความประพฤดิเสื่อมเสีย มีการดำเนินชีวิตไปตามกรอบของกฎหมายและศาสนา ตั้งมั่นในความยุติธรรม

อรุณ บุญชม (2555) ว่าอิสลามมีหลักในการบริหารตามลำดับดังต่อไปนี้ 1) หลักการครองตน หลักมรอกอบะห์ (المراقبة) คือ มีสำนึกอยู่เสมอว่าตนถูกพระเจ้าติดตามและเฝ้ามองอยู่ตลอดเวลา หลักอะมานะห์ (الأمانة) คือ ความซื่อสัตย์สุจริตในการทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย หลักมัสอูลียะห์ (المسؤولية) คือ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่มุสลิมตระหนักในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ หลักมญาฮะดะห์ (المجاهدة) คือ การทุ่มเทให้แก่การปฏิบัติภารกิจโดยอาศัยหลักการจากอัลกุรอานที่ว่า “ผู้ใดทำความดีแม้เล็กเท่าผงธุลี เขาก็จะได้เห็นมัน” เมื่อเป็นดังนี้มุสลิมจึงต้องทุ่มเทในการสร้างผลงานที่ดีและปฏิบัติภารกิจอย่างสุดความสามารถเพราะมีความเชื่อมั่นว่าเขาจะได้เห็นผลงานนั้น แม้จะเล็กน้อยเพียงใดก็ตาม หลักอัซซอบร์ (الصبر) คือ ความอดทนมุสลิมมีความเชื่อมั่นว่าในการทำงานต้องพบกับอุปสรรค และความล้มเหลวแต่ต้องมีความอดทนในการต่อสู้และหาแนวทางฟันฝ่าอุปสรรคนั้นไปได้โดยไม่ท้อแท้และหมดกำลังใจ และหลักตะวักกุล (التوكل) คือ การมอบหมายความสำเร็จในการทำงานให้แก่อัลลอฮ์ (ช.บ.) โดยยึดหลักจากคัมภีร์อัลกุรอานที่ว่าดังนั้นเมื่อเจ้าตัดสินใจแล้ว ก็จงมอบหมายความสำเร็จให้แก่อัลลอฮ์ (ช.บ.)

2) การครองคน อิสลามมีหลักการครองคนโดยอาศัยบุคลิกภาพของท่านศาสดามุฮัมมัด ดังปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอานว่า “เนื่องด้วยความเมตตาจากอัลลอฮ์ (ช.บ.) เจ้าจึงเป็นผู้ที่สุภาพอ่อนโยนต่อพวกเขา และถ้าหากเจ้าเป็นผู้ที่มีความหยาบคายและมีใจแข็งกระด้างแล้ว แน่แน่นอนพวกเขาก็คงปลื้มตัวออกไปจากเจ้า ดังนั้นเจ้าจงให้อภัยพวกเขา จงวิงวอนขออภัยโทษให้แก่พวกเขา จงปรึกษารื้อกับพวกเขาในการทำงาน และเมื่อพวกเขาได้ตัดสินใจแล้ว ก็จงมอบหมายความสำเร็จให้แก่อัลลอฮ์ (ช.บ.) เกิดเพราะความจริงอัลลอฮ์ (ช.บ.) ทรงโปรดปรานผู้มอบหมายทั้งหลาย” (อาละอิมรอน 159) การครองคนสามารถแบ่งได้ดังนี้ ความสุภาพอ่อนโยน (الرفق) ไม่ใช่จากหยาบคาย ความเมตตาสงสารเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (الرحمة) การให้อภัยไม่ถือโทษ (العفو) ประชุมปรึกษารื้อ (المشاورة) และตัดสินใจและมอบหมายความสำเร็จให้แก่อัลลอฮ์ (ช.บ.) (العزم والتوكل) ให้มอบหมายความสำเร็จนั้นไว้ในอำนาจของอัลลอฮ์ (ช.บ.) พระองค์ได้ตรัสไว้ว่า “ผู้ใดมอบหมายความสำเร็จในการทำงานไว้ให้แก่อัลเลาะห์ พระองค์ผู้เดียวก็พอแล้วสำหรับเขา”

3) การครองงานแบ่งออกได้ คือ การทำงานเป็นอิบาดะห์หมายถึงเป็นความดีโดยงานสุจริตเป็นงานที่มีเกียรติ (العَمَلُ هِيَ الْعِبَادَةُ) อิสลามใช้ให้มุสลิมแสวงหาปัจจัยที่ฮาลาล (ที่ศาสนาอนุมัติ) เพราะสิ่งที้นำมาบริโภคนั้นจะกลายเป็นเลือดเนื้อของเขา ทำงานด้วยใจรักและประณีต (الْإِتْقَانُ فِي الْعَمَلِ) และมีความรู้ความสามารถในการทำงาน (الْعِلْمُ قَبْلَ الْعَمَلِ)

ด้วยสาเหตุดังกล่าวผู้ศึกษาค้นคว้าจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาการบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าหลักทศพิธราชธรรมน่าจะสอดคล้องกับหลักธรรมของศาสนาอิสลามเพราะหลักคำสอนของศาสนาอิสลามจะครอบคลุมเรื่องราวเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนไว้อย่างสมบูรณ์ จึงได้ยึดมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและนำไปกำหนดเป็นสมมติฐานในการวิจัยในครั้งนี้ ทั้งนี้จะได้นำผลการศึกษาไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรี ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการศึกษของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวม
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีตามสถานภาพของบุคคลได้แก่ เพศ จำแนกเป็นเพศชาย และเพศหญิง
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีตามสถานภาพของบุคคล ได้แก่ ประสบการณ์ทางการบริหารน้อยและมาก

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีจำนวน 51 โรง ๑ ละ 15 คน รวมเป็นจำนวน 765 คน
  - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จำนวน 36 โรง ผู้บริหารโรงเรียนละ 8 คน จาก 36 โรงเรียน รวม 288 คน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหาและตัวแปรที่ศึกษา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาระดับการบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลาม โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรี โดยมีกรอบที่จะศึกษาหลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามดังนี้

2.1 ตัวแปรต้น (Independent variable)

2.1.1 เพศ จำแนกเป็น เพศชาย และเพศหญิง

2.1.2 ประสบการณ์การบริหาร ได้แก่ ต่ำกว่า 5 ปี และ 5 ปีขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ หลักทศพิธราชธรรม 10 ประการ เจริญ สุวทมน (2549, หน้า 34-43) ที่สอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลาม ได้แก่

2.2.1 ทาน (การให้) - (อัชชอดาเกาะห์)

2.2.2 ศีล (ความประพฤติที่ดีงาม) - (ฮุสนุนคุลุค)

2.2.3 บริจาคะ (พึงสละเพื่อประโยชน์ที่ใหญ่กว่า) - (อัลอิซฮาร)

2.2.4 อาซหะ (ความซื่อตรง) - (อัชชีตกุ)

2.2.5 มัทวะ (ความอ่อนโยนทั้งกายและใจ) - (อัลลุดฟุ)

2.2.6 ตปะ (การบำเพ็ญเพื่อให้กิเลสเบาบาง) - (มูญาฮาดาตุณัฟส)

2.2.7 อักโกธะ (ความไม่โกรธไม่มุ่งร้ายผู้อื่น) - (อัลกัซมุ)

2.2.8 อวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น) - (อัตมุชชุลม)

2.2.9 ขันติ (ความอดทนอดกลั้นต่ออารมณ์ทั้งปวง) - (อัชชอबर)

2.2.10 อวิโรธนะ (ความไม่ประพฤติผิดธรรม) - (อัลอัคด)

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักอิสลามจำนวน 50 ข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของลิเคอร์ท

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสอบถามตามแบบสอบถามที่สร้างขึ้น มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. นำหนังสือขออนุญาตถึงผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี จำนวน 36 โรงเรียน และเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถาม
4. จัดหมวดหมู่ของข้อมูลในแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางด้านสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ตรวจสอบความสมบูรณ์ และวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามหลักอิสลามจำนวน 50 ข้อ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

ระดับ	5	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติมาก
ระดับ	3	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติน้อย
ระดับ	1	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายหาค่าเฉลี่ย โดยประยุกต์เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2542) ดังนี้

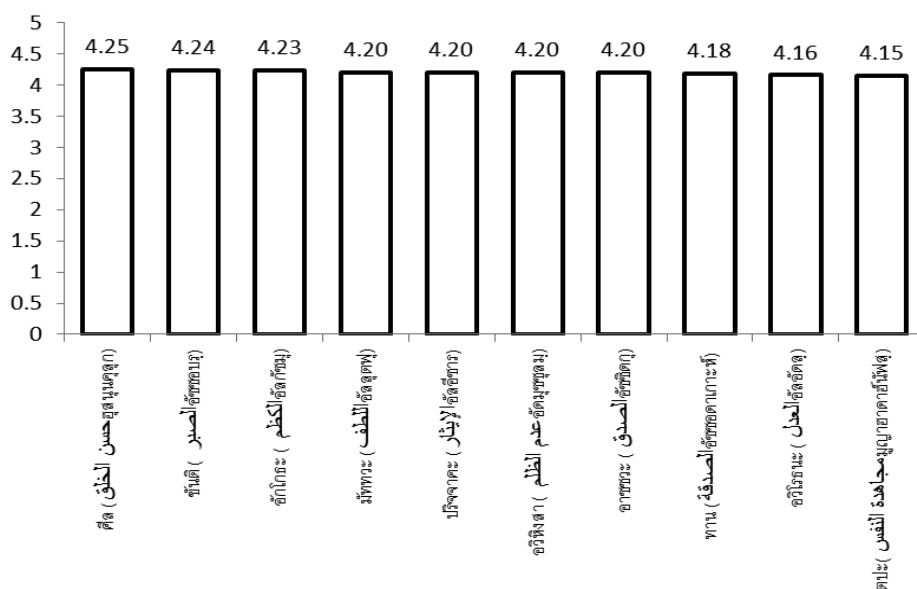
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	4.50-5.00	มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	3.50-4.49	มีระดับการปฏิบัติมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	2.50-3.49	มีระดับการปฏิบัติปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.50-2.49	มีระดับการปฏิบัติน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.00 -1.49	มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. ระดับการบริหารโดยใช้หลักศัพทราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับดังภาพประกอบต่อไปนี้

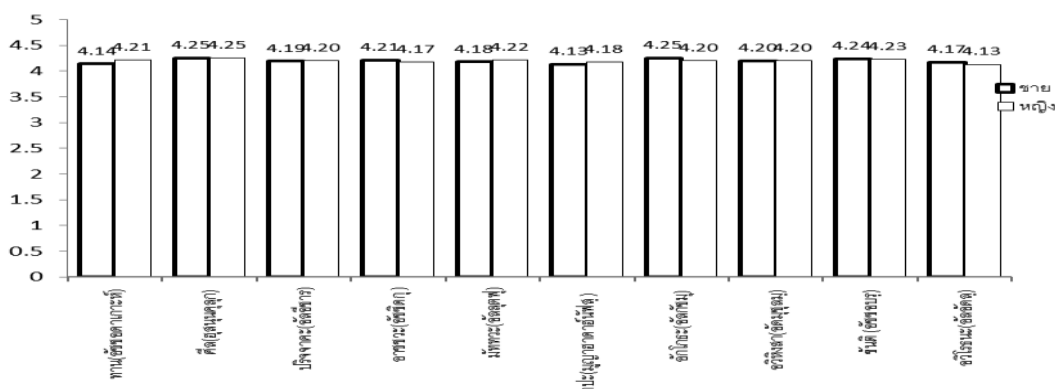

ภาพประกอบที่ 1

ระดับการบริหารโดยใช้หลักศัพทราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลาม
ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวม

จากภาพประกอบที่ 1 พบว่า การบริหารโดยใช้หลักศัพทราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมมีระดับการบริหารเรียงลำดับจากมากลงมาน้อย 10 ด้าน ได้แก่ ศีล ($\bar{x} = 4.25$) ขันติ ($\bar{x} = 4.24$) อภัยโทษ ($\bar{x} = 4.23$) มัทวะ ($\bar{x} = 4.20$) ปรีชาคະ ($\bar{x} = 4.20$) อวิหิงสา ($\bar{x} = 4.20$) อาชวะ ($\bar{x} = 4.20$) ทาน ($\bar{x} = 4.18$) อวิโรณะ ($\bar{x} = 4.16$) ส่วนที่มีการปฏิบัติ น้อยสุด ได้แก่ ตปะ ($\bar{x} = 4.15$)

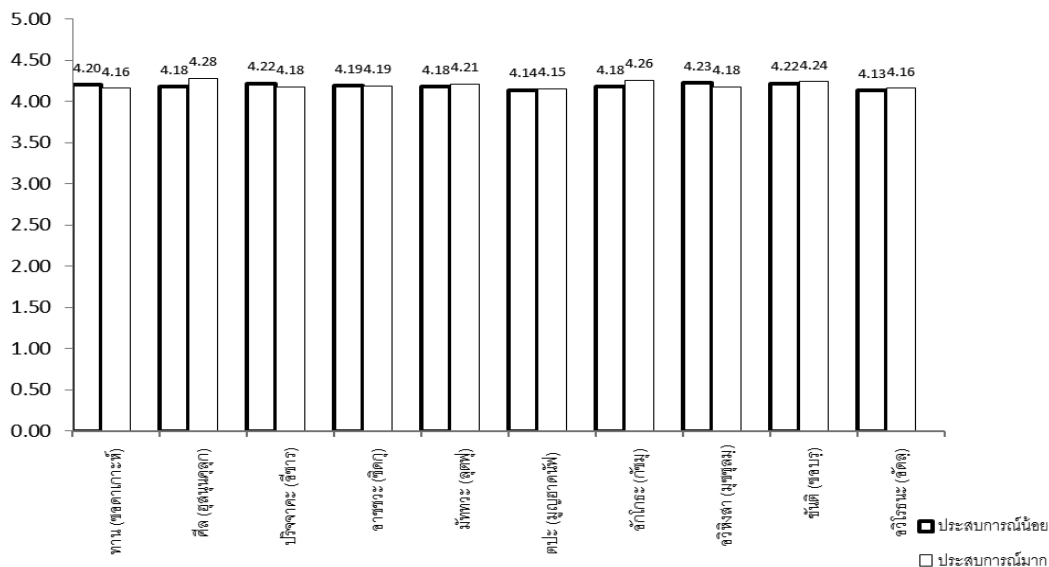
2. ระดับการบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี ตามสถานภาพของบุคคล ได้แก่ เพศ จำแนกเป็นเพศชายและเพศหญิง พบว่า เพศหญิงมีระดับการบริหารงานโดยใช้ทศพิธราชธรรมสูงกว่าเพศชาย และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้านตามลำดับ ดังแสดงเป็นภาพรวมต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 2

ระดับการบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลาม
ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี จำแนกตามเพศในภาพรวม

3. ระดับการบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีตามประสบการณ์ทางการบริหาร ได้แก่ ประสบการณ์น้อย และประสบการณ์มาก ในภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากกว่าประสบการณ์น้อย และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ ดังแสดงเป็นแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 3

ระดับการบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
ในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี จำแนกตามประสบการณ์การบริหารในภาพรวม

การอภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 “เพื่อศึกษาระดับการบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี” นั้น ในภาพรวมการบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีอยู่ในระดับมาก ซึ่งตอบรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่า “การบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก” กล่าวได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นโรงเรียนที่เน้นการสอนศาสนาควบคู่กับสามัญที่เน้นคุณธรรมจริยธรรม คุณงามความดีทั้งหลายทุกพฤติกรรมจะมีผลในทางศาสนาทั้งสิ้น คุณธรรมจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้บริหารซึ่งจะเป็นกุญแจสำคัญที่จะไขสู่การพัฒนาสถานศึกษาบนรากฐานที่มั่นคงบนพื้นฐานอิสลามซึ่งสอดคล้องกับอาเรฟ หะยีหามะ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีระดับคุณลักษณะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้บริหารมีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและคุณธรรม

จริยธรรมมากที่สุด รองลงมาคือ คุณลักษณะด้านสังคม ด้านร่างกาย และด้านการงานตามลำดับ ซึ่งดังกล่าวเป็นคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมในการใช้คุณธรรมที่อยู่ประจำตัวเป็นอันดับแรกก่อน การบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีควรใช้การบริหารโดยใช้หลักคุณธรรมเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหาร เพราะเป็นคุณธรรมพื้นฐานสำหรับการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยเฉพาะสำหรับสถานศึกษาถึงแม้จะดำเนินการในสถานะของเอกชนก็ตาม ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของผู้บริหารที่จะต้องถูกสอบสวนต่อหน้าพระผู้เป็นเจ้าในความรับผิดชอบของตนในหน้าที่ในการให้ความสำคัญในการให้การศึกษาแก่เยาวชนเพื่อมีชีวิตอย่างปลอดภัยอย่างไม่ขาดทุน

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 “เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีตามสถานภาพของผู้บริหาร ได้แก่ เพศ จำแนกเป็นเพศชาย และเพศหญิง” นั้นพบว่า เพศหญิงมีระดับการใช้ทศพิธราชธรรมพบว่า ไม่แตกต่างจากเพศหญิง มีระดับการบริหารงานโดยใช้ทศพิธราชธรรมสูงกว่าเพศชาย และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งตอบรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่า “การบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีตามสถานภาพของผู้บริหาร ได้แก่ เพศ จำแนกเป็นเพศชายและเพศหญิง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ” กล่าวคือ ผู้ที่มีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานองค์การทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชนคือ ผู้บริหาร เพราะผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินกิจการต่าง ๆ ในองค์การรวมทั้งควบคุมและบังคับบัญชา ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นโยบายและโครงการต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ คุณลักษณะความสามารถของผู้บริหารมีส่วนเกี่ยวข้องต่อผลการดำเนินงานในองค์การเพื่อไปสู่ความสำเร็จ ถ้าผู้บริหารมีคุณลักษณะความสามารถที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักทฤษฎีการบริหารงานในองค์การย่อมได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้ร่วมงานเป็นอย่างดี และจะทำให้ผลงานมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ เฟาซี วงศ์ภักดี (2555, บทคัดย่อ) เรื่องภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าผู้บริหารที่มีเพศต่างกันโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันโดยมีการบริหารงานอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ วิทยทัศน์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านการสร้างแรงจูงใจ จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า การบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีตามสถานภาพของผู้บริหาร ได้แก่ เพศ จำแนกเป็นเพศชาย และเพศหญิง มีลักษณะการบริหารที่ไม่แตกต่างกันเนื่องจากในปัจจุบันสังคมก็ยอมรับในความสามารถในการบริหารของเพศหญิงมากขึ้น และ

เทศหญิงก็มีความสามารถไม่แตกต่างไปจากเพศชายมากนัก ดังนั้นการเป็นเพศชายหรือเพศหญิงจึงมิได้เป็นตัวแปรในการนำหลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามมาใช้ในการบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 “เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีตามสถานภาพของผู้บริหาร ได้แก่ ประสบการณ์ทางการบริหาร น้อยและมาก” นั้น โดยภาพรวมพบว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากมีระดับการบริหารงานโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมไม่แตกต่างจากผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานวิจัยข้อที่ 3 ที่ว่า “การบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีตามสถานภาพของผู้บริหาร ได้แก่ ประสบการณ์ทางการบริหารน้อยและมากแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ” จึงตอบรับสมมติฐานดังกล่าวในเรื่องการบริหารวิชาการซึ่งพนัส ดัวงเอก (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ปฏิบัติการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูวิชาการที่มีประสบการณ์ต่างกันโดยรวม รายด้านและรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันยกเว้นรายข้อในเรื่อง การประสานส่งเสริมสนับสนุนการใช้ และการบริหารหลักสูตร การให้ครูวิเคราะห์เนื้อหาสาระ หลักสูตร ก่อนจัดการเรียนการสอนและการเปิดโอกาส ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อย่างไรก็ตามการปฏิบัติงานบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษายังประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาอาจมาจากสาเหตุหลายประการ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าสถานภาพของผู้บริหารแต่ละคนนั้นมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือด้อยประสิทธิภาพ กล่าวคือ ผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากในการปฏิบัติงานเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถในการคิดใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ หรือจงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ขององค์การได้ ตรงข้ามกับผู้บริหารที่ขาดประสบการณ์ย่อมขาดความมั่นใจในการสั่งการหรือละเลยการปฏิบัติงานจนส่งผลให้งานไม่บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ การบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีตามสถานภาพของผู้บริหาร ได้แก่ ประสบการณ์ทางการบริหารน้อยและมากไม่แตกต่างกัน เนื่องจากแม้ว่าผู้บริหารที่มีเริ่มทำงาน และเริ่มสะสมประสบการณ์ทำงาน แต่การนำหลักการบริหารตามหลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามนั้นได้ถูกเรียนรู้ และฝึกฝนผ่านทางชีวิตประจำวันของผู้บริหารตั้งแต่เริ่มการเรียนรู้หลักการนี้ตั้งแต่เยาว์วัยผ่านการเรียนรู้ทางด้านจริยธรรมอิสลามที่ทุกคนจำเป็นต้องเรียนรู้และปฏิบัติอยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อต้องการที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับหลักทศพิธราชธรรม

จึงสามารถทำได้โดยง่าย และไม่จำเป็นต้องใช้ประสบการณ์มากในการทำงาน แต่ประสบการณ์จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถคาดการณ์ความเสี่ยงในองค์กรที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนา และเพื่อกำหนดแนวทางการบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้ผู้บริหารในสถานศึกษามีสภาพการปฏิบัติงานและบริหารงานโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามที่ถูกต้องโดยจัดอบรมการปฏิบัติงานหรือการบริหารงานโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามที่ถูกต้อง เป็นต้น
2. ส่งเสริมให้ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลให้มากขึ้นเพื่อการปฏิบัติงานหรือบริหารงานอันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพงานที่ดี โดยการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องหลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามที่ถูกต้อง เป็นต้น
3. ส่งเสริมให้โรงเรียนเอกชน มีการใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามในการปฏิบัติงาน และการบริหารงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของงานสูงสุด

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาผู้บริหารในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามและในระดับอุดมศึกษา
2. ด้านพื้นที่ ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีเท่านั้น จึงควรมีการศึกษากับผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดอื่น ๆ ด้วย เช่น 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งจะได้ข้อมูลในขอบเขตที่กว้างขึ้น
3. ด้านเนื้อหาการศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจเท่านั้น จึงควรมีการศึกษาและวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมตามแนวทางศาสนาอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- คลังปัญญาไทย. เข้าถึงเมื่อ 17 มิถุนายน 2556. เข้าถึงได้จาก <http://www.panyathai.or.th>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2542). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- พนัส ด่วงเอก. (2555). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พระเจริญ วฑฒโน. (2543). หลักบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก : ตระกูลไทย.
- _____. (2545). ทศพิธราชธรรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2549). ทศพิธราชธรรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- เพาซี วงศ์ภักดี. (2555). ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น
ของครูสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- อรุณ บุญชม. การครองตน. เข้าถึงเมื่อ 4 มกราคม 2556. เข้าถึงได้จาก [http://www.islammore.com /
main/printable.php?category=61&id=1755](http://www.islammore.com/main/printable.php?category=61&id=1755)
- บินมุซา. ที่มาแบบฉบับท่านรอซูลมุฮัมมัด (คือลา) ในการครองใจคน. เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม
2556. เข้าถึงได้จาก [http://www.oknation.net/blog/naichumpol/2012/10/27/
entry-1](http://www.oknation.net/blog/naichumpol/2012/10/27/entry-1)
- อาเรฟ หะยีหามะ. (2554). คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยอิสลามศึกษา
วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อัลกรุอาน. (2545). คัมภีร์อัลกรุอานพร้อมคำแปลภาษาไทย. กระทรวงกิจการอิสลามศาสนาสมบัติ
ศูนย์กษัตริย์ฟาฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกรุอาน : อัลมาดีนะห์อัลมุเนาวะเราะห์.
- Krejcie, R.V.S. Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research
Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.

**แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์
กระทรวงยุติธรรม สังกัดเรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี**
**An Approach to Develop the Performance Competencies
of the Government Officer in Petchaburi Central Prison**

ธรรมบุญ นพคุณ

มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรม สังกัดเรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรมสังกัดเรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม สังกัดเรือนจำกลางเพชรบุรี จากทัศนะของข้าราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรม สังกัดเรือนจำกลางเพชรบุรี ประชากร ได้แก่ ข้าราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรมสังกัดเรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 243 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลให้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า กลุ่มตัวอย่างคือ ประชากรทั้งหมด วิเคราะห์ผลการศึกษา ใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ t-test และ ANOVA

ผลการศึกษา พบว่า

1) สมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรมสังกัดเรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรมสังกัดเรือนจำกลางเพชรบุรี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามทัศนะของข้าราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรม สังกัดเรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

คำสำคัญ : การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการ

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the performance competencies of the government officer in Petchaburi Central Prison, 2) determine the guidelines on developing the performance competencies, 3) compare the viewpoints of the government officer on performance competency development. The subjects were the 243 government officers under the Department of Correction in Petchaburi Central Prison. The research instrument was attitude toward performance competency inventory. Data were analyzed using mean, standard deviation, t-test and ANOVA.

The research results were as follows:

1. The performance competencies were in good level.
2. The approach in developing the performance competencies should be focused on customer service, professional expertise, ethics, collaboration and achievement motivation.
3. The viewpoints on performance competencies development were different according to gender, age, working experience, job position and earnings.

Keywords : performance competency development

บทนำ

การดำเนินงานตามภารกิจกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรม ต้องดำเนินการตามนโยบายที่ผู้บริหารท้องถิ่นกำหนดขึ้น โดยมีข้าราชการเป็นผู้ปฏิบัติตามแผนโครงการต่าง ๆ ที่วางไว้ ดังนั้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการจึงต้องอาศัยความสามารถในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรมจึงต้องให้ความสำคัญในการบริหารคน เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรมไปสู่ความเป็นเลิศเกิดการพัฒนาบรรลุผลตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ และการที่ข้าราชการมีความสุขในการปฏิบัติงาน การรักษามูลค่าของผู้ปฏิบัติงานที่มีสมรรถนะด้วยการให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานก็จะสอดคล้องกับการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และในปัจจุบันการทำงานของข้าราชการ พบว่า มีปัญหาในการปฏิบัติงานค่อนข้างมาก โดยจะเห็นได้จากการประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งพิจารณาคุณลักษณะของผู้ปฏิบัติและพิจารณาผลงานที่ทำได้เปรียบเทียบกับมาตรฐานหรือตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในระยะเวลาที่กำหนดตามข้อตกลงการทำงาน การสังเกต ตรวจสอบบันทึก และการลง

ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนั้น ๆ ข้าราชการกรมราชทัณฑ์ส่วนใหญ่มีความคิดว่า “ค่าของคนอยู่ที่คนของใคร” จึงมีพฤติกรรมการทำงานแบบประจบสอพลอ ไม่คำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน ปฏิบัติงานด้วยความไม่โปร่งใส ขาดจริยธรรมในการทำงาน ดังนั้น กรมราชทัณฑ์จึงควรมีการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานซึ่งเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมการทำงานของบุคคลให้เป็นไปตามระดับตำแหน่ง สมรรถนะที่องค์กรคาดหวังในตำแหน่งงานนั้น ๆ ว่าได้ตามที่คาดหวังหรือมีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด เพื่อใช้ในการพัฒนาบุคลากรและเพื่อใช้ในการปรับปรุงงาน เพื่อพัฒนาบุคลากรให้สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร เพื่อให้เห็นภาพปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงระบบและพัฒนาบุคลากร เพื่อให้บรรยากาศในการทำงานร่วมกันของบุคลากรเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และร่วมกันพัฒนาองค์กรให้บรรลุตามเป้าหมาย และเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาความดีความชอบประจำปีของข้าราชการ

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นข้าราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรมจึงมีความสนใจและเล็งเห็นว่าควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ที่สังกัดเรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรีเพื่อจะได้รับทราบถึงระดับและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรม โดยสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงเพิ่มเติมเสริมและพัฒนาทักษะ สมรรถนะในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรมให้เกิดประสิทธิผลในการดำเนินงานของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรม สังกัดเรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรมที่สังกัดเรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จากทัศนะของข้าราชการ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรม สังกัดเรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน สังกัด ระดับตำแหน่งในปัจจุบัน และระดับเงินเดือน

ตัวแปรตาม คือ สมรรถนะหลักของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ประกอบด้วย การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ จริยธรรม และความร่วมมือร่วมใจ

ขอบเขตด้านประชากรและพื้นที่

ศึกษาจากข้าราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรม ที่สังกัดเรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 243 คน

ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาระหว่าง เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2556 ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2556

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการประยุกต์จากรายการสมรรถนะหลัก (Core Competency) ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เพื่อสอบถามข้อมูลและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรมกรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเพชรบุรี แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ จุดมุ่งหมายเพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ แยกเป็น

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. ประสบการณ์การทำงาน
5. สังกัด
6. ระดับตำแหน่งในปัจจุบัน
7. ระดับเงินเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินสมรรถนะเพื่อรับทราบถึงระดับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรมกรณีศึกษาเรือนจำกลาง จังหวัดเพชรบุรี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แยกเป็น 5 ด้าน รวม 40 ข้อ คือ

1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์	จำนวน 8 ข้อ
2. การบริการที่ดี	จำนวน 8 ข้อ
3. การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ	จำนวน 8 ข้อ
4. จริยธรรม	จำนวน 8 ข้อ
5. ความร่วมแรงร่วมใจ	จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรมกรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเพชรบุรี ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 5 ระดับ แยกเป็น 5 ด้าน รวม 34 ข้อ และเป็นแบบสอบถามปลายเปิดถามความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงาน จำนวน 5 ข้อ

1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์	จำนวน 15 ข้อ
2. การบริการที่ดี	จำนวน 8 ข้อ
3. การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ	จำนวน 3 ข้อ
4. จริยธรรม	จำนวน 4 ข้อ
5. ความร่วมแรงร่วมใจ	จำนวน 4 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติบรรยาย ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย ส่วนการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยใช้สถิติ t-test และ ANOVA ในการทดสอบ

ผลการวิจัย

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม งานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของพนักงานส่วนตำบล พบว่า พนักงานส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 6-10 ปี มีตำแหน่งในปัจจุบันระดับ 1-3 และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,000 - 15,000 บาท

2) สมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จากการศึกษา พบว่า สมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลาง

เพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี พบว่า มีภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) เมื่อแยกรายสมรรถนะ พบว่า ด้านที่มีสมรรถนะมากที่สุด คือ สมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$) รองลงมา คือ ด้านการบริการที่ดี ($\bar{x} = 3.98$) ด้านจริยธรรม และด้านความร่วมมือร่วมใจ ($\bar{x} = 3.94$) และด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ ($\bar{x} = 3.89$) ตามลำดับ

3) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

จากการศึกษา พบว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี พบว่า มีภาพรวมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.45$) เมื่อแยกรายสมรรถนะ พบว่า สมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.45$) ด้านการบริการที่ดีอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$) ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$) ด้านจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.58$) ด้านความร่วมมือร่วมใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$)

4) ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะประชากรกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี แสดงรายละเอียดในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะประชากรกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงาน
ของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

สมมติฐานที่	ผลการทดสอบ
1) สมมติฐานที่ 1 เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรีไม่แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานที่ 1
2) สมมติฐานที่ 2 อายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานที่ 2
3) สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรีไม่แตกต่างกัน	ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญ ศึกษาวิจัยพบว่า คู่ การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีแตกต่างจากผู้ที่มี การศึกษาระดับปริญญาตรี ปฏิเสธสมมติฐานที่ 3
4) สมมติฐานที่ 4 ประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรีไม่แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานที่ 4
5) สมมติฐานที่ 5 ตำแหน่งงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรีไม่แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานที่ 5
6) สมมติฐานที่ 6 รายได้ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรีไม่แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานที่ 6

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีประเด็นที่ควรพิจารณา ดังนี้

1. จากผลการศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สามารถทำงานได้ตามเป้าหมายตามที่ผู้บังคับบัญชากำหนด มีความคิดเห็นมากที่สุด (ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรีมุ่งที่จะปฏิบัติงานให้ได้ตามเป้าหมายเป็นหลักสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดสมรรถนะของธำรงค์ศักดิ์ คงคาสวส์ (2549) ซึ่งได้อธิบายถึงแนวคิดเรื่องสมรรถนะหลัก ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พนักงานทุกคนในองค์กรจำเป็นต้องมี ทั้งนี้เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้บรรลุเป้าหมายขององค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกพร สีดอกไม้ (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัย พบว่า ระดับสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านจริยธรรมอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการให้รางวัล ยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ให้บริการที่ดี มีความคิดเห็นมากที่สุด (ด้านการบริการที่ดี) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรีต้องการขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานบริการทั้งที่เป็นรางวัลและการยกย่องชมเชย รุจี จารุภาชน (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประเมินผลสมรรถนะของบุคลากรเพื่อการพัฒนา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น สรุปผลการวิจัยได้ว่า รูปแบบการประเมินสมรรถนะใช้เนื้อหาการประเมินสมรรถนะหลักของสำนักงานคณะกรรมการพลเรือน (ก.พ.) ใน 5 หัวข้อหลัก คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ บริการที่ดี การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในอาชีพ ความร่วมแรงร่วมใจ และคุณธรรมจริยธรรม แบบประเมินที่ใช้คือ แบบประเมินพฤติกรรมกำหนดระดับ (Behaviorally Anchored Rating Scale : BARS) ซึ่งแผนที่เส้นทางการพัฒนาบุคลากรโดยเสนอภาพรวมของแต่ละกลุ่มงาน พบว่า ประธานหลักสูตรมีหัวข้อหรือเส้นทางการพัฒนามากที่สุด คือ หัวข้อการบริการที่ดี กลุ่มหัวหน้ากลุ่มวิชา/กลุ่มงานในหลักสูตรคือ หัวข้อคุณธรรมจริยธรรม กลุ่มอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรคือ หัวข้อความร่วมแรงร่วมใจ กลุ่มหัวหน้าฝ่ายคือหัวข้อบริการที่ดี กลุ่มหัวหน้างานในฝ่ายคือ หัวข้อการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในอาชีพ และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายคือหัวข้อบริการที่ดี ผลสรุปความคิดเห็นและแนวโน้มต่อการใช้รูปแบบการประเมินสมรรถนะ พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยรูปแบบการประเมินสมรรถนะ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 93.44 เห็นด้วยว่า วิทยาลัยควรจะนำรูปแบบการประเมินสมรรถนะนี้มาพัฒนาเพิ่มเติมก่อนที่จะนำไปใช้ในบางหัวข้อ

3. จากผลศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี กับลักษณะของพนักงานส่วนตำบล ดังนี้

3.1 ข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรีที่มีเพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ระดับตำแหน่งในปัจจุบัน และระดับเงินเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรีตำบลที่สังกัด จังหวัดเพชรบุรี ภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.2 ข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรี ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบคู่ที่แตกต่าง คือ ผู้ที่มีการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี แตกต่างกับผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรีที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรีมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้จึงเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

1. ด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์

1.1 ควรมีการส่งเสริมด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น

1.2 จัดคนให้เหมาะสมกับงาน

1.3 กำหนดแผนการปฏิบัติงานให้ชัดเจน

1.4 สร้างขวัญกำลังใจให้ข้าราชการ

1.5 ควรมีระบบการทำงานแบบวางแผนดำเนินการ ตรวจสอบติดตามประเมินผล นำผลมาปรับปรุงพัฒนา

- 1.6 ควรให้ความสำคัญกับเรื่องวัสดุอุปกรณ์สำนักงานที่ทันสมัย สะดวกต่อการใช้งาน
2. ด้านการบริการที่ดี
  - 2.1 จัดให้มีการฝึกอบรมด้านเทคนิคการให้บริการที่ดี
  - 2.2 สร้างจิตสำนึกให้ข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรี มีสุขภาพจิตที่ดี อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส โดยการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึก และสุขภาพจิตที่ดี
  - 2.3 สร้างมาตรการให้รางวัล สิ่งจูงใจกับข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรี เช่น ประกาศเกียรติคุณ โล่ และเงินรางวัล
3. ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ
  - 3.1 ควรมีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ โดยมีการติดตามผลในการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
  - 3.2 นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
4. ด้านจริยธรรม

ควรมีการฝึกอบรมปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่ข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรีเป็นประจำทุกปี
5. ด้านความร่วมมือร่วมใจ

ผู้บริหารควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรี เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีต่อการทำงาน ตลอดจนสร้างระบบการทำงานที่ให้ทุกส่วนราชการในกระทรวงยุติธรรมมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำกลางเพชรบุรีเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการกำหนดรูปแบบการพัฒนา ตลอดจนหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการพัฒนาได้อย่างถูกต้องตรงกับความต้องการของพนักงานส่วนตำบล
2. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของหน่วยงานอื่น เช่น กระทรวง กรม เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น เพื่อเป็นการเปรียบเทียบและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในองค์การได้

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร สีดอกไม้. (2549). การประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี . วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2542). องค์การของรัฐที่มีส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.
- ธำรงค์ศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. (2549). Competency ภาวะปฏิบัติเขาทำการอย่างไร?. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- รุจี จารุภาชน. (2548). การพัฒนารูปแบบการประเมินผลสมรรถนะของบุคลากรเพื่อการพัฒนา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น. วิทยาลัยการสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น.
- อเนก เหล่าธรรมทัศน์. (2545). วิสัยทัศน์การปกครองท้องถิ่นและแผนการกระจายอำนาจ. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ไทยทรศน์.
- Boyatzis, R.E. (1982). **The Competent Manager**. New York : McGraw-Hill.
- Dale S. Beach. (1970). **Personnel : The Management of People at Work**. New York : Macmillan.
- Dales, M and Hes, K. (1995). **Creating Training miracles**. Sydney : Prentice Hall.
- Don, Hellriegel and John W. Slocum. (1992). **Management**. U.S.A. : Addison - Wesley Publishing Company.
- Douglas McGregor. (1960). **The Human Side of Enterprise**. New York : McGraw-Hill.

**ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
กับการบริหารตามหลักอิสลาม
ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี
The Relationship between Two Ways of School Administration :
The Principle of Sufficiency Economy and Islam**

พิชัย ระวังหิน

สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารงานตามหลักอิสลามโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม และ 3) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักอิสลามของผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรีในภาพรวม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 765 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรี จำนวน 288 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัย พบว่า

- 1) ระดับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารงานตามหลักอิสลามโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรีในภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับสูง
- 2) ระดับการบริหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
- 3) ระดับการบริหารงานตามหลักอิสลามโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : หลักเศรษฐกิจพอเพียง/ หลักอิสลาม/ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

Abstract

The objectives of this research were to study the relationship between the principle of sufficiency economy and Islam. The sample consisted of 228 school administrators from Bangkok and Nonthaburi Province. Research instrument included a questionnaire. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation and correlation analysis.

The research results indicated that the relationship between the principle of sufficiency economy and Islam employed in school administration was at high level.

Keywords : school administration, principle of sufficiency economy, Islam

บทนำ

การพัฒนาประเทศที่ผ่านมาได้มีการจัดทำแผนพัฒนาประเทศหรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509) อย่างต่อเนื่องจนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) และปัจจุบันเป็นช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ในการพัฒนาในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นซึ่งจะเป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นมาใช้ในการเตรียมความพร้อมให้แก่คนในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554)

แนวทางการสร้างความเข้มแข็งให้แก่สังคมและประเทศชาติประการหนึ่งคือ การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการ โดยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายนอกและภายใน ซึ่งเป็นความสามารถของชุมชน รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกอย่างเพื่อเลี้ยงสังคมนั้นได้โดยไม่พึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ (สุนัย เศรษฐบุญสร้าง, 2549 หน้า 9-15)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) มีความพอประมาณ การจะทำได้ก็ต้องอยู่บนพื้นฐานของความพอดีไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป หรือไม่สุดโต่งไปข้างใดข้างหนึ่ง และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น 2) มีเหตุผล การตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะดำเนินชีวิตประจำวัน ประกอบธุรกิจการทำงานจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล คำนึง

ถึงเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องและผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ 3) มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว เมื่อเราจะต้องตัดสินใจทำสิ่งใดก็ตาม จะต้องคิดให้รอบคอบเตรียมตัวให้พร้อมกับสิ่งที่จะเผชิญกับผลกระทบที่เกิดขึ้น และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เงื่อนไขสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 1) ความรู้ในการดำเนินชีวิตหรือจะทำกิจการใด ๆ กล่าวคือ มีความรอบรู้ในเรื่องนั้น ๆ มีความรอบคอบ และระมัดระวังในการนำความรู้ วิทยาการ เทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการปฏิบัติ 2) มีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งความซื่อสัตย์ สุจริต มีความอดทน มีความเพียร

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญจึงได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่สถานศึกษาเพราะว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา ดังนั้นการพัฒนาแนวคิดและจิตสำนึกเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืน การพัฒนาแนวคิดและจิตสำนึกเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างสมดุลมั่นคงและยั่งยืนท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงรอบด้านจึงเป็นบทบาทที่สำคัญของระบบการศึกษา (ปริยานุช พิบูลสรารุณ, 2550 ข, หน้า 11-13)

การจัดการการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการพัฒนาคนไทยให้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และสร้างจิตสำนึกที่มั่นคงเข้มแข็งในหลักการดำเนินชีวิตที่ประกอบด้วยความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองโดยใช้ความรู้คู่คุณธรรมเพื่อนำไปสู่การมีชีวิตและสังคมในทุกระดับที่สมดุล พร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวางและรวดเร็วทั้งด้านวัตถุสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี เมื่อพิจารณาจำกัดความโดยรวมของคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” จึงมีนัยบ่งชี้ที่อยู่ในกรอบเช่นเดียวกับหลักการของศาสนาอิสลามซึ่งยึดทางสายกลางเป็นหลักดังมีหลักคำสอนจากท่านศาสดาได้กล่าวไว้ว่า

خَيْرُ الْأُمُورِ أَوْسَطُهَا

ความว่า “ที่ดีที่สุดของกิจการทั้งหลายคือ ตรงกลางของมัน” (รายงานโดยอิบนุอุสสัมอานียะ-ฎออีฟ) ซึ่งองค์ประกอบตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำรงตนในทางสายกลางที่สอดคล้องตามหลักการอิสลามตามหลักฐานคืออัลกอนาอะฮ์ (ความพอเพียง) อัลอิญญัตียาต (การวิเคราะห์) อัลอิสเตียะอาดาด (การเตรียมพร้อม) อัลดิรอซาต (การศึกษา) และอัลเอียะห์ซาน (คุณธรรม)

จากหลักการดังกล่าวผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมคำสอนของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักอิสลามและเห็นว่าน่าจะนำหลักทั้ง 2 มาใช้ประยุกต์คู่กับการบริหารงานโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรีได้ ซึ่งจะได้ถึงการขับเคลื่อนของหลักทั้ง 2 นี้เพื่อเป็นการส่งเสริมพลังในการบริหารงานภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครที่เน้นการพึ่งตนเองและการอยู่ได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรีแห่งคุณธรรม จริยธรรมแห่งอิสลามที่ดีที่พร้อมจะมอบให้แก่เยาวชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารงานตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวม
3. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักอิสลามของผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวม

ขอบเขตการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี จำนวน 288 คน จาก 36 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั้งสิ้น 51 โรงเรียน

1. ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่
  - 1.1 ตัวแปรด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม
  - 1.2 ตัวแปรด้านการบริหารตามหลักอิสลาม ได้แก่ อัลกอนาอะฮ์ (القناعة) (ความพอเพียง) อัลอิจญ์ติฮาด (الاجتهاد) (การวิเคราะห) อัลอิสเตียอะฮ์ดาต (الاستعداد) (การเตรียมพร้อม) อัลดีรอฮาท (الدراسات) (การศึกษา) อัลเอียะห์ซาน (الاحسان) (คุณธรรม)

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert's Scale) โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนิยามศัพท์ วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และกำหนดทฤษฎีกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารงานตามหลักอิสลามของผู้บริหารในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี
2. ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับสถานศึกษาอื่น จำนวน 30 คน
4. ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่น .92
5. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี จำนวน 36 โรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์การบริหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและวิเคราะห์การบริหารตามหลักอิสลาม โดยนำคะแนนที่ได้มาหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารตามหลักอิสลามของผู้บริหารในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี มีผลการศึกษา ดังนี้

- 1) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารงานตามหลักอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามบริหารสถานศึกษาในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี พบว่า ภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์ ($r=.842$) มีความสัมพันธ์กันระดับสูงมากในทิศทางเดียวกัน

- 2) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านความพอประมาณกับอัลกอนาอะฮ์ (ความพอเพียง) มีค่าความสัมพันธ์ ($r=.433$) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน

- 3) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านความมีเหตุผลกับอัลกอนาอะฮ์ (ความพอเพียง)
มีค่าความสัมพันธ์ ($r=.521$) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน
- 4) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านการมีภูมิคุ้มกันกับอัลกอนาอะฮ์ (ความพอเพียง)
มีค่าความสัมพันธ์ ($r=.525$) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน
- 5) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านเงื่อนไขความรู้กับอัลกอนาอะฮ์ (ความพอเพียง)
มีค่าความสัมพันธ์ ($r=.558$) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน
- 6) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านเงื่อนไขคุณธรรมกับอัลกอนาอะฮ์ (ความพอเพียง)
มีค่าความสัมพันธ์ ($r=.544$) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน
- 7) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านความพอประมาณกับอิจญ์ติฮาด (การวิเคราะห์)
มีค่าความสัมพันธ์ ($r=.453$) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางในทิศทางเดียวกันเช่นกัน
- 8) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านความมีเหตุผลกับอัลอิจญ์ติฮาด (การวิเคราะห์)
มีค่าความสัมพันธ์ ($r=.476$) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน
- 9) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านการมีภูมิคุ้มกันกับอัลอิจญ์ติฮาด (การวิเคราะห์)
มีค่าความสัมพันธ์ ($r=.494$) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน
- 10) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านเงื่อนไขความรู้กับอัลอิจญ์ติฮาด (การวิเคราะห์)
มีค่าความสัมพันธ์ ($r=.463$) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน
- 11) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านเงื่อนไขคุณธรรมกับอัลอิจญ์ติฮาด (การวิเคราะห์)
มีค่าความสัมพันธ์ ($r=.529$) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน
- 12) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านความพอประมาณกับอัลอิสติยะฮาด (การเตรียมพร้อม)
มีค่าความสัมพันธ์ ($r=.642$) มีความสัมพันธ์กันระดับค่อนข้างสูงในทิศทางเดียวกัน
- 13) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านความมีเหตุผลกับอัลอิสติยะฮาด (การเตรียมพร้อม)
มีค่าความสัมพันธ์ ($r=.754$) มีความสัมพันธ์กันระดับค่อนข้างสูงในทิศทางเดียวกัน
- 14) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านการมีภูมิคุ้มกันกับอัลอิสติยะฮาด (การเตรียมพร้อม)
มีค่าความสัมพันธ์ ($r=1.000$) มีความสัมพันธ์กันระดับสูงมากในทิศทางเดียวกัน
- 15) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านเงื่อนไขความรู้กับอัลอิสติยะฮาด (การเตรียมพร้อม)
มีค่าความสัมพันธ์ ($r=.654$) มีความสัมพันธ์กันระดับค่อนข้างสูงในทิศทางเดียวกัน
- 16) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านเงื่อนไขคุณธรรมกับอัลอิสติยะฮาด (การเตรียมพร้อม)
มีค่าความสัมพันธ์ ($r=.664$) มีความสัมพันธ์กันระดับค่อนข้างสูงในทิศทางเดียวกัน
- 17) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านความพอประมาณกับอัดดีรอะฮ์ (การศึกษา) มีค่าความสัมพันธ์ ($r=.456$) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน

18) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านความมีเหตุผลกับอัตตวิสัย (การศึกษา) มีค่าความสัมพันธ์ (r=.509) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน

19) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านการมีภูมิคุ้มกันกับอัตตวิสัย (การศึกษา) มีค่าความสัมพันธ์ (r=.584) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน

20) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านเงื่อนไขความรู้กับอัตตวิสัย (การศึกษา) มีค่าความสัมพันธ์ (r=.575) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน

21) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านเงื่อนไขคุณธรรมกับอัตตวิสัย (การศึกษา) มีค่าความสัมพันธ์ (r=.546) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน

22) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านความพอประมาณกับอัลเอียะห์ซาน (คุณธรรม-จริยธรรม) มีค่าความสัมพันธ์ (r=.417) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางค่อนข้างต่ำในทิศทางเดียวกัน

23) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านความมีเหตุผลกับอัลเอียะห์ซาน (คุณธรรม-จริยธรรม) มีค่าความสัมพันธ์ (r=.481) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน

24) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านการมีภูมิคุ้มกันกับอัลเอียะห์ซาน (คุณธรรม-จริยธรรม) มีค่าความสัมพันธ์ (r=.513) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน

25) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านเงื่อนไขความรู้กับอัลเอียะห์ซาน (คุณธรรม-จริยธรรม) มีค่าความสัมพันธ์ (r=.421) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลางค่อนข้างต่ำในทิศทางเดียวกัน

26) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านเงื่อนไขคุณธรรมกับอัลเอียะห์ซาน (คุณธรรม) มีค่าความสัมพันธ์ (r=.607) มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูงในทิศทางเดียวกัน

2. ระดับการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวม

ตารางที่ 1 การบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

อันดับ	การบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S	ระดับ
1	ด้านความมีเหตุผล	4.29	.47	มาก
2	ด้านความพอประมาณ	4.24	.49	มาก
3	ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	4.08	.43	มาก
4	ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี	3.47	.48	มาก
5	ด้านเงื่อนไขความรู้	3.42	.47	มาก
	หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวม	3.90	.40	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังต่อไปนี้คือ ด้านความมีเหตุผลมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.29 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.47 ด้านความพอประมาณมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.24 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.49 ด้านเงื่อนไขคุณธรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.08 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.43 ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 3.47 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.48 และด้านเงื่อนไขความรู้มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 3.42 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.47

3. ระดับการบริหารงานตามหลักศาสนาอิสลามของผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวม ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การบริหารงานตามหลักศาสนาอิสลาม

อันดับ	การบริหารงานตามหลักศาสนาอิสลาม	ระดับปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S	ระดับ
1	อัลเอียะห์ซาน (คุณธรรม-จริยธรรม)	4.42	.39	มาก
2	อัลอิจญ์ติฮาด (การวิเคราะห)	4.34	.43	มาก
3	อัดดิรอชาต (การศึกษา)	4.31	.41	มาก
4	อิสเตียะฮาด (การเตรียมพร้อม)	4.24	.48	มาก
5	อัลกออะฮ์ (ความพอเพียง)	3.49	.38	มาก
	การบริหารงานตามหลักศาสนาอิสลามโดยภาพรวม	4.16	.33	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักศาสนาอิสลามของผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียง

ลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังต่อไปนี้คือ ด้านอัลเอียะห์ซาน (คุณธรรม-จริยธรรม) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.42 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.39 ด้านอัลอิจญ์ติฮาด (การวิเคราะห์) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.34 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.43 ด้านอัดดีรอชาต (การศึกษา) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.31 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.41 ด้านอิสเตียอะดาต (การเตรียมพร้อม) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.24 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.48 และ ด้านอัลกอนาอะฮ์ (ความพอเพียง) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 3.49 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.38 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารตามหลักอิสลามของการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรี พบว่า การบริหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับมากกับการบริหารตามหลักอิสลามของการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรีในภาพรวมซึ่งตอบรับกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารตามหลักอิสลามของการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับมาก” สอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างหลักเศรษฐกิจพอเพียงกับความเชื่อทางศาสนาต่างๆ อาทิ จากผลการวิจัยของ มนุญ มุกข์ประดิษฐ์ (2547) เรื่องการศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันเนื่องมาจากพระราชดำริกับหลักธรรมในพุทธศาสนาได้พบสิ่งที่น่าสนใจคือ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้พระราชทานไว้เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของพสกนิกรชาวไทย พบว่า มีรากฐานมาจาก พุทธธรรมในศาสนาพุทธ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักการเดินทางสายกลางในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก็คือ หลักมัชฌิมาปฏิปทาในศาสนาพุทธนั่นเอง และนอกจากสอดคล้องแล้วยังมีพื้นฐานมาจากองค์ธรรมในพุทธศาสนาเกือบทุกประการ อาทิเช่น เรื่องความสันโดษ ความพอเพียงสมถะ ความไม่โลภ ไม่เบียดเบียน ความมีเมตตาเกื้อกูลที่มีชีวิต พึ่งมีชีวิตต่อชุมชนต่อธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการมีสัมมาอาชีวะ และเจริญ อภิไชย (2551) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการส่งเสริมการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า เกิดจากการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้การส่งเสริมโครงการและกิจกรรม และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาซึ่งดังกล่าวอยู่ในระดับมาก ซึ่งการสร้างความรู้ความเข้าใจดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญในการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ได้อย่างได้ผล ส่วนหลักและแนวทางประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับกูด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายของ

รูปแบบไว้ 4 ความหมายคือ รูปแบบเป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ รูปแบบเป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบ รูปแบบเป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลักการหรือแนวคิด และรูปแบบเป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันซึ่งรวมตัวกันเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม จำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเร่งสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในการเข้าสู่ AEC ในปี 2558 ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนปลอดภัย

2. จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาระดับการบริหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรีในภาพรวม พบว่า ระดับการบริหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งตอบรับสมมติฐานข้อที่ 2 ระดับการบริหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญปีพุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” และมาตรา 84 (2) รัฐต้องสนับสนุนให้มีการใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาลควบคู่กับการประกอบกิจการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการมากำหนดเป็นกลยุทธ์ “คุณธรรมนำความรู้และน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ” เพื่อให้ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักคุณธรรมและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักธรรมาภิบาล ความสมานฉันท์ คุณธรรมตามหลักสูตรและคุณธรรมที่คัดสรรโดยคณะกรรมการสถานศึกษา และนักเรียน ภายในปีการศึกษา 2550 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550) การสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้ตระหนักและการสร้างการมีส่วนร่วมในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการศึกษานับเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาว่าสิ่งแรกสุดคือ ความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารและบุคลากรในความตระหนักถึงคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับเจริญ อภิไชย (2551) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการส่งเสริมการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า เกิดจากการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมโครงการและกิจกรรม และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาซึ่งดังกล่าวอยู่ในระดับมากซึ่งการสร้างความรู้ความเข้าใจดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญในการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ได้อย่างได้ผล ส่วนหลักและแนวทางประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ดังกล่าวสอดคล้องกับกูด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ 4 ความหมาย คือ รูปแบบเป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ รูปแบบเป็นตัวอย่างเพื่อ

การเลียนแบบ รูปแบบเป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด และรูปแบบเป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ ซึ่งกันและกันซึ่งรวมตัวกันเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม จากเหตุการณ์ความวุ่นวายแห่งสังคมโลกที่เจริญทางวัตถุแต่ตกต่ำอย่างที่สุดทางศีลธรรมถือเป็นยุคสุดท้ายแห่งการมีอยู่จำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเร่งสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในการเข้าสู่ AEC ในปี 2558 ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนปลอดภัย

3. ในด้านระดับการบริหารตามหลักอิสลามของการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมการบริหารตามหลักอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับมาก ซึ่งตอบรับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า “ระดับการบริหารตามหลักอิสลาม ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมาก”

ผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารควรได้นำหลักคำสอนของศาสนาอิสลามไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ผู้บริหารปฏิบัติงานอยู่ และปฏิบัติตัวให้เป็นตัวอย่างแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและชุมชน จากเหตุผลดังกล่าวนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหลักคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาในปัจจุบันมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะต่อให้มีทุกสิ่งพร้อมในสถานศึกษา แต่หากไร้ซึ่งความมีคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพและบุคคลในองค์กรรู้คุณค่าก็จะส่งผลให้องค์กรเสื่อมถอยในที่สุด สำหรับหลักธรรมของศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ในคัมภีร์อัลกุรอานและอัลหะดีษ เช่น การประหยัด คือ ใช้จ่ายแต่พอควรแก่ฐานะ ไม่สุรุ่ยสุร่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ดังที่พระองค์อัลลอฮ์ทรงดำรัสว่า

وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ

ความว่า “และพวกสูเจ้าจงกินและจงดื่มและพวกสูเจ้าอย่าได้สุรุ่ยสุร่ายแท้จริงพระองค์มีทรงรักบรรดาผู้ที่สุรุ่ยสุร่าย” (อัลอะออรอฟายะฮ์ที่ 31) การรู้จักตัดทอนค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ตลอดจน การลดละความฟุ้งเฟ้อในการใช้ชีวิตถือเป็นคุณธรรมสำหรับบ่าวของผู้ทรงเมตตา ดังปรากฏในคัมภีร์ อัลกุรอานว่า

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا الْمَيْسَرُ فُؤَادًا لَمْ يَغْنَوْا فُؤَادًا وَكَانَ بَيْنَهُمْ كَقُورٍ

ความว่า “และ (คือ) บรรดาผู้ซึ่งเมื่อพวกเขาใช้จ่ายพวกเขาก็ไม่สุรุ่ยสุร่าย และพวกเขาก็ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว และปรากฏว่าระหว่างสิ่งดังกล่าวคือความเป็นกลาง (ระหว่างการสุรุ่ยสุร่ายและความตระหนี่)” (อัลฟุรกอนอายะฮ์ที่ 67) ในพระดำรัสนี้บ่งชี้ถึงความพอดีในการใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีวิตโดยยึดหลักของความประหยัดไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่ายอิสลามถือว่าความฟุ่มเฟือย

และความสُر่ย์สُر่ย์เป็นลักษณะของกลุ่มคนที่สังกัดตามแนวทางของมารร้ายดังมีพระดำรัสระบุในอัลกุรอานว่า

إِنَّمَا الْمُبْرِينَكَأُولَ الْإِخْوَانِ الشَّيَاطِينِ وَكَأَنَّا الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِمْ كَفُورًا

“แท้จริงบรรดาผู้ที่สُر่ย์สُر่ย์ฟุ่มเฟือยในการใช้จ่ายนั้น พวกเขาเป็นพี่น้องกับเหล่ามารร้าย และมารร้ายนั้นมันเผลอคุณต่อพระผู้อภิบาลของมัน” (อัลอิสรออายะฮ์ที่ 27) นักอรรถาธิบายอัลกุรอานกล่าวว่าความฟุ่มเฟือยและความสُر่ย์สُر่ย์ที่อัลกุรอานประนามก็คือการใช้จ่ายไปในสิ่งที่มีได้เป็นไปเพื่อการภักดีต่ออัลลอฮ์ (ช.บ.) ตลอดจนการใช้จ่ายไปในสิ่งที่ศาสนานูมัตให้แต่เกินความจำเป็นและไร้ประโยชน์ ในขณะที่เดียวกันการประหยัดก็ต้องไม่นำไปสู่ความเห็นแก่ตัวและความตระหนี่ถี่เหนียว คือ การปฏิเสธจากการใช้จ่ายทรัพย์สินไปในสิ่งที่เป็นการกิจจำเป็น เช่น การจ่ายค่าเลี้ยงดูแก่ภรรยาและครอบครัว เป็นต้น พระองค์อัลลอฮ์ (ช.บ.) ทรงดำรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

الَّذِينَ يَخْلَوْنَ يُؤْمَرُونَ وَالنَّاسِبَاتُ لِيُخْلَوْنَ يَكْمُمُونَ مَا آتَاهُمَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا

ความว่า “และ (คือ) บรรดาผู้ซึ่งตระหนี่ถี่เหนียว และใช้ผู้คนให้มีความตระหนี่ถี่เหนียว ตลอดจนพวกเขาจะปิดบังสิ่งที่พระองค์อัลลอฮ์ทรงนำมาให้แก่พวกเขาจากความโปรดปรานของพระองค์และเราได้เตรียมการลงทัณฑ์อันอัปยศไว้แล้วแก่บรรดาผู้เผลอคุณทั้งหลาย” (อันนิสาอายะฮ์ที่ 37) (อาลี เสือสมิง ,ออนไลน์, 2556)

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักและเข้าใจถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ผู้เรียนนั้น ควรให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้โดยเฉพาะหลักธรรมทางศาสนาจนเป็นพื้นฐานให้นำไปสู่การปฏิบัติ ให้บังเกิดผลในการดำเนินชีวิตและการทำงาน เพื่อให้ชีวิตมีคุณค่าอย่างแท้จริง เมื่อเยาวชนมีวิถีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องแล้วย่อมกลับมาเป็นกำลังสำคัญของชุมชนและประเทศต่อไป ดังนั้นผู้บริหารสมควรอย่างยิ่งที่จะนำหลักอิสลามไปใช้เพื่อความเจริญก้าวหน้าทั้งตนเองและองค์กรที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อเป็นทางเลือกให้แก่เยาวชนมุสลิมในการต้อนรับเพื่อนเยาวชนที่มีอุดมการณ์เดียวกันในการเริ่มใช้ชีวิตแห่งการรวมตัวเป็นหนึ่ง (AEC) 2558 ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานคร และนนทบุรี ดังนี้

1.1 ควรวางนโยบายพัฒนาผู้บริหารผู้ได้บังคับบัญชาที่ยังมีประสบการณ์น้อยให้บริหารงานโดยใช้หลักคำสอนของศาสนาอิสลามมาประยุกต์ใช้ให้มากขึ้น

1.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรให้มีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางศาสนาอิสลามหรือจัดกิจกรรมเข้าค่ายอบรมศาสนาธรรม

1.3 กระทรวงศึกษาธิการควรส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับการพัฒนาตนเองให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมของอิสลามพร้อมทั้งได้มีการปฏิบัติจริงด้านครองตน ครองคน และครองงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาประโยชน์ที่ได้รับจากการบริหารตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารตามหลักอิสลามที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานคร และนนทบุรี

2.2 ควรศึกษาประโยชน์ที่ได้รับจากการบริหารตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารตามหลักอิสลามที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสังกัดอื่น ๆ

2.3 ควรศึกษาการเปรียบเทียบการบริหารตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารตามหลักอิสลามที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานคร และนนทบุรีกับโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล

2.4 ควรศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการบริหารตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารตามหลักอิสลามที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี ซึ่งจะทำให้ทราบถึงจุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา และอุปสรรค เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

2.5 ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการบริหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารตามหลักอิสลามโดยใช้แบบสอบถามเท่านั้น จึงควรมีการศึกษาในรูปแบบอื่น เช่น การสัมภาษณ์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (2550-2554). กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักกิจการนักเรียน นักศึกษา และกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- เจริญ อภิไชย. (2551). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอแม่ฟ้าหลวงและอำเภอแม่สายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ปริยานุช พิบูลสรารุ. (2539). โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. (อัดสำเนา).
- _____. (2550). การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. เอกสารประกอบการอบรมสัมมนาการพัฒนาผู้นำตามรอยพระราชดำริสปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- _____. (2550). “เศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา” การพัฒนาเทคนิคการศึกษา. ,20 (64), (3-14).
- _____. (2551). โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- มนูญ มุกข์ประดิษฐ์. (2547). การวิเคราะห์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช). ยุทธศาสตร์เพื่อการฟื้นฟูและสร้างอนาคตประเทศ : สืบค้นเมื่อ มกราคม 2555, สืบค้นได้จาก <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/home/interest/kyo/data4-1>
- สุนัย เศรษฐบุญสร้าง. (2549). 7 ขั้นตอนของการประพฤติปฏิบัติสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : ฐานรวมห่อ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). การขับเคลื่อนนโยบาย สพฐ. ปี 2550-2551. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

อาลี เสือสมิง. (2555). **อิสลามกับเศรษฐกิจพอเพียง**. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2556, สืบค้นได้จาก <http://www.Alisuasaming.com/main/index.php/economic-islam>.

_____. (2555). **เศรษฐกิจพอเพียงตามสุนะห์ของท่านรอซูล ซ.ล.** สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2556. สืบค้นได้จาก <http://www.alisuasaming.com/main/index.php/economic-islam>

Good, C. V. (1973). **Dictionary of education**. 3rded. New York : McGraew-Hill Book.

การทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทย :

ศึกษาการบริหารยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันการทุจริต

The Corruption in Public Hospital Administration :

The Study on Management Strategy to Combat the Corruptive Practices

มรกต ศิริวัฒนาโรจน์

สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทย ผลการบริหารยุทธศาสตร์และปัญหาอุปสรรค กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 1,187 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารยุทธศาสตร์ ผลการบริหารยุทธศาสตร์ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 5 ปัจจัยเรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล 2) การปลูกจิตสำนึกบริการสาธารณะ 3) การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด 4) การดำเนินงานโดยระบบการควบคุมภายในตามแนว COSO 5) การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์การ ผลการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทยอยู่ในระดับสูง พบปัญหาการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทย โดยมีการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตัว การบริหารงานพัสดุการจัดซื้อจัดจ้างไม่ถูกต้องตามระเบียบ มีการสมยอมกำหนดคุณลักษณะเฉพาะครุภัณฑ์เพื่อให้เกิดประโยชน์ ผู้บริหารไม่ได้จัดการปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ผู้นำบางคนให้รางวัลความดีความชอบแก่บุคลากรระบบอุปถัมภ์

คำสำคัญ : การต่อต้านการทุจริต/ การบริหารโรงพยาบาล

Abstract

The objectives of this research were to 1) determine the factors enhancing the management strategy to combat the corruptive practices in public hospitals, 2) study the results and obstacles of the strategy implementation. The sample composed of 1,187 administrators and employees of the public hospitals under the supervision of Ministry of Public Health. Research instrument was the questionnaire. Data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and multiple regression.

Results indicated that :

1. The factors affecting the success of anti-corruption strategy were good governance, service mind, law enforcement, internal control and risk management.
2. The result of strategy implementation in combating the corruptive practices was in high level.
3. The obstacles in carrying the strategy were exploitation in management and procurement, collusion and patronage system.

Keywords : anti-corruption strategy, public hospital management

บทนำ

ประเทศไทยประสบกับปัญหาการทุจริตที่ส่งสมติดต่อกันมายาวนานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และความมั่นคงของประเทศ ทำให้ภาครัฐต้องสูญเสียงบประมาณจำนวนมากในการแก้ไขปัญหาซึ่งก่อให้เกิดผลเสียทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และภาพลักษณ์ของประเทศ ภาครัฐได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกับการแก้ไขปัญหาการทุจริต โดยได้กำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน โดยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อกฎหมายต่าง ๆ ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้เกิดการทำงานที่โปร่งใสและชัดเจนขึ้น พร้อมทั้งเพิ่มมาตรการหรือแนวทางการป้องกัน และส่งเสริมให้สังคมมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ องค์การระหว่างประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก ตระหนักถึงผลร้ายที่เกิดขึ้นจากการทุจริตจึงได้มีการจัดทำมาตรการเครื่องมือความร่วมมือต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อดำเนินการกับปัญหาการทุจริตอย่างจริงจัง มีการหารูปแบบแนวทางการป้องกันการ

ทุจริต โดยใช้หลักทฤษฎีตัวการ – ตัวแทน (Principal-agent theory) ของคลิทการ์ด (Klitgaard, 1988) ในการวิเคราะห์สาเหตุของการทุจริตทั้งในระดับระหว่างประเทศ ในประเทศและในระดับบุคคลภายในสถาบันของรัฐ

การศึกษาค้นคว้าวิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริต เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและอธิบายสถานการณ์ทุจริตในองค์กรภาครัฐของไทย

1) แนวคิดในการจัดการระดับบุคคลและผู้บริหารของเมตต์ (Matie, 2011) เกี่ยวกับการหาวิธีการยับยั้งและป้องกันการทุจริตโดยสร้างระบบการทำงานที่เหมาะสม มีระเบียบขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจนเพื่อลดช่องทางของโอกาสการทุจริต แนวคิดนี้มีข้อจำกัดคือ ในระดับบุคคลไม่เห็นความสำคัญ และการดำเนินการตามระบบและหลักเกณฑ์ที่วางไว้ โดยแบ่งบุคคลออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) กลุ่มแรกต้องการทำในสิ่งที่ถูกต้องโดยแสวงหาและยอมรับแนวทางปฏิบัติ 2) กลุ่มที่สองมีภาวะเสี่ยงที่จะกระทำการทุจริต 3) กลุ่มที่สาม กระทำการทุจริตและไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่วางไว้

2) ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงของจอห์นสัน (Johnson, 2012) เป็นวิธีการพัฒนากระบวนการของการออกแบบโครงการที่นำไปสู่การปฏิบัติและการประเมินผล ซึ่งสามารถใช้ในการออกแบบนโยบายหลักหรือโครงการที่จำเพาะเจาะจง รวมทั้งการจัดลำดับความสำคัญของโครงการต่าง ๆ สามารถวิเคราะห์ และแจกแจงภายใต้สมมติฐานที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ตอบคำถามในการดำเนินงานภายใต้สภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ได้ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเป็นที่รู้จักในชื่อทฤษฎีโปรแกรมแบบจำลองโลจิสต์ ซึ่งทฤษฎีนี้นำไปสู่การปฏิบัติได้ง่ายทั้งในรูปแบบโครงการ ยุทธศาสตร์ แผนงานนวัตกรรม หรือนโยบายซึ่งมีการเชื่อมต่อห่วงโซ่ของผลลัพธ์ระดับกลางกับผลลัพธ์สุดท้ายหรือผลกระทบ การประเมินผลตามคำรับรองการปฏิบัติราชการนั้นได้แบ่งออกเป็น 4 มิติ โดยปรับจากแนวคิดของ Kaplan & Norton (Crustensen and Donovan, 2013) ในเรื่อง Balanced Scorecard (BSC) ซึ่งมีมิติทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

มิติที่ 1 มิติด้านประสิทธิผลเทียบได้กับมิติทางการเงิน (financial perspective) ของ BSC โดยกำหนดให้องค์กรแสดงผลงานที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่ได้รับงบประมาณดำเนินการ โดยเน้นความต้องการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์

มิติที่ 2 ด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ Implementation เทียบได้กับมิติทางด้านกระบวนการดำเนินงานของ BSC โดยกำหนดให้องค์กรแสดงความสามารถในการปฏิบัติราชการ เช่น การลดค่าใช้จ่าย และการลดระยะเวลาการให้บริการ เป็นต้น

มิติที่ 3 มิติด้านคุณภาพการให้บริการเทียบได้กับมิติด้านลูกค้าของ BSC โดยกำหนดให้องค์กรแสดงการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการในการให้บริการที่มีคุณภาพ สร้างความพึงพอใจแก่

ผู้รับบริการ รวมทั้งเรื่องความโปร่งใสในการทำงานด้วย

มิติที่ 4 มิติด้านการพัฒนาองค์การเทียบได้กับมิติด้านการเรียนรู้และการเติบโตขององค์การของ BSC โดยกำหนดให้ส่วนราชการแสดงความสามารถในการเตรียมพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงขององค์การ เช่น การพัฒนาระบบฐานข้อมูล การบริหารคน และความรู้ในองค์การ เป็นต้น

การบริหารยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันการทุจริตในโรงพยาบาลภาครัฐของไทยมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีตัวการ – ตัวแทน (principal – agent theory) ของคลิทการ์ด (Klitgaard, 1988) ในการวิเคราะห์สาเหตุของการทุจริตตั้งแต่ระดับระหว่างประเทศ ในประเทศ และในระดับบุคคลภายในสถาบันของรัฐ และใช้ทฤษฎีตัวแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย (George C. Edward, 1980) แนวคิดหลักธรรมาภิบาล การบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ การวางระบบควบคุมภายในตามแนว COSO การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์การ การปลูกจิตสำนึกบริการสาธารณะด้านค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ และวินัยในการปฏิบัติงาน

จากทฤษฎีข้างต้นพอสรุปได้ว่า ปัญหาการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทยส่วนใหญ่เกิดจากอำนาจผูกขาดของข้าราชการ ระดับของการใช้อำนาจในการวินิจฉัยที่ข้าราชการมีอำนาจตามกฎหมาย และระดับของความรับผิดชอบ (responsibility) การตรวจสอบได้ (accountability) และความโปร่งใส (transparency) ภายในสถาบัน ซึ่งการทุจริตขึ้นอยู่กับ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความไม่ซื่อสัตย์ 2) โอกาสที่เอื้ออำนวย และ 3) ปัจจัยจูงใจ นอกจากนี้ระบบโครงสร้างของอำนาจหน้าที่ภายในองค์การ ตามความสัมพันธ์ของอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ มีส่วนทำให้เกิดปัญหาการทุจริต นอกจากนี้ยังมีความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล การสิ้นเปลือง หรือการทุจริตในโรงพยาบาลภาครัฐของไทย ด้านความเชื่อถือได้ของรายงานการเงินและด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรี รายงานงบการเงินที่เผยแพร่ต่อสาธารณชนไม่มีความถูกต้อง ไม่น่าเชื่อถือ และไม่ทันตามกำหนดเวลา รวมทั้งไม่มีการปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาการทุจริตของโรงพยาบาลภาครัฐ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นปัญหาหลักที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้งระบบ คือ โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน โดยมีสถิติเกิดความเสียหายจากการทุจริตในเขตพื้นที่ 5 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาการทุจริตเป็นปัญหาที่สำคัญ และมีความจำเป็นที่ต้องมีการศึกษาวิจัยในแง่ของรัฐประศาสนศาสตร์ตามแนวความคิดการบริหารยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันการทุจริต เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาการทุจริตในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งใน

ด้านการออกแบบและกำหนดวิธีปฏิบัติเพื่อที่จะควบคุมภายในและป้องกันการทุจริต โดยนำแนวปฏิบัติที่ดีขององค์การอื่นเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริต การออกแบบระบบงาน ระบบการควบคุมภายใน และการมีส่วนร่วมกับประชาชน โดยใช้ทฤษฎีตัวการ - ตัวแทน (Principal-agent theory) ของคลิทการ์ด (Klitgaard, 1988) ในการวิเคราะห์สาเหตุของการทุจริตตั้งแต่ระดับระหว่างประเทศ ในประเทศและในระดับบุคคล ภายในสถาบันของรัฐ และใช้ทฤษฎีตัวแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างที่มีปัจจัย (George C. Edward, 1980) แนวคิดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นลักษณะและวิถีทางของการใช้อำนาจในการใช้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจและทางสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งครอบคลุมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ การบริหารภาครัฐซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานด้านสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง นำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารยุทธศาสตร์ในการป้องกันการทุจริตของโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อลดความรุนแรงหรือลดแนวโน้มในการทุจริตภายใต้สถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทย
2. เพื่อศึกษาผลการบริหารยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทย
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการบริหารยุทธศาสตร์ เพื่อป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทย

ขอบเขตการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

- 1) การดำเนินงานโดยใช้ระบบการควบคุมภายในตามแนว COSO หมายถึง การกำหนดนโยบายการดำเนินงานที่ชัดเจน การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายในเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการเงินการบัญชีความถูกต้องและความครบถ้วนของการบันทึกบัญชี การจัดทำข้อมูลทางการเงินที่เชื่อถือได้อย่างทันเวลา และดำเนินการตรวจสอบตามหน้าที่ที่ได้รับ
- 2) การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์การ หมายถึง การกำหนดขั้นตอนวิธีการการจัดการเพื่อลดความเสี่ยง และแก้ปัญหาความเสี่ยงด้านการทุจริตของหน่วยงาน

3) การบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง ระบบการบริหารงบประมาณที่ประกอบด้วย การจัดทำแผนการใช้งบประมาณ การอนุมัติงบประมาณการเบิกจ่าย การตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ และการรายงานผลการใช้งบประมาณ

4) การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการที่ยึดถือปฏิบัติตามหลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักความรับผิดชอบต่อหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม และหลักความเสมอภาค

5) การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด หมายถึง ผู้บริหารและบุคลากรในโรงพยาบาลมีการใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบเกี่ยวกับระเบียบพัสดุ และการเงิน การคลัง

6) การปลูกจิตสำนึกบริการสาธารณะด้านค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ และวินัยในการปฏิบัติงาน หมายถึง กระบวนการการสร้างค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ และการสร้างวินัยภายในองค์กร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชนทั่วประเทศ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งสิ้น 835 แห่งทั่วประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2554) ประกอบด้วย โรงพยาบาลศูนย์ จำนวน 25 แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป จำนวน 69 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน จำนวน 741 แห่ง โดยมีจำนวนผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 116,577 คน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรเป้าหมายในการวิจัย จำแนกตามประเภทของโรงพยาบาล และกลุ่มตัวอย่างโรงพยาบาล โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างโรงพยาบาล จำนวน 265 แห่ง จากโรงพยาบาลทั้งสิ้น 835 แห่ง ขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ จำนวน 1,187 คน

ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาในการศึกษา ตุลาคม 2554 - มิถุนายน 2556

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ วุฒิ การศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่การงาน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เงินเดือนและค่าตอบแทน ค่าใช้จ่ายประจำเดือน หน่วยงานที่สังกัด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการบริหารยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทย ประกอบด้วย 6 ด้าน จำนวนทั้งสิ้น 96 ข้อ ที่ผ่านการพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลความสำเร็จการบริหารยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันการทุจริตในโรงพยาบาลภาครัฐของไทย จำนวน 6 ข้อ คือ การบริหารพัสดุด้วยความโปร่งใส การรับบุคลากรปฏิบัติงานใหม่ด้วยความโปร่งใส การพิจารณาเลื่อนตำแหน่งหรือโยกย้ายอย่างเป็นธรรม การเบิกจ่ายเงินให้กับเจ้าหน้าที่หรือผู้มีสิทธิรับเงินด้วยความถูกต้อง การจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ด้วยความโปร่งใสและเป็นธรรม การบริหารงานด้วยความโปร่งใส

ตอนที่ 4 คำถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. งานวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในมนุษย์ภายในของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดที่เป็นแหล่งเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เพื่อนำไปใช้ในการขออนุญาตเก็บข้อมูลจากข้าราชการและลูกจ้างประจำในโรงพยาบาลภาครัฐที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยจัดทำจดหมายปิดผนึกพร้อมแบบสอบถามถึงผู้ตอบแบบสอบถามชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการตอบแบบสอบถามและการรักษาความลับของข้อมูล และตอบกลับถึงผู้วิจัยตามจำนวนผู้ให้ข้อมูล
4. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอเก็บข้อมูลพร้อมกับแนบจดหมายปิดผนึกและแบบสอบถามในข้อ 3 ตามจำนวนผู้ให้ข้อมูลของแต่ละโรงพยาบาล
5. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ส่งกลับทางไปรษณีย์ได้ 1,126 คน คิดเป็นร้อยละ 94.86

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหาร
โรงพยาบาลภาครัฐของไทย

ขั้นตอน	ตัวแปร	R^2	R^2 adj.	b	SE. (b)	b adj.	p
1	การปฏิบัติตามหลัก ธรรมาภิบาล (X_5)	.497	.497	.520	.423		.000
2	การปลูกจิตสำนึกบริการสาธารณะ ด้านค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ และวินัย (X_6)	.508	.507	.188	.187		.000
3	การบังคับใช้กฎหมาย อย่างเคร่งครัด (X_4)	.517	.516	.177	.134		.000
4.	การดำเนินงานโดยระบบการ ควบคุมภายในตามแนว COSO (X_1)	.521	.519	.168	.153		.005
5.	การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์การ (X_2)	.524	.522	-.116	-.115		.006
	ค่าคงที่	.467					

ในวิเคราะห์ถดถอยพหุ ด้วยวิธี Stepwise Multiple Regression Analysis พบว่า
ทั้ง 5 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับผลการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาล
ภาครัฐของไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรที่ถูกเลือกในขั้นตอนแรก ได้แก่ ด้านการปฏิบัติ
ตามหลักธรรมาภิบาล โดยสามารถอธิบายความผันแปรของผลการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการ
การทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทยได้ร้อยละ 49.7 ($p=.000$, $R^2 = 0.497$)
สำหรับตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเพิ่มเข้าไปตามลำดับ คือ การปลูกจิตสำนึกบริการสาธารณะ
ด้านค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ และวินัย ได้ร้อยละ 50.8 ($p=.000$, $R^2 = .507$)
การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดได้ร้อยละ 51.7 ($p=.000$, $R^2 = .516$) การดำเนินงานโดย
ระบบการควบคุมภายในตามแนว COSO ได้ ร้อยละ 52.1 ($p=.000$, $R^2 = .519$) การบริหาร
ความเสี่ยงทั่วทั้งองค์การได้ร้อยละ 52.4 ($p=.006$, $R^2=.522$) ตัวแปรทั้ง 5 สามารถร่วมกัน
อธิบายความผันแปรผลการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐ
ของไทย ได้ร้อยละ 52.2 ($R^2=.522$) จากความผันแปรทั้งหมด ดังสมการและรายละเอียด
ในตาราง

$$Y = .467 + .520 X_5 + .188 X_6 + .177 X_4 + .168 X_1 - .116 X_2$$

- 1) ใช้ความถี่ร้อยละ เมื่อบรรยายข้อมูลส่วนบุคคล
- 2) ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ในการวิเคราะห์ วิจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐ
- 3) ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุเพื่อวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลความสำเร็จในการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐ

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทย พบว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล การปลูกจิตสำนึกบริการสาธารณะด้านค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ และวินัยการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด การดำเนินงานโดยระบบการควบคุมภายในตามแนว COSO การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทย สามารถทำนายผลการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทยได้ ร้อยละ 52.2 โดยการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลทำนายร้อยละ 49.7 การปลูกจิตสำนึกบริการสาธารณะ ร้อยละ 1 การบังคับใช้กฎหมายร้อยละ 1 การดำเนินงานโดยระบบการควบคุมภายในตามแนว COSO และการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร ร้อยละ 0.3 ตามลำดับ จึงสรุปได้ว่า ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติที่สังกัดในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชนในแต่ละภูมิภาค พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทย โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ปัจจัยการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล การปลูกจิตสำนึกบริการสาธารณะด้านค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ และวินัย การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด การดำเนินงานโดยระบบการควบคุมภายในตามแนว COSO การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร ส่วนตัวแปรการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพไม่มีผลทำให้เกิดความสำเร็จในการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทย กล่าวโดยสรุป ถ้ามีการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล การปลูกจิตสำนึกบริการสาธารณะ ด้านค่านิยม คุณธรรม ความซื่อสัตย์ และวินัย การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด การควบคุมภายในตามแนว COSO และการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรจะทำให้การบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตประสบผลสำเร็จ

2. ผลการบริหารยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทย พบว่า ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติที่สังกัดในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน

ในแต่ละภูมิภาคมีความคิดเห็นว่าการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทยอยู่ในระดับสูง

3. ปัญหาอุปสรรคการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทย พบว่า มีการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตัวการนำสินทรัพย์ราชการไปใช้ส่วนตัวการบริหารงานพัสดุการจัดซื้อจัดจ้างไม่ถูกต้องตามระเบียบ ประเด็นของการสมยอม (ฮั้วประมูล) การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะเพื่อให้เกิดประโยชน์ บางคนก็เห็นการทุจริตเป็นเรื่องปกติ สาเหตุที่ทำให้เพิกเฉยหรือไม่แจ้งเบาะแสหรือร้องเรียนคือ กลัวไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หรือการถูกกลั่นแกล้ง ผู้บริหารสูงสุดไม่เห็นความสำคัญ ไม่ได้รับการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ทราบที่ทั่วทั้งทุกภาคหน่วย และช่องทางการแจ้งยังไม่เป็นที่แพร่หลาย การให้รางวัล/ความดีความชอบแก่บุคลากรตามระดับความดีเด่นของผลงานองค์การนั้น ผู้นำบางคนให้รางวัลความดีความชอบแก่บุคลากรระบบอุปถัมภ์ รางวัล/และคำชมเชย มีเฉพาะพวกพ้องที่มีผลประโยชน์เอื้อกันเท่านั้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทย

การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทยมากที่สุดนั้น เนื่องจากการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นลักษณะและวิถีทางของการใช้อำนาจในการใช้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจและทางสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งครอบคลุมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ การบริหารภาครัฐ ภาระรับผิดชอบรอบตัวบทกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาความโปร่งใสและข้อมูลข่าวสารซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีของคัลทการ์ด เมติ เพลโต เพรสแมน จอห์นสัน สมาคมวิชาชีพ 5 สมาคม (sponsoring organization) : COSO ERM และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) และสอดคล้องกับการศึกษาของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) ที่วิเคราะห์การให้ประเทศต่าง ๆ กู้เงินเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ : 2547) พบว่า ปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการฟื้นฟู ระบบเศรษฐกิจของประเทศคือ การที่ประเทศนั้นมีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีทำให้เกิดประสิทธิภาพ การตอบสนองความคาดหวังและความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ เกิดความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ เกิดความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้เกิดการมีส่วนร่วม ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหาพร้อมในกระบวนการตัดสินใจ เกิดการกระจายอำนาจ เกิดหลักนิติธรรม มีการใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ

ข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม เกิดความเสมอภาค ได้รับการปฏิบัติและได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยก เกิดฉันทามติ มีการหาข้อตกลงทั่วไป ภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง

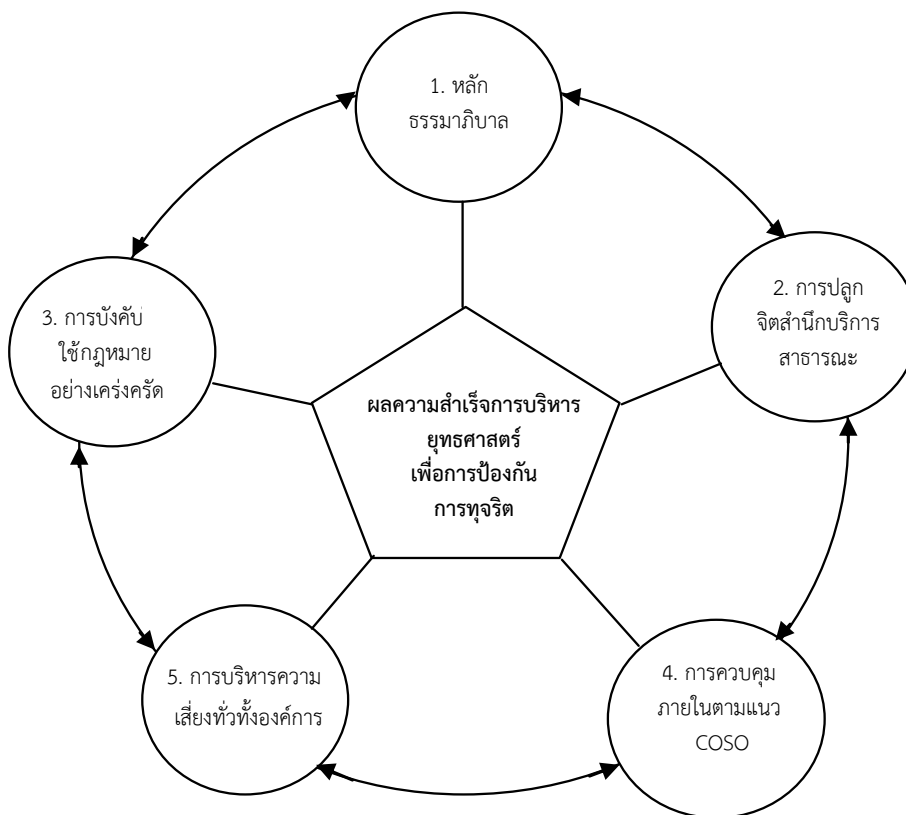
การปลูกจิตสำนึกบริการสาธารณะ ด้านค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์และวินัยเป็นปัจจัยมีผลต่อความสำเร็จในการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 เนื่องจากจิตสำนึกบริการสาธารณะนี้เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับผู้บริหารและผู้บริหารราชการทุกคน ที่จะต้องเป็นคนเก่ง คนดี มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถทำงานอย่างสุจริต เพื่อให้สังคมมีประสิทธิภาพ โดยต้องเข้ามามีส่วนร่วมสร้างแนวความคิดใหม่ให้แก่แต่ละบุคคลตระหนักกว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องร่วมรับผิดชอบต่อความเป็นไปในสังคม และต้องเสียสละ มุ่งเน้นการสร้างเยาวชนให้ตระหนักถึงการทุจริตด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของธีรภัทร เสรีรังสรรค์ (2549) ที่ได้ส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีภายในหน่วยงาน สร้างจิตสำนึกแก่บุคลากรในหน่วยงานให้ตระหนักในหน้าที่ของตนเอง โดยยึดหลักศีลธรรม จริยธรรม คุณธรรม ความรับผิดชอบมากกว่าการใช้มาตรการทางกฎหมาย เป็นต้น มีการกำหนดนโยบายและยึดถือระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด มีเกณฑ์การคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานที่มีประสิทธิภาพมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ จัดให้มีการอบรมบุคลากรทุกระดับในหน่วยงานให้มีความรู้ ซื่อสัตย์ ยึดหลักคุณธรรม จัดทำแผนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัด มีการให้รางวัล พร้อมประชาสัมพันธ์และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง กำหนดกฎระเบียบ นโยบาย วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และวิธีการบริหารงานบุคคล โครงสร้างการจัดองค์กรให้ชัดเจนไม่ซ้ำซ้อน ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน ปลูกฝังจิตสำนึกและสร้างศรัทธาให้เจ้าหน้าที่ทุกคนตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบบนพื้นฐานแห่งจริยธรรม คุณธรรม ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเป็นปัจจัยมีผลต่อความสำเร็จในการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทยเป็นลำดับที่ 3 การบังคับใช้กฎหมาย เป็นการใช้อำนาจกฎหมาย ข้อบังคับในการบริหารด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ และส่งผลให้ผู้ปฏิบัติเปิดเผยราคากลางในการจัดซื้อจัดจ้าง ให้บริการอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม พร้อมกับเฝ้าระวังตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง สอดคล้องกับการศึกษาของธีรภัทร เสรีรังสรรค์ (2549) ที่กล่าวว่ากำหนดนโยบายและยึดถือระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด การมีบทลงโทษผู้กระทำผิดอย่างรัดกุม ชัดเจน และเป็นธรรมจะส่งผลต่อการป้องกันการทุจริตในโรงพยาบาลภาครัฐในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด บรรลุเป้าหมาย มีผลทำให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติเกิดความตระหนักมีจิตสำนึกมีการบังคับใช้กฎหมายในการปฏิบัติงาน

การดำเนินงานโดยระบบการควบคุมภายในตามแนว COSO เป็นปัจจัยมีผลต่อความสำเร็จในการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทย สอดคล้องกับ อุษณา ภัทธนตรี (2547) กล่าวว่า กระบวนการปฏิบัติงานที่ทุกคนในองค์กรตั้งแต่คณะกรรมการบริหารโรงพยาบาล ผู้บริหารทุกระดับและปฏิบัติมีบทบาทความรับผิดชอบร่วมกันการควบคุมภายในกำหนดขึ้นเพื่อสร้างความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลในการบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินบัญชีที่เผยแพร่ต่อสาธารณชน มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และทันต่อเวลา อีกทั้งผู้บริหารต้องมั่นใจว่าองค์การมีการปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์การเป็นปัจจัยมีผลต่อความสำเร็จในการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทย เนื่องจากความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่หน่วยงานที่ดีต้องคิดวิเคราะห์ภายใต้องค์ประกอบอย่างเป็นระบบ เป็นการจัดวางแผน วิเคราะห์หาปัจจัยสาเหตุที่อาจจะนำมาซึ่งการเกิดปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานภายใต้กระบวนการเชิงเหตุผลก่อนที่จะเกิดปัญหามาขึ้นจริง โดยมีนโยบายของการบริหารความเสี่ยงครอบคลุมถึงยุทธศาสตร์ มีประสิทธิภาพ ลดข้อผิดพลาดด้วยการประเมินและปรับปรุงกระบวนการบริหารความเสี่ยง พร้อมกับติดตามผลการบริหารความเสี่ยง สอดคล้องกับการศึกษาของ ดุลยา ไชยเศรษฐ์ (2543) พบว่า การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์การมีความสัมพันธ์และได้รับการสนับสนุนในกระบวนการบริหาร การควบคุมภายในในการบริหารความเสี่ยงดำเนินไปอย่างมีระบบ โปร่งใส ยุติธรรม ตรวจสอบได้ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ แนวทางเหล่านี้จะเป็นผลให้การนำนโยบายไปใช้อย่างเป็นระบบสามารถตรวจสอบได้

2. ผลการบริหารยุทธศาสตร์ป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐของไทย ปัจจัย 5 ด้านที่ส่งผลการดำเนินการ เกิดผลความสำเร็จในการบริหารงานพัสดุด้วยความโปร่งใส มีระบบการดำเนินการรับบุคลากรใหม่ มีระบบพิจารณาเลื่อนตำแหน่งโยกย้ายอย่างเป็นธรรม เบิกจ่ายเงินให้กับเจ้าหน้าที่หรือผู้มีสิทธิรับเงินด้วยความถูกต้องตามระเบียบ พร้อมกับให้มีการจัดซื้อยา เวชภัณฑ์ โปร่งใส และเป็นธรรม เป็นรูปแบบที่มีผลต่อความสำเร็จการบริหารยุทธศาสตร์ การป้องกันการทุจริตในโรงพยาบาลภาครัฐ ภายใต้บริบทของประเทศไทยประสบผลสำเร็จโดยมีทฤษฎีตัวการ - ตัวแทน (Principal-agent theory) ของ Klitgaard แนวคิดในการลดและป้องกันการทุจริตของเมดิ แนวคิดการควบคุมภายในตามแนว COSO และหลักการของ ERM ที่ได้พัฒนามาจากหลักการของ COSO ดังแผนภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ผลการวิจัยเรื่องนี้สามารถนำไปใช้ในการสร้างองค์ความรู้ให้กับผู้บริหารโรงพยาบาล หรือหน่วยงานที่มีลักษณะใกล้เคียง โดยจัดให้มีหลักสูตรรองผู้อำนวยการฝ่ายการแพทย์ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารนักบริหารการแพทย์และสาธารณสุขระดับสูง และควรบรรจุวิชาการในด้านหลักธรรมาภิบาล การปลูกจิตสำนึกบริการสาธารณะ การบังคับใช้กฎหมาย การวางระบบการควบคุมภายใน การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร โดยกำหนดระเบียบให้เป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับผู้บริหารหน่วยงาน ที่จะต้องผ่านการอบรมหลักสูตรนี้ก่อนเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร ซึ่งจะเป็นการเพิ่มศักยภาพและตระหนักรู้ให้ผู้บริหารที่จะมีความสำนึกในคุณธรรม จริยธรรม และหลักเสี่ยงการทุจริต

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

รัฐบาลโดยกระทรวงสาธารณสุขควรร่วมมือกันในการปราบปรามและป้องกันการทุจริตในโรงพยาบาล โดยให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติต้องร่วมมือกันในการติดตาม สนับสนุน ช่วยเหลือ

แก้ไขปัญหาอุปสรรค ในการนำยุทธศาสตร์ปราบปรามและป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาล ภาครัฐสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขไปปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ในการจัดการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้สนใจสามารถนำเรื่องนี้ไปศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาปัญหาเชิงลึกในด้านอื่น ๆ ของผลการบริหารยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันการทุจริตในการบริหารโรงพยาบาลภาครัฐสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข หรือโรงพยาบาลสังกัดหน่วยงานอื่น ๆ หรืออาจเป็นองค์การที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สำนักงานมัย เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์กว้างขวางมากยิ่งขึ้นในด้านการป้องกันการทุจริต

เอกสารอ้างอิง

- ดุษยา ไชยเศรษฐ. (2543). กลยุทธ์ในการทุจริตการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุข : ศึกษาเฉพาะในเขตภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร และสังคีต พิริยะรังสรรค์. (2537) **คอร์รัปชันกับประชาธิปไตยไทย**. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2554). **การจัดทำประมวลจริยธรรมและจรรยาข้าราชการพลเรือน ยุทธศาสตร์การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาในภาครัฐ กำหนดแนวทางการส่งเสริมจริยธรรม**. มปท.
- สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. (2545). **ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544**. กรุงเทพฯ : สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สำนักสถิติพยากรณ์. (2547). **การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน**. กรุงเทพฯ : สำนักสถิติพยากรณ์.
- อุษณา ภัทรมนตรี. (2547). **การตรวจสอบภายในสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ : เทกซ์แอนด์เจอร์นัลพับลิเคชั่น จำกัด.
- Edwards, George C. (1980). **Implementing public policy**. California : Congressional Quarterly Press.
- Klitgaard. (2006). **Controlling Corruption**. Berkeley : University of California Press.

- Matie, A. (2011). Assessing the Anti-corruption Strategies: Theoretical and Empirical Model. **Journal of Management and Strategy**. Volume 2. No.1. (23-40).
- Minzberg, Henry. (1994). **The rise and fall of strategic planning**. Hartfordshire : Prcntice Hall international
- Pressman. Jeffrey L. and Aaron Wildavsky. (1984). **Implementation : how great expectations in Washington are dashed in Oakland : or, why it's amazing that federal programs work at all, this being a saga of the Economic Development Administration as told by two sympathetic observers who seek to build morals on a foundation of ruined hopes**. Berkeley : University of California Press.

การพัฒนาเว็บล็อกเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในการเรียนการสอน

วิชาเทคโนโลยีการศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

Developing Weblog for the Educational Technology Class of

Muban Chombueng Rajabhat University

สุจิตตรา จันทร์ลอย

สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณภาพของบทเรียนด้วยเว็บล็อกสำหรับใช้ในการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีการศึกษา 2) เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนเว็บล็อกพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีการศึกษา 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อกระบวนการในการใช้เว็บล็อกเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ในการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพของบทเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้เว็บล็อกพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า

1) ผลการประเมินคุณภาพของบทเรียนด้วยเว็บล็อก ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบเว็บล็อก และด้านการวัดและการประเมินผล รวมทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54

2) ผลการประเมินประสิทธิภาพของการใช้เว็บล็อกเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์บทเรียนมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.40/94.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

3) ผลความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้เว็บล็อกพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในวิชาเทคโนโลยีการศึกษาประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบสื่อการสอน และด้านการวัดและการประเมินผล พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้เว็บล็อกพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในวิชาเทคโนโลยีการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.60

คำสำคัญ : เว็บล็อก/ บทเรียนออนไลน์

Abstract

The purpose of this research was to construct and study the quality of weblog for the course of educational technology of Muban Chombueng Rajabhat university. The sample consisted of 30 third-year students in computer education. Mean and standard deviation were used to analyze the data.

The results of this study were:

1. The quality of weblog instruction in 3 components: content, design and assessment were at the high quality.
2. The efficiency of developed weblog gained 80.40/94.73 of E1/E2.
3. The satisfaction about all factors of weblog course was in good level.

Keywords : weblog, online lesson program

บทนำ

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีผู้ศึกษาวิธีและเทคนิคการสอนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้เนื่องจากวิธีการคิดวิเคราะห์มีการปฏิบัติตามหลักการเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบและมีความสำคัญอย่างยิ่งอีกทั้งทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะของการนำไปปรับแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ มีนักวิชาการที่ศึกษาข้อมูลจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในการเรียนรู้ทางการศึกษาต้องให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกคิด ฝึกตั้งคำถาม เพราะคำถามเป็นเครื่องมือในการได้มาซึ่งความรู้ควรให้ผู้เรียนฝึกการ ถาม-ตอบ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระจำในเรื่องที่ศึกษารวมทั้งได้ฝึกการใช้เหตุผล การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ ฝึกค้นหาคำตอบจากเรื่องที่เรียนในบทเรียนได้ (ทิตนา แหมมณี, 2548) การศึกษาในยุคนี้เป็นโลกแห่งสังคมอุดมปัญญาที่ถือว่ากำลังรู้ความสามารถของประชากรเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ความพร้อมของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ตและโปรแกรมสำหรับรูปในปัจจุบันทำให้ผู้สอนและผู้เรียนมีทางเลือกในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น บล็อก (Blog) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน บล็อกอาจเป็นหนึ่งในทางเลือกที่หลากหลายของการแสดงข้อมูลในอินเทอร์เน็ตจึงมีคุณสมบัติที่เด่นและเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการเรียนการสอน การใช้บล็อกเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนการสอนอาจจะเป็นอีกทางเลือกของผู้สอนและผู้เรียน (ทรงศรี สรณสถาพร และธนายุส ธนธิตี, 2549) ในวงการศึกษามีการนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนแบบผสมผสานได้ดี โดยบล็อกจะทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่าง

ผู้สอนกับผู้เรียนหรือผู้เรียนกับผู้เรียนได้ตลอดเวลา บล็อกจึงเป็นสื่อการสอนที่จะช่วยให้ครูสามารถประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนด้านใดก็ได้ที่สะดวกและพัฒนาประสิทธิภาพของผู้เรียนได้มากขึ้น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาโดยตรงจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ผลการใช้สื่อทางด้านเว็บบล็อกในการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ สำหรับผู้เรียนเพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ ทักษะ ทศนคติ และการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาทั้งด้านความคิดในบทเรียนที่สอดแทรกในกิจกรรม แบบทดสอบบนเว็บบล็อก ให้เกิดทักษะความคิดองค์ความรู้ใหม่ และส่งเสริมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนที่ใช้เว็บบล็อกในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ผลการใช้เว็บบล็อกเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อสร้างเว็บบล็อกในรายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
2. หาประสิทธิภาพของบทเรียนเว็บบล็อกพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
3. ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้เว็บบล็อกของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 150 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาเทคโนโลยีการศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 30 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. คุณภาพใช้เว็บบล็อกในการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
2. ประสิทธิภาพของเว็บบล็อกในการเรียนการสอนรายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
3. ความพึงพอใจที่มีต่อการใช้เว็บบล็อกเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

เครื่องมือการวิจัย

1. บทเรียนรายวิชาเทคโนโลยีการศึกษาด้วยเว็บบล็อก
2. แบบประเมินคุณภาพของบทเรียนรายวิชาเทคโนโลยีการศึกษาด้วยเว็บบล็อก
3. แบบทดสอบระหว่างเรียน – แบบทดสอบหลังเรียน
4. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนรายวิชาเทคโนโลยีการศึกษาด้วยเว็บบล็อก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำบทเรียนในรายวิชาเทคโนโลยีการศึกษาด้วยเว็บบล็อกที่สร้างเสร็จที่ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาข้อบกพร่อง เช่น ด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา ด้านกราฟิกที่ใช้ ด้านการออกแบบรูปแบบนำเสนอเว็บบล็อก และด้านการประเมินผล แล้วรวบรวมข้อบกพร่องต่าง ๆ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข

2. ผู้วิจัยนำบทเรียนในรายวิชาเทคโนโลยีการศึกษามาบนเว็บบล็อกที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงมาทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของเว็บบล็อก โดยผู้วิจัยอธิบายการศึกษากับเรียนบนเว็บบล็อก โดยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบระหว่างเรียน บทเรียนหน่วยที่ 1-5 บนเว็บบล็อก เมื่อทดสอบเสร็จแล้ว ผู้เรียนศึกษาบทเรียนหน่วยการเรียนรู้ต่อจนจบ หลังจากนั้น ผู้เรียนทำแบบทดสอบระหว่างเรียน หน่วยที่ 6-10 ของหน่วยการเรียนรู้

3. เมื่อเรียนจบให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยนำผลคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน มาวิเคราะห์หาแนวโน้มประสิทธิภาพของบทเรียน นำผลคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของเว็บบล็อก ตามเกณฑ์ E_1/E_2

4. นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนด้วยเว็บบล็อกมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนด้วยเว็บบล็อก

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องของแบบประเมินคุณภาพของบทเรียนบนเว็บบล็อก แบบทดสอบระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2. หาประสิทธิภาพของบทเรียนบนเว็บบล็อก โดยการหาค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ซึ่งกำหนดตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

3. การวิเคราะห์คุณภาพความพึงพอใจของบทเรียนด้วยเว็บบล็อก โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาผลการใช้เว็บล็อกพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการประเมินคุณภาพของบทเรียนรายวิชาเทคโนโลยีการศึกษาด้วยเว็บล็อก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบบทเรียนเว็บล็อก และด้านการวัดและการประเมินผล รวมทุกด้าน อยู่ในระดับดีมากและระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินคุณภาพของบทเรียนรายวิชาเทคโนโลยีการศึกษาด้วยเว็บล็อก

รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
	$\bar{X}$	S	ระดับคุณภาพ
ด้านเนื้อหา	4.50	0.29	ดีมาก
ด้านการออกแบบบทเรียนเว็บล็อก	4.73	0.05	ดีมาก
ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.39	0.11	มาก
ผลการประเมินคุณภาพโดยรวม	4.54	0.15	ดีมาก

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพของเว็บล็อกเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ วิชาเทคโนโลยีการศึกษา สรุปผลประเมินคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ที่ค่าเฉลี่ยรวม 4.54 สำหรับคะแนนที่มีคุณภาพสูงสุด คือ ด้านการออกแบบเว็บล็อก ในรูปแบบการนำเสนอมีความเหมาะสมระดับผู้เรียน การใช้รูปแบบ gadget เมนู หน้าจอหลัก หน้าจอแต่ละบทเรียนมีความสวยงามและรูปแบบในบทเรียนสามารถกระตุ้นความสนใจผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ที่ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.73 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.05 รองลงมาคือ ด้านเนื้อหา โดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก คือ ภาษามีความถูกต้องและเข้าใจง่ายในบทเรียน เนื้อหาในเว็บล็อกมีความสอดคล้องกับการนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.50 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.29 และด้านการวัดผลและประเมินผล ข้อคำถามของข้อสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.39 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.11

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของการใช้เว็บล็อกเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์บทเรียนวิชาเทคโนโลยีการศึกษา พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียน (E_1) ที่ร้อยละ 80.40 และเมื่อทดสอบหลังเรียน (E_2) ซึ่งมีประสิทธิภาพที่ 94.73 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้เว็บล็อกพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบบทเรียนเว็บล็อก และด้านการวัดและการประเมินผล พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนเว็บล็อก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนวิชาเทคโนโลยีการศึกษาด้วยเว็บบล็อก

รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
	$\bar{X}$	S	ระดับพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา	4.64	0.48	มากที่สุด
ด้านการออกแบบบทเรียนเว็บบล็อก	4.59	0.48	มากที่สุด
ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.59	0.48	มากที่สุด
ผลการประเมินประสิทธิภาพโดยรวม	4.60	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนวิชาเทคโนโลยีการศึกษาด้วยเว็บบล็อกโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.60 สำหรับผลประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนในระดับพึงพอใจมากที่สุด อันดับ 1 คือ ด้านเนื้อหา ผู้เรียนพึงพอใจเนื้อหาของ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนกับเพื่อน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.77 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.43 อันดับ 2 คือ ด้านการออกแบบบทเรียนเว็บบล็อก ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ผู้เรียน พึงพอใจการออกแบบหน้าจอหลักและหน้าจอแต่ละบทเรียนมีความสวยงามเหมาะสม ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.73 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.45 และอันดับ 3 ด้านการวัดและการประเมินผล ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ผู้เรียนพึงพอใจการตั้งคำถามในข้อสอบมีการกระตุ้นกระบวนการคิด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.63 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.49

อภิปรายผลการวิจัย

1) ผลการประเมินคุณภาพของการใช้เว็บบล็อกเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาเทคโนโลยีการศึกษา สรุปผลประเมินคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ที่ค่าเฉลี่ยรวม 4.54 สำหรับคะแนนที่มีคุณภาพสูงสุด คือ ด้านการออกแบบเว็บบล็อก ในรูปแบบการนำเสนอมีความเหมาะสมระดับ ผู้เรียน การใช้รูปแบบ gadget เมนู หน้าจอหลัก หน้าจอแต่ละบทเรียนมีความสวยงามและรูปแบบในบทเรียนสามารถกระตุ้นความสนใจผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ที่ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.73 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.05 รองลงมาด้านเนื้อหาโดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก คือ ภาษามีความถูกต้องและเข้าใจง่ายในบทเรียน เนื้อหาในเว็บบล็อกมีความสอดคล้องกับการนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.50 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.29 และด้านการวัดผลและประเมินผล ข้อคำถามของข้อสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.39 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.11 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี ขัมมณี (2544) ได้ทำการศึกษาว่า การเรียนรู้ที่เป็นทักษะทางปัญญา ประกอบด้วย 4 ทักษะย่อยซึ่งแต่ละระดับเป็นพื้นฐานของกันและกันตามลำดับซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ที่เป็นการเชื่อมโยงสิ่งเร้ากับการตอบสนองและความต่อเนื่องของการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของมณฑิรา พันธุ์อ้น (2551) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบร่วมมือโดยใช้เว็บบล็อกของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการประเมินอยู่ในระดับดี

2) ผลการประเมินประสิทธิภาพของการใช้เว็บบล็อกเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในการเรียนการสอนวิชาเทคโนโลยีการศึกษา พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียน (E_1) ที่ร้อยละ 80.40 และเมื่อทดสอบหลังเรียน (E_2) ซึ่งมีประสิทธิภาพที่ 94.73 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 โดยที่คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียน (E_1) เท่ากับ 80.40 ส่วนประสิทธิภาพโดยวัดจากคะแนนการทำแบบทดสอบหลังเรียน (E_2) เท่ากับ 94.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ในสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ 80/80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อาจจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากแบบทดสอบระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนนั้น ผู้สอนมุ่งเน้นและเชื่อมโยงกับเนื้อหาในบทเรียนแต่ละบทเรียนบนเว็บบล็อกโดยยึดหลักตามกรอบแนวคิดทักษะการคิดวิเคราะห์ของมาร์ซาโน ปรียานุช สถาวรมณี (2548) ได้ศึกษาว่า ทฤษฎีการคิดวิเคราะห์สามารถหลอมรวม ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านการจำแนก ด้านการจัดหมวดหมู่ ด้านการสรุป ด้านการประยุกต์ และด้านการคาดการณ์ เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่เรียนด้วยเว็บบล็อกมาพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหาและเกิดองค์ความรู้ใหม่ได้อย่างดีสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สายพิน งามสง่า (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาและหาประสิทธิภาพเว็บช่วยสอนวิชาการออกแบบและการสร้างเว็บเพจร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยการใช้เว็บบล็อกนี้ได้รับการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ผลการประเมินอยู่ในระดับดี พบว่า บทเรียนการใช้เว็บบล็อกที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.92/84.96 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80

3) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนวิชาเทคโนโลยีการศึกษาด้วยเว็บบล็อกโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.60 สำหรับผลประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนในระดับพึงพอใจมากที่สุด อันดับ 1 คือ ด้านเนื้อหา ผู้เรียนพึงพอใจเนื้อหาของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนกับเพื่อน มีค่า ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.77 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.43 อันดับ 2 คือ ด้านการออกแบบบทเรียนเว็บบล็อก ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ผู้เรียนพึงพอใจการออกแบบหน้าจอหลักและหน้าจอแต่ละบทเรียนมีความสวยงามเหมาะสม ซึ่งมีค่า ($\bar{x}$) 4.73 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.45 และอันดับ 3 ด้านการวัดและการประเมินผล ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ผู้เรียนพึงพอใจการตั้งคำถามในข้อสอบมีการกระตุ้นกระบวนการคิด ซึ่งมีค่า ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.63 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.49 จากการศึกษาของผู้วิจัยอาจเป็นเพราะรูปแบบการเรียนการสอนมีความแตกต่างจากเดิม นักศึกษาจึงสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองจากแหล่งข้อมูลที่ทันสมัย ได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ในกิจกรรมแต่ละบทเรียนของหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้สอนตั้งไว้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกกลุ่ม ตลอดจนการสังเคราะห์ประเด็นความรู้ สรุปแนวคิด สาระความรู้และเผยแพร่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับของ คันสนีย์ เลียงพานิชย์ (2012) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจจากการใช้เว็บเครือข่ายสังคมเป็นเครื่องมือการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ พบว่า การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาจากการสอนโดยใช้เว็บเครือข่ายสังคมเป็นเครื่องมือ นั้น อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.50 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.50 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า รายการที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ การสร้างบรรยากาศส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมี

ค่าเฉลี่ย 4.67 ผลการประเมินความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. การสอนโดยใช้เว็บบล็อก ผู้สอนควรแนะนำขั้นตอนการใช้ให้ผู้เรียนก่อนการเรียนเพื่อให้เข้าใจและรู้ถึงวิธีการใช้ให้เข้ากับการเรียนแบบใหม่ได้อย่างเหมาะสม
2. การจัดการเรียนการสอนสำหรับการเขียนโดยการใช้แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการและเว็บบล็อกควรคำนึงถึงปัจจัยด้านต่าง ๆ เช่น จำนวนผู้เรียนในชั้นเรียนกับจำนวนคอมพิวเตอร์ที่มีในชั้นเรียน ควรมีปริมาณที่เท่ากัน ตัวอย่างสำหรับความเหมาะสมคือ หนึ่งคนต่อหนึ่งเครื่อง
3. สำหรับการสอนด้วยเว็บบล็อกควรคำนึงถึงความเร็วของอินเทอร์เน็ตซึ่งมีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ไม่ควรช้าจนเกินไปเพราะจะเกิดความเบื่อหน่าย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การเรียนได้

เอกสารอ้างอิง

- ทรงศรี สรณสถาพร และธนายุส ธนธิติ. (2549). การใช้บล็อก (blog) ในการเรียนการสอน.วารสาร ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 4, 1-2 (มิถุนายน 2549 –มีนาคม 2550) : 54-68.
- ทศนา แคมมณี. (2550). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริญญช สดาวรรณ. (2548). การพัฒนากิจกรรมในหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิง วิเคราะห์ของนักเรียน. ปรียัญญานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- เปี่ยมศักดิ์ หาญสุรีย์. (2553). การศึกษาการใช้เว็บบล็อกของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระราชวรมน. (2542). เอกสารพัฒนากระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- มณฑิรา พันธุ์อ้น. (2551). การศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบร่วมมือ โดยใช้เว็บบล็อกของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คันสนีย์ เลี้ยงพานิชย์. (2555). การศึกษาผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจจากการใช้เว็บเครือข่าย สังคมเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิทยาการ คอมพิวเตอร์. โปรแกรมวิทยาศาการสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัย ราชภัฏนครราชสีมา.
- สายพิน งามสง่า. (2552). การพัฒนาและหาประสิทธิภาพเว็บช่วยสอนวิชาการออกแบบ และการสร้างเว็บเพจร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยการใช้เว็บบล็อก.มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

**การศึกษาผลการใช้แนวการสอนการเขียนโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บล็อก
เพื่อเพิ่มความสามารถในการเขียนเพื่อการสื่อสารในรายวิชาเทคโนโลยีการสื่อสาร
เพื่อการศึกษา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง**
**Teaching by Using Weblog to Enhance Writing Ability of the Student Enrolled
in the Course of Educational Communicating Technology**

สุธิดา ชูเกียรติ

สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการใช้เว็บล็อกเพื่อเพิ่มความสามารถในการเขียนเพื่อการสื่อสาร 2) ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเขียนโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บล็อก 3) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้เว็บล็อก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่เรียนวิชาเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 30 คน โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบระหว่างเรียน – หลังเรียน วัดความสามารถเรื่องการเขียนเพื่อการสื่อสารด้วยเว็บล็อก แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเขียนเพื่อการสื่อสารด้วยเว็บล็อก และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อแนวการสอนการเขียนเพื่อการสื่อสารโดยเน้นกระบวนการ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนจากการใช้แนวการสอนการเขียนโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บล็อก สูงกว่าก่อนเรียน
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเขียนโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บล็อกอยู่ในระดับมากที่สุด โดยกิจกรรมการเขียนในชั้นเรียน และการแสดงงานเขียนผ่านทางคอมพิวเตอร์ ทำให้เกิดความรู้สึกภูมิใจเนื่องจากได้แสดงความสามารถในการเขียนอย่างแท้จริง ชอบทักษะการเขียนเพราะสนุก และไม่น่าเบื่อ การนำงานเขียนมาแสดงในคอมพิวเตอร์เป็นเรื่องที่ง่ายและสะดวก
3. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้แนวการสอนการเขียนโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บล็อก อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก โดยเฉพาะในด้านเนื้อหาของบทเรียนที่มีต่อแนวการสอนการเขียนเพื่อการสื่อสารโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บล็อก

คำสำคัญ : เว็บล็อก/ การพัฒนาทักษะการเขียน

Abstract

The purposes of this study were to investigate the effect of the teaching by using weblog to enhance the writing ability in communication and to study the motivation and the satisfaction of the students in learning using weblog. The sample derived by purposive sampling, consisted of first-year students enrolled in the course of educational communicating technology in the semester of 1/2012. Research instruments included a pretest-posttest, a motivation questionnaire and a satisfaction questionnaire. Descriptive statistics were percentage, mean and standard deviation.

Results indicated that 1) posttest scores were significantly higher than pretest score 2) students had the high level of motivation of learning with the interesting of weblog environment and 3) the satisfaction was in good level.

Keywords : teaching with weblog, developing writing ability

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการติดต่อสื่อสารกันเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด และสร้างความเข้าใจร่วมกันในสังคม การใช้ภาษาเพื่อติดต่อสื่อสารโดยการฟัง พูด อ่าน และเขียน การเขียนจึงเป็นทักษะหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญมากในชีวิตประจำวันเพราะเป็นสื่อกลางในการสะท้อนความรู้ ความคิด และความต้องการของผู้เขียนไปยังผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านทราบในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ ดังที่สนธิ ตั้งทวี (2529) และนภดล จันทรเพ็ญ (2535) ได้กล่าวถึงความสำคัญในการเขียนว่า การเขียนเป็นเครื่องแสดงออกถึงความรู้ ความคิด สติปัญญาและความรู้สึกของมนุษย์ การเขียนเป็นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารโดยถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรไปสู่ผู้อ่านให้รับรู้และเข้าใจ ด้วยเหตุนี้การเขียนจึงเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงความรู้สึกรู้สึกและความคิดของผู้เขียน

แม้ว่าการเขียนจะมีวัตถุประสงค์หลักดังกล่าวแต่เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับการเรียนการสอนเขียนในปัจจุบัน ทักษะการเขียนถือได้ว่าเป็นทักษะที่ยากที่สุดสำหรับผู้สอนและผู้เรียน เนื่องจากทักษะการเขียนเป็นทักษะที่สอนยาก ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเขียนน้อย ไม่มีแรงจูงใจในการเรียนทักษะการเขียน วิไลพร ธนสุวรรณ (2536) กล่าวว่า การเขียนเป็นทักษะที่ซับซ้อนไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เป็นทักษะที่ต้องฝึกฝน อาศัยความพยายามและมีความตั้งใจที่จะสื่อความรู้สึกนึกคิดของตนเอง อีกทั้งการเขียนเป็นทักษะที่ยากและสลับซับซ้อนทั้งในเรื่องของ

การใช้ภาษาเพราะผู้เขียนต้องขบคิดแก้ปัญหาว่าจะถ่ายทอดความคิดที่มีอยู่ให้ปรากฏเป็นตัวหนังสือได้อย่างไรจึงจะสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจได้ตรงกัน นิธิดา อติภทรนันท์ (2542) พบว่า นักเรียนไม่สามารถเขียนได้ เขียนไม่เป็นเพราะไม่มีทักษะการเขียน ไม่รู้ว่าจะเขียนอะไร เนื่องจากขาดการฝึกฝน ขาดความรู้ด้านไวยากรณ์ รวมทั้งกระบวนการสอนเขียนยังไม่เป็นระบบ ผลก็คือ คุณภาพการเขียนไม่ดี นักเรียนขาดการฝึกหัด ขาดความรู้ และประสบการณ์ในด้านการเขียนจึงเป็นเหตุให้เกิดความเบื่อหน่าย ขาดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (อุไรวรรณ ศรีวิวงศ์, 2543)

นอกจากแนวการสอนเขียนโดยเน้นกระบวนการกับการนำสื่อคอมพิวเตอร์มาช่วยส่งเสริมในการเรียนการสอนนั้นจะส่งผลต่อความสามารถในทักษะการเขียนของผู้เรียนแล้ว ยังส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเขียนของผู้เรียนด้วย โดยสื่อคอมพิวเตอร์จะเป็นสิ่งกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนมากขึ้น นอกจากนี้การนำผลงานเขียนแสดงผ่านเว็บบล็อกเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียน ใส่ใจ ทุ่มเทให้กับงานเขียนของตนเองมากขึ้น เพราะผู้ที่อ่านงานเขียนมิได้มีเพียงเพื่อนเท่านั้น ยังมีผู้ที่สนใจคนอื่น ๆ เข้ามาอ่านอีกด้วย ดังนั้นการนำงานเขียนแสดงในเว็บบล็อกจึงสามารถสร้างแรงจูงใจของผู้เรียนได้อีกทาง สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2536) กล่าวถึงแรงจูงใจว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้ สัมฤทธิ์ผลในการเรียนนอกจากจะขึ้นอยู่กับความสามารถยังขึ้นอยู่กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ นักเรียนที่มีความสามารถสูงแต่ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ก็จะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนต่ำ นอกจากนี้ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2534) ได้กล่าวว่าแรงจูงใจเป็นแรงเสริมที่เกิดจากทั้งภายในและภายนอกเป็นขวัญและเป็นกำลังใจในการเรียนรู้ การทำงาน การที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนให้เกิดผลดีนั้นต้องมีการพัฒนาแรงจูงใจ มีการจัดสภาพการเรียนการสอนและการทำงานโดยให้บทเรียนที่เหมาะสมกับสติปัญญา ความสามารถของผู้เรียน ส่วนฉัตรสุตา หาญประกอบสุข (2541) กล่าวว่า แรงจูงใจที่มีบทบาทและมีความสำคัญต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และความสำเร็จมากที่สุด คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานหรือเรียนได้ดีกว่าผู้อื่น มีความทะเยอทะยาน มีโอกาสประสบผลสำเร็จมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ นอกจากนี้เว็บบล็อกสามารถสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเขียนในหลายด้าน กล่าวคือ การแสดงงานเขียนจากการสอนโดยใช้แนวการสอนเขียนโดยเน้นกระบวนการของผู้เรียนผ่านเว็บบล็อกเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเขียนมากขึ้น เนื่องจากเว็บบล็อกเป็นเสมือนเวทีแสดงที่เปิดโอกาสให้ผู้อ่านคนอื่น ๆ ที่สนใจในงานเขียนของนักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ผู้เขียนเอง ก็จะได้รับประโยชน์จากความคิดเห็นของผู้อ่านโดยการนำข้อมูลเหล่านี้มาปรับปรุงแก้ไขงานเขียนของตนเองให้สมบูรณ์มากขึ้น นอกจากนี้การนำงานเขียนแสดงในเว็บบล็อกยังเป็นการกำหนดเป้าหมายในการเขียนของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนมีเป้าหมายในการเขียน ผู้เรียนก็จะมีแรงจูงใจ มีความใส่ใจที่จะทำงานเขียนของตนเองให้ออกมาให้ได้ที่สุดอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาระหว่างเรียนและหลังเรียนโดยการใช้แนวการสอนการเขียนโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บล็อก
2. เพื่อศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเขียนโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บล็อก
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้แนวการสอนการเขียนโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บล็อก

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนศึกษาในรายวิชาเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์การศึกษา ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวนนักศึกษา 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจากนักศึกษาที่มีผลการเรียนในระดับเดียวกัน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ผลสัมฤทธิ์การเขียนเพื่อการสื่อสาร
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเขียนโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บล็อก
3. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้แนวการสอนการเขียนโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บล็อก

เครื่องมือการวิจัย

1. แนวการสอนการเขียนเพื่อการสื่อสารโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บล็อก
2. แบบทดสอบระหว่างเรียน-หลังเรียน วัดความสามารถเรื่องการเขียนเพื่อการสื่อสารด้วยเว็บล็อก
3. แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเขียนเพื่อการสื่อสารด้วยเว็บล็อก
4. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อแนวการสอนการเขียนเพื่อการสื่อสารโดยเน้นกระบวนการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยอธิบายวิธีการศึกษาการใช้แนวการสอนการเขียนให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนเบื้องต้นในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ทั้ง 15 หน่วยการเรียนรู้
2. ผู้วิจัยใช้วิธีการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ในห้องเรียน แล้วให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบระหว่างเรียนเพื่อเก็บคะแนน
3. ผู้วิจัยอธิบายวิธีการศึกษาบทเรียนการเขียนเพื่อการสื่อสารบนเว็บบล็อกให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการใช้เว็บบล็อกและการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนบนเว็บบล็อก
4. ผู้เรียนเข้าสู่บทเรียนเว็บบล็อกการเขียนเพื่อการสื่อสาร เพื่อศึกษาเนื้อหาพร้อมทำแบบทดสอบระหว่างเรียนบนเว็บบล็อกของแต่ละหน่วยการเรียนรู้
5. เมื่อศึกษาบทเรียนจบในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องทำแบบทดสอบหลังเรียนทดสอบความสามารถในการเขียน และวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเขียนหลังเรียน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบ ได้แก่ แบบทดสอบหลังเรียน แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเขียน และทำแบบวัดความพึงพอใจมีต่อแนวการสอนการเขียนเพื่อการสื่อสารโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บบล็อก
6. นำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนไปทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ
7. วิเคราะห์แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเขียนเพื่อการสื่อสารโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บบล็อก
8. วิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแนวการสอนการเขียนเพื่อการสื่อสารโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บบล็อก วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบประเมินคุณภาพของเว็บบล็อก และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
2. วิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธีของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) สูตร KR-20
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
5. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ t-test

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาผลการใช้แนวการสอนการเขียนโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บล็อก เพื่อเพิ่มความสามารถในการเขียนเพื่อการสื่อสารในรายวิชาเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการศึกษา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระหว่างเรียนและหลังเรียน ในการเขียนเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาในการใช้แนวการสอนการเขียนโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บล็อก จำนวนนักศึกษา 30 คน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 24.28 และผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 28.53 และเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน (paired Samples Test)

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{x}$	S	t-test	Sig.
แบบทดสอบระหว่างเรียน	30	24.23	3.91	-15.07*	.000
แบบทดสอบหลังเรียน	30	28.53	1.14		

2. ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเขียนของผู้เรียนโดยการใช้แนวการสอนเขียนเพื่อการสื่อสารด้วยเว็บล็อก พบว่า 2.1) กิจกรรมการเขียนในชั้นเรียน และการแสดงงานเขียนผ่านทางคอมพิวเตอร์ ช่วยให้นักศึกษาเกิดความภาคภูมิใจเนื่องจากได้แสดงความสามารถในการเขียนอย่างแท้จริง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.73 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.98 อันดับ 2 ข้าพเจ้าชอบทักษะการเขียนเพราะสนุกและไม่น่าเบื่อ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.67 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.96 และอันดับ 3 การนำงานเขียนมาแสดงในคอมพิวเตอร์เป็นเรื่องที่ง่ายและสะดวก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.63 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) เท่ากับ 0.95

3. ผลการประเมินคุณภาพความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้แนวการสอนการเขียนโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บล็อกมีทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาบทเรียน ด้านการออกแบบเว็บล็อก และด้านการเก็บข้อมูลและประเมินผล แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินคุณภาพของแบบประเมินแอปพลิเคชัน

รายการประเมิน	ระดับคะแนน	
	$\bar{x}$	ระดับคุณภาพ
1. ด้านเนื้อหาบทเรียน	4.25	มาก
2. ด้านการออกแบบเว็บล็อก	4.35	มาก
3. ด้านการเก็บข้อมูลและประเมินผล	4.49	มาก
รวมเฉลี่ย	4.36	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจบทเรียนด้วยเว็บบล็อก ในระดับมากที่ค่าเฉลี่ย 4.36 โดยมีความพึงพอใจด้านเนื้อหาบทเรียนที่ค่าเฉลี่ย 4.25 ด้านการออกแบบเว็บบล็อกที่ค่าเฉลี่ย 4.35 และด้านการเก็บข้อมูลและประเมินผลที่ค่าเฉลี่ย 4.49

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนและหลังเรียน ในการเขียนเพื่อการสื่อสารของนักศึกษาในการใช้แนวการสอนการเขียนโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บบล็อก จากการสรุปผลดังกล่าวสามารถอภิปรายได้ดังนี้ คะแนนผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.33 และคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 95.33 และเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนพบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของสายพิน งามสง่า (2552) ผลการวิจัยพบว่า เว็บช่วยสอนวิชาการออกแบบและการสร้างเว็บเพจร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยการใช้เว็บบล็อกที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 84.96/80.92 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่า คะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงให้เห็นว่าเว็บช่วยสอนวิชาการออกแบบและการสร้างเว็บเพจร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยการใช้เว็บบล็อกที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้

2. ผลการศึกษาแรงจูงใจในการเขียนโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บบล็อก กิจกรรมการเขียนในชั้นเรียน จากการสรุปผลดังกล่าวสามารถอภิปรายได้ดังนี้ ผู้เขียนสามารถแสดงงานเขียนผ่านทางคอมพิวเตอร์ทำให้เกิดความภาคภูมิใจเนื่องจากได้แสดงความสามารถในการเขียนอย่างแท้จริง ผู้เขียนชอบทักษะการเขียนเพราะสนุกและไม่น่าเบื่อ ผู้เขียนสามารถนำงานเขียนมาแสดงในคอมพิวเตอร์เป็นเรื่องที่ง่ายและสะดวกซึ่งทุกข้อมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.47 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญชีวา ว่องนิตติธรรม (2551) ซึ่งได้ศึกษาการใช้แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการและเว็บบล็อกเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเขียนของนักเรียนระดับก้าวหน้า พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเขียนก่อนการเรียนโดยใช้แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการและเว็บบล็อก มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเขียนในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบกับหลังการเรียนโดยใช้แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการและเว็บบล็อก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ซึ่งถือว่ามีความแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเขียนในระดับสูง จะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าสูงขึ้นมาจากค่าเฉลี่ยก่อนเรียน

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้แนวการสอนการเขียนโดยเน้นกระบวนการด้วยเว็บบล็อก จากการสรุปผลดังกล่าวสามารถอภิปรายได้ดังนี้ บทเรียนบนเว็บบล็อกให้

ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาได้เช่นเดียวกับเรียนจากผู้สอน บทเรียนบนเว็บบล็อกเพิ่มทักษะในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การใช้รูปแบบ gadget เมนูในเว็บบล็อกเหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียนมีความพึงพอใจบทเรียนด้วยเว็บบล็อก อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.36 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีภักดิ์ เนิ่งเยาว์ (2552) ผลความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่างในการใช้เว็บบล็อกเพื่อการพัฒนาการเขียนเรียงความ ผลที่ได้คือ การประเมินความพึงพอใจต่อผู้เรียนที่มีต่อเว็บบล็อก โดยการศึกษาแบบการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองในรายวิชาการวรรณกรรมท้องถิ่น ผลที่ได้คือ การประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาการเขียนเรียงความ ที่ถูกประเมินโดย กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยรวมทุกส่วนเท่ากับ 4.64 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยเท่ากับ 0.45 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้พบว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. การสอนโดยใช้เว็บบล็อกผู้สอนควรแนะนำขั้นตอนการใช้ให้ผู้เรียนก่อนการเรียนเพื่อให้เข้าใจและรู้ถึงวิธีการใช้ให้เข้ากับการเรียนแบบใหม่ได้อย่างเหมาะสม
2. การจัดการเรียนการสอนสำหรับการเขียนโดยการใช้แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการและเว็บบล็อก ควรคำนึงถึงปัจจัยด้านต่าง ๆ เช่น จำนวนผู้เรียนในชั้นเรียนกับจำนวนคอมพิวเตอร์ ที่มีในชั้นเรียน ควรมีปริมาณที่เท่ากัน ตัวอย่างสำหรับความเหมาะสมคือ หนึ่งคนต่อหนึ่งเครื่อง
3. สำหรับการสอนด้วยเว็บบล็อก ควรคำนึงถึงความเร็วของอินเทอร์เน็ตซึ่งมีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมากไม่ควรช้าจนเกินไปเพราะจะเกิดความเบื่อหน่าย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ได้

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชีวา ว่องนิตธิธรรม. (2551). การใช้แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการและเว็บบล็อกเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเขียนของนักเรียนระดับก้าวหน้า. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ฉลอง ทับศรี. (2535). การเลือกใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฉัตรสุตา หาญประกอบสุข. (2541). การใช้ชุดการแนะแนวเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดบ้านม้า อำเภอมือง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- นภดล จันทรเพ็ญ. (2535). **การใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : แสงศิลป์การพิมพ์.
- นิธิดา อติภทรนันท์. (2542). **การเจรจาเพื่อหาความหมาย : กระบวนการเรียนการสอนเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้ข้อคิดเห็นจากเพื่อนและครูเพื่อปรับปรุงงานเขียน Negotiation of meaning: peer review and teacher conference in writing instruction**. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปรีภักดิ์ เนื่องเยาว์ (2552). **การสร้างเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาการเขียนเรียงความเรื่อง “คำขวัญอำเภอของฉัน” โดยการศึกษาแบบการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองในรายวิชา วรรณกรรมท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2534). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมฯ.
- พูนรัตน์ แสงหนุ่ม. (2538). **ผลของวิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการที่มีต่อความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ และความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียนของนักศึกษาโปรแกรมภาษาอังกฤษ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- วิไลพร ธรรมวรรณ. (2536). **เทคนิคการสอนการเขียนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษา**. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สนธิ ตั้งทวี. (2529). **การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สมศรี ธรรมสารโสภณ. (2535). **การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบเน้นกระบวนการและแบบเน้นผลงาน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2536). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายพิน งามสง่า. (2552). **การพัฒนาและหาประสิทธิภาพเว็บช่วยสอนวิชาการออกแบบและการสร้างเว็บเพจร่วมมือกับการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยการใช้เว็บบล็อก**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- อุไรวรรณ ศรีธวัช. (2543). **การใช้โครงสร้างหนังสือพิมพ์ในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษและความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Murry, D. M. (1978). **Internal revision : a process of discovery**. In C.R. Cooper and L. Odell (Eds), *research on composing* (pp. 85-103) Urbana. IL: NCTE Rinehart, S.D.

**ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมกับการบริหารตามหลักอิสลาม
ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี**
**The Relationship between Rajavadudham and Principle
of Islam in Islam School Administration in Bangkok
and Nonthaburi Province**

ไอยุบ เจริญสุข

สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักราชวสดีธรรมกับการบริหารงานตามหลักอิสลามโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวม 2) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักราชวสดีธรรมของผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวม และ 3) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักอิสลามของผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี ประชากรที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรีจำนวน 765 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 288 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัย พบว่า

- 1) ระดับการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
- 2) ระดับการบริหารงานตามหลักอิสลามโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
- 3) ระดับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักราชวสดีธรรมกับการบริหารงานตามหลักอิสลามโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมเป็นบวกอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การบริหารตามหลักราชวสดีธรรม/ การบริหารตามหลักอิสลาม/ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the relationship between Rajavadiidham (administrator's tactics) and Islam principles in Islam school, 2) study level of Rajavadiidham and Islam principle employed in Islam school administration. The sample consisted of 288 administrators from Islam school in Bangkok and Nonthaburi province. Research instruments was the questionnaire. Data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and correlation.

Results indicated that 1) the Rajavadiidham and the Islam principle were employed in school administration in high level, 2) the relationship between Rajavadiidham and Islam principle was positive and in high level.

Keywords : Rajavadiidham, Islam principle, Islam school administration

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นศูนย์รวมแห่งจิตใจและเชื่อมความสามัคคีของปวงชนทั้งชาติให้สมานฉันท์เป็นหนึ่งเดียวกัน ทรงเป็นองค์ศาสนูปถัมภกและทรงเปรียบเสมือนสัญลักษณ์เชื่อมระหว่าง “ความรักชาติ” และ “การศรัทธาในศาสนา” นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พุทธศักราช 2489 ถึงปัจจุบัน พระองค์ทรงดำรงไว้ซึ่งธรรมทั้งปวงและทรงเปรียบประดุจแสงสว่างที่คอยส่องนำทางการพัฒนาประเทศให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนมาโดยตลอดเวลาอันยาวนานนี้ด้วยมีพระปณิธานอันแน่วแน่กล้าที่จะทรงเสียสละประโยชน์ส่วนพระองค์อีกทั้งยังพระราชทานคำสอนและมีพระจริยวัตรอันเป็นแบบอย่างที่ดีงาม ซึ่งล้วนแต่นำประโยชน์สุขมาสู่พสกนิกรชาวไทยทั้งชาติสมดังที่ได้พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการเป็นพระราชสัตยาธิษฐานเนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พุทธศักราช 2493 ที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2550) สำหรับหลักราชวสดีธรรมคือธรรมที่เป็นหลักในการปฏิบัติราชการ ซึ่งมีสาระสรุปได้เป็น 3 องค์ประกอบหลัก 49 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบหลัก 3 ประการได้แก่ หลักธรรมที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนของประชาชนต่อพระราชา หลักธรรมที่เกี่ยวกับการควบคุมตนเอง และหลักธรรมที่เกี่ยวกับการทำงาน (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2549) และหลักคำสอนของศาสนาอิสลามตามแบบอย่างของศาสนาอิสลามแบ่งได้ 3 หมวด ดังนี้ หลักการศรัทธา

หลักจริยธรรม และหลักการปฏิบัติ อาทิเช่น (อัศศีตถ) มีสัจจะ พุทฺธจริงทำจริง ไม่เคยโกหกอะมานะฮ คือ ซื่อสัตย์ (คุณลักษณะ) มีความรับผิดชอบ เป็นที่ไว้วางใจได้ (อัลพะฎอนะฮ) มีความฉลาดสามารถ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ (อัลพะฎอนะฮ) มีความฉลาดสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ (อัสตัสลิหม) มีมนุษยสัมพันธ์และเมตตาธรรม (อัลอาฎิ้ล) ผู้ทรงคุณธรรม ยืนหยัดบนหลักการที่ถูกต้อง เป็นต้น

อนึ่งปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญโดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร และนนทบุรีหลายแห่งสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและมีระบบ เป็นที่ยอมรับของ หน่วยงานราชการและชุมชน แต่ยังมีที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษาเท่าที่ควรอันเนื่อง มาจากปัญหาดังนี้ 1) ระบบการบริหารจัดการของผู้บริหารในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม บางส่วนยังไม่เป็นมืออาชีพ การบริหารจัดการยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร การกระจายอำนาจใน การตัดสินใจยังมีน้อย ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารการศึกษา 2) บุคลากร บางส่วนไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้งวิชาศาสนาและ วิชาสามัญ ทำให้บางครั้งเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ 3) มีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะใช้พัฒนาได้ อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากโรงเรียนส่วนมากยังต้องอาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นหลักใน การดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยเงินอุดหนุนที่ได้รับส่วนใหญ่จะใช้เป็นค่าจ้าง เงินเดือน ของบุคลากรเกือบทั้งหมด และงบประมาณในส่วนที่เหลือไม่มากพอที่จะใช้ในการบริหารจัดการ ยังขาดงบประมาณในส่วนของการสร้างอาคารเรียนและการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย (อนุญามาอุดดิน ซอลีฮียะ, 2550, หน้า 3)

ผู้วิจัยในฐานะนักศึกษาศาขากการบริหารการศึกษา ได้ศึกษาหลักราชวสดีธรรม 3 องค์ประกอบหลัก (พระมหาวชิตร ดิสสุทฺโต 2505) คือ ธรรมที่เป็นหลักในการปฏิบัติราชการ และสามารถนำมาปรับใช้ในการทำงานของตนเองและองค์กรได้เป็นอย่างดี และหลักการอิสลาม 5 ประการตามคุณลักษณะของศาสดามุฮัมมัดมหาบุรุษแห่งอิสลาม (กิตีมา อมรทัต อุ่น หมั่นทวี และจริญ มะลูลิหม, 2540) มีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลัก ราชวสดีธรรมกับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินนโยบาย การบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานคร และนนทบุรีให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวม

2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารตามหลักอิสลามในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวม

3. เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างหลักราชวสตีธรรมกับหลักการอิสลามในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีจำนวน 51 โรงเรียน ๆ ละ 15 คน รวมเป็นจำนวน 765 คน

1.2 ผู้วิจัยดำเนินการโดย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krajcie and Morgan, 1970) ใช้การสุ่มอย่างง่ายได้จำนวนผู้บริหาร 288 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหาและตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรที่ 1 ได้แก่ หลักราชวสตีธรรม 3 องค์ประกอบหลัก ดังต่อไปนี้

2.1.1 หลักธรรมที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อพระราชาโดยตรง

2.1.2 หลักธรรมที่เกี่ยวกับการควบคุมตนเอง

2.1.3 หลักธรรมที่เกี่ยวกับการทำงาน

2.2 ตัวแปรที่ 2 ได้แก่ หลักการอิสลาม 5 ประการ ตามคุณลักษณะของศาสต้ามุฮัมมัดมหาบุรุษแห่งอิสลาม ดังนี้

2.2.1 อัศศิดุก (الصِّدْق) มีสัจจะพูดจริงทำจริงไม่เคยโกหก

2.2.2 อัลอะมานะฮฺ (الْأَمَانَةُ) มีความรับผิดชอบเป็นที่ไว้วางใจได้

2.2.3 อัลฟะฎอนะฮฺ (الْفُطْآنَةُ) มีความฉลาดสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้

2.2.4 อัตตบลิฆ (التَّبْلِيغُ) มีมนุษยสัมพันธ์สามารถสร้างความเข้าใจแก่คนทุกคนได้

2.2.5 อัลอาก์ล (الْعَادِلُ) ผู้ทรงคุณธรรมยืนหยัดบนหลักการที่ถูกต้อง

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักราชวสตีธรรมจำนวน 49 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักอิสลามจำนวน 50 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. นำหนังสือขออนุญาตถึงผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 โรงเรียน และเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถาม
4. จัดหมวดหมู่ของข้อมูลในแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางด้านสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

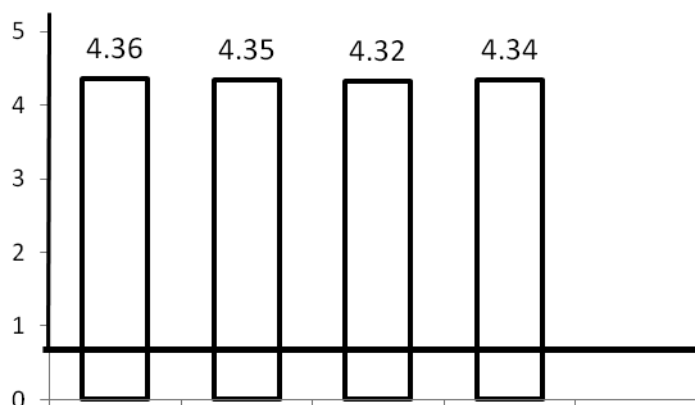
1. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมกับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
2. วิเคราะห์ระดับการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีทุกด้านโดยค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)
3. วิเคราะห์ระดับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีทุกด้านโดยค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย มีดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมกับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี พบว่ามีความสัมพันธ์ ($r = .649$) มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับค่อนข้างสูงในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในระดับสูงมาก และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักราชวสดีธรรม รายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ ในทางบวกทั้ง 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในระดับสูงทุกด้าน ส่วนผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมกับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในระดับสูงมาก และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมรายด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกทั้ง 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ระดับสูงทุกด้าน

2. ระดับการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับดังภาพประกอบต่อไปนี้

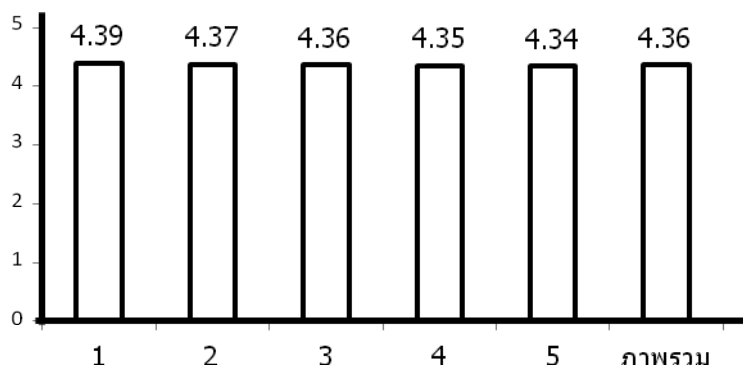

ภาพประกอบที่ 1

ระดับการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี

จากภาพประกอบที่ 1 พบว่า ภาพรวมของระดับการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.34 ด้านหลักธรรมที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อพระราชาโดยตรง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.36 ด้านหลักธรรมที่เกี่ยวกับการควบคุมตนเองมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.35 และหลักธรรมที่เกี่ยวกับการทำงานที่ดีมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.32 ตามลำดับ

3. ระดับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับ ดังแสดงเป็นภาพรวมต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 2

ระดับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี

จากภาพประกอบที่ 2 พบว่า ภาพรวมของระดับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.36 โดยในด้านอัตตบิลิฮ์ (التَّبْلِيغُ) มีมนุษยสัมพันธ์สามารถสร้างความเข้าใจแก่คนทุกคนได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.39 ด้านอัลอาฎิล (الْعَادِلُ) ผู้ทรงคุณธรรมยืนหยัดบนหลักการที่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.37 ด้านอัลอะมานะฮ์ (الْأَمَانَةُ) มีความรับผิดชอบเป็นที่ไว้วางใจได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.36 ด้านอัลฟะฮฺมานะฮ์ (الْفَهْمَانَةُ) มีความฉลาดสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.35 และด้านอัศศิดق (الصِّدْقُ) มีสัจจะพูดจริงทำจริงไม่เคยโกหก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.34

อภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 “เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมกับการบริหารตามหลักอิสลามของการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี” พบว่าการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับมากกับการบริหารตามหลักอิสลามของการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวม ซึ่งตอบรับกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมกับการบริหารตามหลักอิสลามของการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีเป็นบวกอยู่ในระดับมาก” สำนักงานข้าราชการพลเรือนได้จัดทำประมวลจริยธรรมและจรรยาข้าราชการพลเรือนตามพ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 โดยยึดกรอบจริยธรรม 9 ประการของผู้ตรวจราชการแผ่นดิน 10 ประการ คือ

1. ความรู้ดังพระราชดำรัสของพระเจ้าอยู่หัวว่า “...ปัญหาทุกอย่างไม่ว่าเล็กหรือใหญ่มีทางแก้ไขได้ ถ้ารู้จักคิดได้สติปฏิบัติได้ถูก การคิดได้ดีนั้นมิใช่การคิดได้ด้วยลูกคิดหรือด้วยสมองกล เพราะถึงโลกเราในปัจจุบันจะวิวัฒนาการไปมากเพียงใดก็ตาม ก็ยังไม่มีเครื่องมืออันวิเศษชนิดใดสามารถขบคิดแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างสมบูรณ์ การขบคิดวินิจฉัยปัญหาจึงต้องใช้สติปัญญาคือคิดด้วยสติรู้ตัวอยู่เสมอเพื่อหยุดยั้งและป้องกันความประมาทพลาดผิดและอคติต่าง ๆ มิให้เกิดขึ้นช่วยให้การใช้ปัญญาพิจารณาปัญหาต่าง ๆ เป็นไปอย่างเที่ยงตรง ทำให้เห็นเหตุเห็นผลที่เกี่ยวข้องกันเป็นกระบวนการได้กระจ่างชัดทุกขั้นตอนและวินิจฉัยได้ถูกต้องว่าปัญหาที่แท้จริงตรงไหนจะปฏิบัติแก้ไขได้โดยวิธีใด ส่วนการปฏิบัติได้ถูกนั้นคือปฏิบัติแก้ไขได้ถูกต้องตามหลักการวิชาการ หลักเหตุผล และหลักธรรม การคิดได้ดี ปฏิบัติได้ถูกนี้เป็นเรื่องที่เป็นเหตุเป็นผลประกอบกันและส่งเสริมสนับสนุนกันเป็นปัจจัยที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาทั้งในการดำรงชีวิตและการปฏิบัติกิจการงาน...” พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ 1 สิงหาคม 2539

2. ความอดทนมุ่งมั่นยึดธรรมและความถูกต้อง “...การสร้างสรรค์ตนเอง การสร้างบ้านเมืองก็ตามมิใช่ว่าสร้างในวันเดียว ต้องใช้เวลา ต้องใช้ความเพียร ต้องใช้ความอดทนเสียสละ แต่สำคัญที่สุดคือความอดทนคือไม่ย่อท้อ ไม่ย่อท้อในสิ่งที่ดีงาม สิ่งที่ดีงามนั้นทำมันน่าเบื่อ บางทีเหมือนว่าไม่ได้ผล ไม่ได้ดังใจดื้อมันครี ทำดีนี้แต่ขอรับรองว่าการทำให้ดีไม่ครีต้องมีความอดทน เวลาข้างหน้าจะเห็นผลแน่นอนในความอดทนของตนในความเพียรของตนต้องถือว่า วันนี้เราทำยังไม่ได้ผลอย่าไปท้อ บอกว่าวันนี้เราทำแล้วก็ไม่ได้ผล พรุ่งนี้เราจะต้องทำอีก วันนี้เราทำ พรุ่งนี้เราก็กทำ อาทิตย์หน้าเราก็กทำ เดือนหน้าเราก็กทำ ผลอาจได้ปีหน้าหรืออีกสองปีหรือสามปีข้างหน้า...” พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่นักเรียน นักศึกษา ครู และอาจารย์ ในโอกาสเข้าเฝ้าฯ วันที่ 27 ตุลาคม 2516

3. ความอ่อนน้อมถ่อมตนเรียบง่ายและประหยัด “การใช้จ่ายอย่างประหยัดนั้น จะเป็นหลักประกันความสมบูรณ์พูนสุขของผู้ประหยัดเองและครอบครัว ช่วยป้องกันความขาดแคลนในวันข้างหน้า การประหยัดดังกล่าวนี้จะมีผลดีไม่เฉพาะแก่ผู้ที่ประหยัดเท่านั้น ยังเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติด้วย” พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ วันที่ 31 ธันวาคม 2502

4. มุ่งประโยชน์คนส่วนใหญ่เป็นหลัก “...ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึงความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนาและการกระทำไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดเบียนจากผู้อื่น ความเจริญที่แท้มีลักษณะเป็นการสร้างสรรค์ เพราะอำนวยการประโยชน์ถึงผู้อื่นและส่วนรวมด้วย ตรงกันข้ามกับความเจริญอย่างเท็จเทียมที่เกิดขึ้นมาด้วยความประพฤตินี้ไม่เป็นธรรมของบุคคลซึ่งมีลักษณะเป็นการทำลายล้าง เพราะให้โทษบ่อนเบียนทำลายผู้อื่นและส่วนรวม การบ่อนเบียนทำลายนั้นที่สุดก็จะกลับมาทำลายตน ด้วยเหตุที่เมื่อส่วนรวมถูกทำลายเสียแล้วตนเองก็จะยืนตัวอยู่ไม่ได้ จะต้องล่มจมลงไปเหมือนกัน...” พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 10 กรกฎาคม 2518

5. รับฟังความเห็นของผู้อื่น เคารพความคิดที่แตกต่าง “สามัคคีหรือการปรองดองกัน ไม่ได้หมายความว่าคนหนึ่งพูดอย่างหนึ่ง คนอื่นต้องพูดเหมือนกันหมด ลงท้ายชีวิตก็ไม่มีความหมาย ต้องมีความแตกต่างกัน แต่ต้องทำงานให้สอดคล้องกันแม้จะขัดกันบ้างก็ต้องสอดคล้องกัน” พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาวันที่ 4 ธันวาคม 2536

6. มีความตั้งใจและความขยันหมั่นเพียร “...ความเพียรที่ถูกต้องเป็นธรรมและพึงประสงค์ นั้นคือความเพียรที่จะกำจัดความเสื่อมให้หมดไป และระวังป้องกันมิให้เกิดขึ้นใหม่อย่างหนึ่งกับความเพียรที่จะสร้างสรรค์ความดีความเจริญให้เกิดขึ้นและระวังรักษามิให้เสื่อมสลายไปอย่างหนึ่ง

ความเพียรทั้งสองประการนี้เป็นอุปการะอย่างสำคัญแก่การปฏิบัติตนปฏิบัติงาน ถ้าทุกคนในชาติจะได้ตั้งตนตั้งใจอยู่ในความเพียรดังกล่าว ประโยชน์และความสุขก็จะบังเกิดขึ้นพร้อมทั้งแก่ส่วนตัวและส่วนรวม ประเทศชาติของเราก็จะสามารถรักษาความเป็นปรกติมั่นคงพร้อมกับพัฒนาให้เจริญรุดหน้าไปได้ดังปรารถนา...” พระราชดำรัสในการเสด็จออกมหาสมาคมเนื่องในงานพระราชพิธีกาญจนาภิเษก ณ ท้องสนามหลวง วันที่ 7 มิถุนายน 2539

7. มีความสุจริตและความกตัญญู “...ท่านมีหน้าที่อันสำคัญผูกพันอยู่ ที่จะต้องตอบแทนคุณของทุกฝ่าย ที่ได้อุปการะช่วยเหลือ การทดแทนคุณนั้นมีใช้สิ่งที่ยากนัก ถ้าท่านประพฤติตนดีมีสัมมาอาชีวะเป็นหลักฐานเป็นที่เชิดชูวงศ์ตระกูลก็เป็นการได้ทดแทนคุณบิดามารดา ถ้าท่านหมั่นศึกษาค้นคว้าวิชาการให้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมแก่กาลสมัยก็เป็นการได้ทดแทนคุณครูบาอาจารย์ และในประการสุดท้าย ถ้าท่านตั้งใจทำงานทุกอย่างโดยถือประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตัวแล้วก็เป็นการได้ทดแทนคุณประชาชนคนไทยทุกคน...” พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ 26 ธันวาคม 2511

8. พึ่งตนเองส่งเสริมคนเก่ง “...ในบ้านเมืองนั้นมีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครที่จะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุข เรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีปกครองบ้านเมืองและคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้...” พระบรมราโชวาทในพิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 6 ค่ายลูกเสือวชิราวุธ อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยภูมิ วันที่ 11 ธันวาคม 2516

9. รักประชาชน “ความสามัคคีปรองดองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับความรักใคร่เผื่อแผ่ช่วยเหลือกันฉันญาติพี่น้องสองประการนี้คือ คุณลักษณะสำคัญของไทยที่ช่วยให้ชาติบ้านเมืองอยู่รอดเป็นอิสระและเจริญมั่นคงมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน” พระราชดำรัสพระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย เนื่องในวันขึ้นปีใหม่พุทธศักราช 2532 และ

10. ทำงานเพื่อประชาชน “...จิตใจที่จะเผื่อแผ่ที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันนี้ก็ไม่ต้องเสียสตางค์ใดๆ ก็ช่วยกันได้ อันนี้จะเป็นสิ่งที่ดีงามที่สุดสำหรับบุคคล และดีงามที่สุดสำหรับส่วนรวมเหมือนกันที่จะเพาะความเอ็นดูสงสารซึ่งกันและกันเมตตาซึ่งกันและกัน และช่วยซึ่งกันและกัน อย่างนี้ทำให้บ้านเมืองมีความเจริญ บ้านเมืองมีความสงบสุขอย่างดีที่สุด...” พระราชดำรัสวันที่ 27 ตุลาคม 2524

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักและน้อมนำสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทำเป็นต้นแบบและนำไปประพฤติปฏิบัติให้สมบูรณ์แบบเพื่อพัฒนาหลักราชวสดีธรรมให้แก่ตนเองและถ่ายทอดให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รู้และมีความเข้าใจหลักการอย่างถ่องแท้โดยเฉพาะหลักธรรมทางศาสนาจนเป็นพื้นฐานให้นำไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลในการดำเนินชีวิตและการทำงาน เพื่อให้ชีวิตมีคุณค่าอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 “เพื่อศึกษาระดับการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมของการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี ในภาพรวม” นั้นพบว่าระดับการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมของการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวม” พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งตอบรับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า “ระดับการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี อยู่ในระดับมาก” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานโอวาทเนื่องในวันข้าราชการพลเรือนปีพุทธศักราช 2550 ว่างานของแผ่นดินนั้นเป็นงานส่วนรวม มีผลเกี่ยวเนื่องถึงความเจริญขึ้นหรือเสื่อมลงของบ้านเมือง และสุขทุกข์ของประชาชนทุกคนข้าราชการผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดินจึงต้องสำนึกตระหนักในความรับผิดชอบที่มีอยู่และตั้งใจพยายามปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มกำลังความสามารถ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและด้วยปัญญาวิจิตรพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นความเจริญ สิ่งใดเป็นความเสื่อม อะไรเป็นสิ่งที่ต้องทำ อะไรเป็นสิ่งที่ต้องละเว้น และกำจัดอย่างชัดเจนถูกต้อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) สอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญทิว่า บุญเพ็ง (2551) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานของผู้บริหารการศึกษา ซึ่งเจริญ เพชรดี (2548) ว่ามีปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้บริหาร เช่น วุฒิการศึกษา และปัจจัยเกื้อหนุน ได้แก่ การผ่านการอบรมในการปฏิบัติงานในฐานะผู้บริหารการศึกษา ซึ่งในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ มีการคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาบุคลากร ผู้เรียนและชุมชน มีการมุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพได้ผลจริงเน้นผลถาวรเป็นระบบ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีอย่างสร้างสรรค์ และการพัฒนาวิชาชีพด้านการบริหารและการใช้นวัตกรรมดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของทรงเดช จันทรา (2545) เรื่องพฤติกรรมคุณธรรมกับพฤติกรรมปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมในด้านคุณธรรม 3 ด้านคือ คุณธรรมในการครองงาน การครองคน และการครองตนตามลำดับอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ว่ากระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความจำเป็นในอันที่จะประกอบภารกิจให้สัมฤทธิ์ผลอย่างมีคุณธรรมตามความคาดหวังของประชาชนในสังคม รวมทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 279 ได้บัญญัติให้มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 78 กำหนดให้ทุกส่วนราชการต้องจัดทำข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณข้าราชการของตนเองเพื่อเป็นมาตรฐานสำหรับให้ข้าราชการประพฤติปฏิบัติในการให้บริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับหลักวิชาและจรรยาวิชาชีพ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2552 ซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อให้ข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นข้าราชการของประชาชน ยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรม มุ่งมั่นในการรักษามาตรฐานงานตามหลักวิชาและจรรยาวิชาชีพ โดยยึดถือประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญข้อบังคับนี้จัดทำขึ้นโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ค่านิยมสร้างสรรค์ 5 ประการ ของสำนักงาน ก.พ. ค่านิยมร่วมของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการพนักงานราชการและลูกจ้างสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อกำหนดเป็นจรรยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 8 ประการ ดังนี้

1. การยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง
2. ความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบ
3. การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้
4. การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม
5. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
6. การให้ความร่วมมือในทางสร้างสรรค์
7. การมีจิตมุ่งบริการ และ
8. การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการสร้างค่านิยมเพื่อให้ตระหนักในการนำหลักราชวสดีธรรม ซึ่งเป็นธรรมในการปฏิบัติตนในการครองตน การครองคน และการครองงานที่มีในอดีตมาปรับใช้กับบุคลากรในสถานศึกษานับเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีงานศึกษาวิจัยการส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพอยู่จำนวนมากผู้บริหารและบุคลากรควรให้ความตระหนักถึงคุณค่าของหลักราชวสดีธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ กูด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ 4 ความหมาย คือ 1) รูปแบบเป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ 2) รูปแบบเป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบ 3) รูปแบบเป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด และ 4) รูปแบบเป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันซึ่งรวมตัวกันเป็น ตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม สอดคล้องกับหลักราชวสดีธรรมซึ่งเป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการครองตน ครองคน และการครองงานได้เป็นอย่างดีสำหรับผู้บริหาร (วิชญ์ เครือนาม, 2556)

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 “เพื่อศึกษาระดับการบริหารตามหลักอิสลามของการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี” นั้นในภาพรวมการบริหารตามหลักอิสลามของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและ

นนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งตอบรับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า “ระดับการบริหารตามหลักอิสลาม ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานคร และนนทบุรี อยู่ในระดับมาก” นั้น ซึ่งสอดคล้องกับ ขอชาลี บินล่าเต๊ะ (2553) ได้ศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับหลักการจัดการศึกษาอิสลามศึกษาของผู้บริหารและครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี พบว่า ระดับการดำเนินการของผู้บริหารในการจัดการศึกษาอิสลามในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากมีรายด้านเรียงตามลำดับดังนี้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทน (คอลีฟะฮฺ) ของพระองค์บนผืนแผ่นดิน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรอบรู้ (อิลมฺ) ศรัทธา (อิหม่าน) และยำเกรง (ตักวา) เพื่อทำการภักดี (อิบาดะฮฺ) ต่อพระองค์ เพื่ออบรมและขัดเกลาผู้เรียนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดั่งงามบนพื้นฐานบัญญัติของอัลกุรอานและจริยวัตรของท่านศาสดา (ซุนนะฮฺ) และเพื่อสร้างศักยภาพและพรสวรรค์ที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียนด้านวิชาการ ส่วนรูปแบบและวิธีการสอนโดยภาพรวมของครูอิสลามศึกษาด้านจรรยาบรรณโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการสอนสร้างแรงจูงใจ แรงกระตุ้น และปลุกเร้าให้ผู้เรียนสนใจการเรียน จัดการสอนโดยแสดงให้เห็นถึงความสำคัญโดยกล่าวซ้ำหลาย ๆ ครั้ง และการใช้บทดุอา (บทขอพร) ที่กล่าวถึงผลตอบแทนที่จะได้รับ สอดคล้องกับระดับการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนตาดิกาในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ของมาเรียม มะแซ (2553) พบว่า โดยภาพรวมและรายข้อ 9 ด้าน คือ ความสะอาด ความสุภาพ ความสามัคคี ความมีน้ำใจ ความมีวินัยอยู่ในระดับมาก และความซื่อสัตย์มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด ส่วนการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของอัชมาน โต๊ะมี (2555) ศึกษาวิจัย พบว่า การบริหารงานในโรงเรียนศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน

สำหรับหลักการของศาสนาอิสลามนั้น (อารง สุทธาศาสน์, 2523) ได้กล่าวถึงลักษณะของศาสนาอิสลามไว้ว่า ศาสนาอิสลามมีลักษณะแตกต่างจากศาสนาอื่นหลายประการ ประการที่สำคัญคือเป็นศาสนาที่มีบทกำหนดความเชื่อและการปฏิบัติเกือบทุกแง่มุม มีคำสอนเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ จริยศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ฯลฯ มีคำสอนทั้งในระดับนโยบายทั่ว ๆ ไป และในระดับการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน มีคำสอนเกี่ยวกับโลกหน้าและโลกนี้ อย่างสมบูรณ์ สรุปแล้วแทบจะเรียกได้ว่าไม่มีพฤติกรรมใดหรือแนวคิดใดของมนุษย์ที่จะพ้นจากขอบข่ายของศาสนาอิสลาม ส่วนต่วน สุวรรณศาสน์ (2523) กล่าวว่า เอกลักษณะที่สำคัญของศาสนาอิสลามอีกประการหนึ่งก็คือ ศาสนาอิสลามส่งเสริมในการศึกษาค้นคว้าในด้านวิชาการ ใฝ่หาความเจริญงอกงามในทางวิชาการ แต่ความเจริญก้าวหน้าต้องไม่ขัดต่อหลักศีลธรรมคำสอนของศาสนา ความเจริญจะต้องไม่นำความเสียหาย ความเดือดร้อนมาสู่สังคมส่วนรวม (เสาวนีย์ จิตต์หมวด, 2545) ว่าศาสนาอิสลามมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก ด้วย

เหตุที่วัฒนธรรมนั้นเป็นวัฒนธรรมอิสลามที่ฝังลึกในการดำเนินชีวิตหรือรูปแบบของพฤติกรรมจนสิ่งสร้างสรรค์ต่างๆ ที่นำมาจากหรืออยู่ในขอบข่ายของคัมภีร์อัลกุรอานและคำสั่งสอนของศาสนานบีมุฮัมมัดแห่งศาสนาอิสลาม และ ขจัดภัย บุรุษพัฒนา (2528) กล่าวว่า ศาสนาอิสลามมีอิทธิพลต่อวิถีทางการดำเนินชีวิตแทบจะกล่าวได้ว่าตั้งแต่เกิดจนตายทีเดียว และขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมนี้เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของสังคม และมีอิทธิพลเหนือการกระทำใด ๆ ของบุคคลในสังคมนั้นดังกล่าว อรุณ บุญชม (2556) กล่าวว่าอิสลามมีหลักในการครองตน อาทิเช่นหลักมูรอกอบะห์ คือ มีสำนึกอยู่เสมอว่าตนถูกพระเจ้าติดตามและเฝ้ามองอยู่ตลอดเวลา เมื่อมีสำนึกอย่างนี้ก็จะทำแต่ความดีไม่กล้าทำความผิดและละอายที่จะทำบาป เพราะพระเจ้ารู้และเห็นการกระทำตนทั้งในที่ลับและเปิดเผย ดังพระองค์ได้ตรัสว่า “พระองค์จะอยู่กับพวกท่านไม่ว่าพวกท่านจะอยู่ ณ ที่ใดก็ตาม” หลักอะมานะห์คือความซื่อสัตย์สุจริตการทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ท่านศาสดากล่าวไว้ว่า

" لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ "

ความว่า “ไม่มีศรัทธาสำหรับผู้ที่ไม่มีความซื่อสัตย์” ความซื่อสัตย์กับความศรัทธาในศาสนาจึงเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออกผู้ที่จะได้ชื่อว่าเป็นมุสลิม (ผู้นับถือศาสนาอิสลาม) จะต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ หากเขาไม่มีความซื่อสัตย์ เขาก็ขาดคุณสมบัติที่สำคัญในการเป็นมุสลิมของเขา

ผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารควรได้นำหลักคำสอนของศาสนาอิสลามไปประพฤติดำเนินปฏิบัติแก่ตนเองและเป็นแบบอย่างให้กับบุคลากรในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ผู้บริหารปฏิบัติงานอยู่ จากเหตุผลดังกล่าวนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหลักคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาในปัจจุบันมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะต่อให้มีทุกสิ่งพร้อมในสถานศึกษาแต่หากไร้ซึ่งความมีคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพและบุคคลในองค์กรรู้คุณค่า ก็จะไม่ส่งผลให้องค์กรเสื่อมถอยในที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสมควรอย่างยิ่งที่จะนำหลักอิสลามไปใช้เพื่อการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. จากการวิจัย พบว่า ระดับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักราชวสุตธรรมกับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารควรพัฒนาบุคลากรในด้านนี้โดยมีการวางแผนการปฏิบัติงาน คิตรีเริ่มสร้างสรรค์โดยน้อมนำหลักปรัชญาการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและหลักการอิสลามมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ
2. จากการวิจัยระดับการบริหารตามหลักราชวสุตธรรมของโรงเรียนซึ่งเป็นเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมในระดับมาก ผู้บริหารควรนำผล

การปฏิบัติงานที่ผ่านมาวิเคราะห์ ทบทวนข้อบกพร่องและปัจจัยต่าง ๆ ที่นำไปสู่ความสำเร็จเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ต้องสื่อสารผลการวิเคราะห์ให้บุคลากรได้รับรู้เข้าใจเพื่อจะได้ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน

3. จากการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี มีความสัมพันธ์กันในทางบวก ผู้บริหารต้องรักษาระดับความสัมพันธ์ในการบริหารให้อยู่ในระดับมากและควรศึกษารูปแบบการบริหารคุณภาพอื่น ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารอยู่เสมอ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2546). ขอบข่ายและภารกิจการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : cursalaadprao.
- กิตติมา อมรทัต อุ้น หมั่นทวี และจรัญ มะลูลีม, (2540). ศาสดามุฮัมมัดมหาบุรุษแห่งอิสลาม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : อิสมิคอะเคเดมี.
- ขอชาลี บินล่าเต๊ะ. (2553). หลักการจัดการศึกษาอิสลามศึกษาของผู้บริหารและครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- เจริญ เพชรดี. (2548). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาของผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- บุญทิวา บุญเพ็ง. (2551). การใช้อำนาจของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรีชา วัชรากัย. (2551). การนำการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลในภาครัฐและเอกชนได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร : เอกสารประกอบการบรรยาย. มปท.
- พระมหาวิจิตร ดิสสพโต. (2505). ราชสวัสดิธรรมหลักปฏิบัติราชการ. รัฐประศาสนศาสตร์ (Thai Journal of Public Administration) ฉบับพิเศษร่วมฉลองวันประสูติครบร้อยปีของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (3), 1.

- ถ้วน สุวรรณศาสน์. (2523). **ศาสน์ของจุฬาราชมนตรีขึ้นศตวรรษที่ 15 แห่งอิจญ์เราะฮ์ศักราช.** งานเมาลิดกลางแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร. มปท.
- ทรงเดช จันทรา. (2545). **การศึกษาพฤติกรรมคุณธรรมกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนปฏิรูปการศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น.** คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- มาเรียม มะแซ. (2553). **การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมอิสลามของนักเรียนโรงเรียนตาดีกาตามทัศนะของผู้ปกครองในอำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2550). **หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.** กรุงเทพมหานคร : เซ็นจูรี่.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2549). **หลักธรรมตามรอยพระยุคลบาท.** กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธีวรรณ ตันติธรรมาวาส และศศิภาณุ ธิวิสุพรรณ. (2552). **การส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ : กรณีศึกษากลุ่มเด็ก/เยาวชนและข้าราชการภาครัฐ.** กรมการศาสนา. กระทรวงวัฒนธรรม.
- สุวัฒน์ วิวัฒน์นานนท์. (2549). **ปัจจัยเชิงพระดัตถ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด. (2545). **วัฒนธรรมอิสลาม.** กรุงเทพมหานคร : อัดสำเนา.
- อบุญมาลุดดีน ซอลีฮียี. (2550). **การจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในทศวรรษหน้า.** กระบี่ : มุลินธิประทีปธรรม.
- อรุณ บุญชม. (2555). **การครองตน.** เข้าถึงเมื่อ 4 มกราคม 2556. เข้าถึงได้จาก <http://www.islammore.commain/printable.php?category=61&id=1755>
- แบบฉบับท่านนาบีมุฮัมมัด (ซอลลอลลอฮูออลัยฮิวาลลัม). **ในการครองใจคน.** เข้าถึงเมื่อ 9 มกราคม 2556. เข้าถึงได้จาก <http://www.oknation.net /blog/naichumpol /2012/10/27 /entry-1>
- อชมาน โต๊ะมี. (2555). **การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูอำเภอจะแนะสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- อัลกุรอาน. (2545). **คัมภีร์อัลกุรอานพร้อมคำแปลภาษาไทย.** กระทรวงกิจการอิสลามศาสนาสมบัติ ศูนย์กษัตริย์ฟาฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน : อัลมาดีนะห์อัลมุเนาวเราะห์: สูดีอาเราะเบีย.
- อารง สุทธศาสน์. **พื้นภูมิหลังของสี่จังหวัดใต้. เอเชียปริทัศน์. 1 (ตุลาคม-ธันวาคม, 2523) : 16.**
- Good, Carter. (1973). **Dictionary of Education.** Education. Edited by Carter V. Good. New York : McGraw – Hill book Company, Inc.

แบบนำส่งบทความ วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

1. ชื่อบทความ

ภาษาไทย .....

.....

ภาษาอังกฤษ .....

.....

2. ชื่อ – สกุล เจ้าของบทความ .....

3. สถานที่ติดต่อเจ้าของบทความ (กรุณาแจ้งสถานที่ติดต่อสะดวกที่สุด)

หน่วยงาน .....

.....

บ้านเลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ถนน ..... ตำบล/แขวง .....

อำเภอ/เขต ..... จังหวัด ..... รหัสไปรษณีย์ .....

โทรศัพท์ ..... E-mail .....

4. ลายมือชื่อเจ้าของบทความ (กรุณาลงลายมือชื่อเจ้าของบทความและเจ้าของบทความร่วม กรณีเป็นนักศึกษาให้ระบุชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา และสาขาวิชาของหลักสูตร)

ชื่อ – สกุล (ภาษาไทย)	ชื่อ – สกุล (ภาษาอังกฤษ)	ลายมือชื่อ	หน่วยงาน	E-mail

5. การรับรองบทความ

☐ ขอรับรองว่าบทความต้นฉบับนี้ไม่เคยได้รับการเผยแพร่และตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน

6. รายการเอกสารที่จัดส่ง

☐ บทความต้นฉบับ 1 ชุด ☐ CD ที่บันทึกไฟล์บทความต้นฉบับ 1 แผ่น

ลงชื่อ ..... เจ้าของบทความ

(.....)

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

การเตรียมต้นฉบับ

เพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

กองบรรณาธิการวารสารวิจัย มรмจ. ได้กำหนดหลักเกณฑ์และรูปแบบสำหรับการเตรียมต้นฉบับสำหรับการตีพิมพ์ ดังต่อไปนี้

1. หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของวารสารวิจัย มรмจ.

- 1) บทความที่ส่งมาต้องไม่เคยเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
- 2) บทความที่ส่งมาต้องไม่อยู่ระหว่างเสนอขอตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่น
- 3) เนื้อหาในบทความเป็นการสังเคราะห์ความคิดโดยผู้เขียน ไม่ได้คัดลอกหรือดัดทอนมาจากงานวิจัยของผู้อื่น หรือบทความอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่ได้อ้างอิงอย่างถูกต้อง
- 4) ผู้เขียนแก้ไขบทความตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review)

2. ความยาวของบทความ

จำนวนหน้าของบทความอยู่ระหว่าง 10 – 15 หน้าขนาดกระดาษ A4 (รวมตารางรูปภาพ และเอกสารอ้างอิง)

3. ส่วนประกอบของบทความ

บทความจะต้องมีส่วนต่าง ๆ เรียงตามลำดับดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องภาษาไทย
- 2) ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ
- 3) ชื่อผู้เขียนบทความ
- 4) ที่อยู่ของผู้เขียนบทความ พร้อมทั้ง E-mail Address
- 5) บทคัดย่อภาษาไทยและคำสำคัญ
- 6) บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) และคำสำคัญ (keywords)
- 7) บทนำ
- 8) วัตถุประสงค์การวิจัย
- 9) ขอบเขตการวิจัย
  - 9.1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 9.2) ตัวแปรที่ศึกษา
- 10) เครื่องมือการวิจัย
- 11) การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 12) การวิเคราะห์ข้อมูล
- 13) ผลการวิจัย
- 14) อภิปรายผลการวิจัย
- 15) ข้อเสนอแนะ
- 16) เอกสารอ้างอิง

4. ข้อเสนอแนะในการพิมพ์

- 1) การตั้งขอบกระดาษ (margin) ให้เป็นไปดังนี้ คือ ขอบบน 3.8 ซม. ขอบล่าง 2.5 ซม. ขอบขวา 2.5 ซม. ขอบซ้าย 3.8 ซม.
- 2) หมายเลขกำกับหน้าให้อยู่บริเวณมุมขวาบน ห่างจากริมกระดาษส่วนบน 2.5 ซม. ใส่เลขหน้ากำกับทุกหน้า ยกเว้นหน้าแรก
- 3) พิมพ์โดยไม่เว้นบรรทัด หากจะขึ้นหัวข้อใหม่ให้เว้นหนึ่งบรรทัดและย่อหน้า 1.5 ซม.

5. ขนาดและแบบตัวอักษร

- 1) รูปแบบตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้แบบ TH Sarabun
- 2) ขนาด ลักษณะตัวอักษรและตำแหน่งการพิมพ์

หัวข้อ	ขนาดตัวอักษร	ตำแหน่ง	ลักษณะตัวอักษร
ชื่อบทความ	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้เขียน	14	กึ่งกลาง	ตัวธรรมดา
ที่อยู่ของผู้เขียน	14	กึ่งกลาง	ตัวธรรมดา
หัวข้อ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อเรื่อง	16	ชิดซ้ายและขวา	ตัวธรรมดา
คำบรรยายภาพ	14	กึ่งกลาง/ใต้ภาพ	ตัวธรรมดา
ชื่อตาราง	14	ชิดซ้าย/เหนือตาราง	ตัวธรรมดา

6. รูปประกอบ (รูปภาพ ภาพลายเส้น แผนภูมิ กราฟ)

- 1) รูปประกอบมีความกว้างไม่เกิน 16 ซม.
- 2) ตัวอักษรในรูปประกอบจะต้องชัดเจนและมีขนาดที่อ่านได้
- 3) รูปประกอบแต่ละรูปต้องมีหมายเลข และคำบรรยายประกอบสั้น ๆ ด้านล่าง
- 4) รูปประกอบที่เป็นลายเส้นควรเป็นเส้นสีดำ

7. รูปแบบของตาราง

- 1) การพิมพ์ตารางใช้ตารางแบบปิด
- 2) ตารางแต่ละตารางต้องมีหมายเลขกำกับ
- 3) ชื่อตารางอยู่ด้านบน ชิดขอบซ้ายเหนือตารางนั้น ๆ
- 4) ขนาดของตัวเลขและตัวอักษรในตารางไม่ควรเล็กกว่าตัวอักษรในเนื้อเรื่อง

8. การใช้ภาษา

- 1) การใช้ภาษาไทยยึดคำศัพท์และชื่อบัญญัติตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน
- 2) ควรหลีกเลี่ยงภาษาอังกฤษปนภาษาไทยโดยไม่จำเป็น ในกรณีจำเป็นให้เขียนคำศัพท์ภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยคำภาษาอังกฤษในวงเล็บ
- 3) คำศัพท์ภาษาอังกฤษคำแรกให้ขึ้นด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ ส่วนอักษรและคำที่เหลือทั้งหมดให้พิมพ์ด้วยตัวพิมพ์เล็ก ยกเว้นชื่อเฉพาะทุกคำให้ขึ้นต้นด้วยตัวพิมพ์ใหญ่

4) คำศัพท์คำเดียวกันที่ใช้ภาษาไทยตามด้วยภาษาอังกฤษ ให้ใช้คำศัพท์ภาษาไทยตามด้วยภาษาอังกฤษเฉพาะครั้งแรก ครั้งต่อไปใช้เฉพาะคำศัพท์ภาษาไทยเท่านั้น

9. บทคัดย่อและคำสำคัญ

1) เป็นข้อความสรุปงานวิจัยที่สมบูรณ์ในรูปแบบสั้นและกระชับ ภาษาไทยไม่เกิน 10 บรรทัด และภาษาอังกฤษไม่เกิน 300 คำ

2) ให้มีคำสำคัญ 3 – 5 คำ ด้านล่างถัดจากบทคัดย่อ

10. การอ้างอิง

การอ้างอิงตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA)

หนังสือ	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
ตัวอย่าง	จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2538). วิเคราะห์ภูมิปัญญาอีสาน. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซ็ท.
ตัวอย่าง	Okuda, M., and Okuda, D. (1993). Star Trek chronology: The history of the future. New York : Pocket Book.
วารสารและนิตยสาร	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.
ตัวอย่าง	ขวัญฤทัย คำขาว และเตือนใจ สามห้วย. (2530). สีสรรชาติ. วารสารคหเศรษฐศาสตร์, 30(2), 29-36.
ตัวอย่าง	Acton, G. J., Irvin, B. L., and Hopkins, B. A. (1991). Theory-testing research: building the science. <i>Advance in Nursing Science</i> , 14(1), 52-61.
รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม, วัน เดือน ปี สถานที่จัด. เมืองที่พิมพ์:สำนักพิมพ์.
ตัวอย่าง	กรมวิชาการ. (2538). การประชุมปฏิบัติการรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน, 25-29 พฤศจิกายน 2528 ณ วิทยาลัยครูมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
ตัวอย่าง	Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1991). A motivational approach to self: Integration in personality. In R. Dienstbier (Ed.), <i>Nebraska Symposium on Motivation: Vol. 38. Perspectives on Motivation</i> (pp. 237-288). Lincoln: University of Nebraska Press.
บทความจากหนังสือพิมพ์	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์, เดือน, วันที่). ชื่อเรื่อง. ชื่อหนังสือพิมพ์, หน้าที่น่ามาอ้าง.
ตัวอย่าง	สายใจ ดวงมาลี. (2548, มิถุนายน 7) มาลาเรียลาม3จว.ได้ตอนบน สธ.เร่งคุมเข้มกันเชื้อแพร่ นัก.คม-ชัด-ลึก, 25.
ตัวอย่าง	Di Rado, A. (1995, March 15). Trekking through college: Classes explore modern society using the world of Star Trek. <i>Los Angeles Time</i> , p. A3.

วิทยานิพนธ์	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์, สถาบันการศึกษา. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
ตัวอย่าง	พันทิพา สังข์เจริญ. (2528). วิเคราะห์หีบห่อยกร่องเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
ตัวอย่าง	Darling, C. W. (1976). Giver of due regard: the poetry of Richard Wilbur. Unpublished. doctoral dissertation, University of Connecticut, Storrs, CT.
พจนานุกรม	
ตัวอย่าง	พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (2546). กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คพับลิเคชัน.
ตัวอย่าง	Shorter Oxford English dictionary (5 th ed.). (2002). New York: Oxford University Press.
สื่ออิเล็กทรอนิกส์	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง, วันที่ทำการสืบค้น. ชื่อฐานข้อมูล. URL
ตัวอย่าง	สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม. (2545). ประเพณีใส่กระจาดชาวไทยพวนสอนให้รู้จักแบ่งปัน มีน้ำใจ, สืบค้นเมื่อ 7 มิถุนายน 2548. http://www.m-culture.go.th/culture01/highlight/highlightdetail.php?highlight_id=114&lang=th
ตัวอย่าง	Lynch, T. (1996). DS9 trials and tribble-ations review. Retrieved October 8,1997, from Psi Phi:Bradley's Science Fiction Club Website: http://www.bradley.edu/psiphi/DS9/ep/503r.html

11. การส่งต้นฉบับ

- 1) ส่งต้นฉบับบทความ 1 ชุด และไฟล์ข้อมูลที่เป็น Microsoft Word for Windows CD ที่บันทึกไฟล์นั้น 1 แผ่น
- 2) กรอกข้อความในแบบนำส่งบทความให้ครบถ้วนด้วยลายมือตัวบรรจงหรือพิมพ์
- 3) ส่งเอกสารในข้อ 1 และ 2 มาที่ กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ มจร. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เลขที่ 46 หมู่ 3 ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี รหัสไปรษณีย์ 70150

12. การพิจารณาต้นฉบับ

บรรณาธิการจะพิจารณาต้นฉบับและจะแจ้งผลการพิจารณาให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

13. ติดต่อสอบถาม

- 1) สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ อาจารย์ทรงเกียรติ อิงคามระธร สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เลขที่ 46 หมู่ 3 ต.จอมบึง อ.จอมบึง จ.ราชบุรี 70150 โทรศัพท์ 032-261790-7 ต่อ 1200 E-mail: songingha@gmail.com หรือ researchmcru@gmail.com
- 2) ดาวน์โหลดแบบฟอร์มต่าง ๆ ได้ที่เว็บไซต์ของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงที่ www.irdmcru.mcru.ac.th

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
46 หมู่ 3 ต.จอมบึง อ.จอมบึง จ.ราชบุรี 70150
โทรศัพท์ 0-3226-1790-7 ต่อ 1200
Website : <http://www.irdmcru.mcru.ac.th>